

แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม
ตามแผนป้องกันประเทศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก ชاکริต เจริญบุญ
เสนาริการกรมรบพิเศษที่ 3

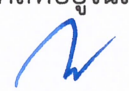
วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2568

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม
ตามแผนป้องกันประเทศ
โดย พันเอก ชาศริต เจริญบุญ
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก พิชชญาน พวงทอง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2568 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ชมเชย**

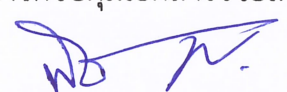
พลตรี

(เกียรติชัย โอภาโส)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(พิชชญาน พวงทอง)

ประธานกรรมการ

พลตรี

(อินทนนท์ รัตนกาฬ)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ธันกรกรณ์ ณ ป้อมเพ็ชร)

กรรมการ

พันเอก

(เจษฎา เหมหาชาติ)

กรรมการและเลขานุการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พินเอก ชาคริต เจริญบุญ
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ
วันที่	9 กันยายน 2568 จำนวนคำ : 11,979 คำ จำนวนหน้า : 43 หน้า
คำสำคัญ	หน่วยปฏิบัติการพิเศษ, การปฏิบัติการร่วม, ปฏิบัติการพิเศษร่วม, แผนป้องกันประเทศ
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

งานวิจัยนี้ศึกษาสภาพและสถานการณ์การใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ โดยเน้นศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาเพื่อให้หน่วยสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมกองทัพบกไทย จากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไฮบริด (Hybrid Warfare) และสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information Warfare) ทำให้ต้องมีการปรับปรุงโครงสร้าง การจัดกำลัง ขีดความสามารถกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ทั้งนี้สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ก่อให้เกิดผลกระทบในหลายด้าน ในด้านการเมืองนั้นพบว่า การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ เช่น สหรัฐ จีน และรัสเซีย ส่งผลให้ไทยต้องปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลระหว่างข้าวมหาอำนาจ และเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศ ด้านการทหาร พบว่าภัยคุกคามทางไซเบอร์และสงครามไฮบริดทำให้หน่วยต้องปรับตัว ขณะเดียวกันกองทัพบกไทยยังขาดโครงสร้างการบังคับบัญชาที่เป็นเอกภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติการ ในด้านเศรษฐกิจ งบประมาณด้านความมั่นคงที่จำกัด อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่ยังไม่พัฒนา ทำให้ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีทางทหารจากต่างประเทศ ด้านสังคม การเข้าสู่สังคมสูงวัยกระทบต่อการจัดหาและทดแทนกำลังพล ส่วนสื่อสังคมออนไลน์อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือบ่อนทำลายความมั่นคงทางสังคมจิตวิทยา ในส่วนโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสื่อสารยังไม่ครอบคลุม ทำให้มีข้อจำกัดในปฏิบัติการพิเศษ ขณะที่อาวุธยุทธโศปกรณ์ของกองทัพบกส่วนใหญ่ล้าสมัย และ

ในด้านข้อมูลข่าวสารนั้นพบว่า ปฏิบัติการทางไซเบอร์เป็นภัยคุกคามสำคัญ แต่ระบบข่าวกรองทางทหารและความมั่นคงยังขาดการบูรณาการ ทำให้ขาดความแม่นยำ

จากการวิเคราะห์ผ่าน 7S McKinsey และ PESTEL Analysis เพื่อค้นหาปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศพบว่า มีปัญหาโครงสร้างการจัดเนื่องจาก หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมไม่มีอัตราการจัดที่ชัดเจน และขาดการบูรณาการระหว่างเหล่าทัพ ทำให้ระบบการตัดสินใจล่าช้า ปัญหาต่อมาคือด้านยุทธโศปกรณ์ พบว่ายังขาดอุปกรณ์สำคัญ เช่น ระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ระบบอากาศยานไร้คนขับ (UAVs) และ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านกำลังพล คือการขาดมาตรฐานการฝึกที่เป็นระบบเดียวกันระหว่างเหล่าทัพ และบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะด้าน เช่น ทักษะทางด้านสงครามไซเบอร์ การรวบรวมข่าวสาร/ข่าวกรอง การปฏิบัติการข่าวสาร เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ มี 3 แนวทางหลักคือ 1) ให้มีการพัฒนาโครงสร้างการจัด โดยจัดตั้งกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Command: JSOC) เพื่อเป็นศูนย์กลางการบังคับบัญชา และเพิ่มความรวดเร็วในการตัดสินใจ 2) การพัฒนากำลังพล โดยจัดทำหลักสูตรปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Training Program : JSOTP) เช่น การฝึกบูรณาการขีดความสามารถหน่วยปฏิบัติการพิเศษ การฝึกเพิ่มพูนขีดความสามารถหน่วยปฏิบัติการพิเศษ รวมทั้งการฝึกร่วมกับมิตรประเทศ เช่น สหรัฐ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน เป็นต้น โดยให้เพิ่มการฝึกด้านสงครามไซเบอร์และปฏิบัติการข่าวสาร 3) การพัฒนาเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์ ด้วยการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้า พร้อมกับการพัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข่าวกรอง

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel CHARKRIT CHAROENBOON
TITLE: Guidances of developing the employment of joint special operations task force in accordance with the national defence plan.
DATE: 9 September, 2025 **WORD COUNT :** 11,979 **PAGES :** 43
KEY TERMS: Special Operation Forces, National Defence Plan, Joint Operations, Joint Special Operations.

CLASSIFICATION: Unclassified

This research aims to examine the current conditions and situations regarding the use of force by the Joint Special Operations Task Force (JSOTF) under the national defense plan. It focuses on identifying key issues and proposing development strategies to ensure that the unit can carry out its missions with maximum effectiveness. The findings reveal that the evolving strategic environment has had a direct impact on Thailand's Joint Special Operations Task Force, especially in confronting emerging threats such as hybrid warfare and information warfare. These challenges necessitate adjustments in the force structure, personnel capabilities, and military equipment to better suit the current situation. The strategic environment affects several key dimensions, Politics, the growing competition among global powers, for example, the United States, China, and Russia, has forced Thailand to adapt its strategic positioning to balance power relations and strengthen military cooperation with allied nations. In Military, Cyber threats and hybrid warfare require adaptive capabilities, yet the Thai Armed Forces still lack a unified command structure, which hampers mission effectiveness. For Economy, limited defense budgets and an underdeveloped defense industry compel Thailand to rely heavily on importing military technology. Society, the aging population may impact future force recruitment, while social media can be exploited as a tool to undermine national psychological security. Infrastructure, Communication systems are still not comprehensive, creating limitations for special operations, and most of the

military's equipment is outdated. Information, Cyber warfare poses a significant threat, yet military and national security intelligence systems still lack integration, resulting in reduced accuracy.

Through analysis using the 7S McKinsey Model and PESTEL Analysis, key problems in force employment were identified, firstly, Structural issues, The JSOTF lacks a clearly defined organizational structure and suffers from inadequate integration across the military services, leading to delayed decision-making. Equipment issues, there is a shortage of critical assets such as electronic warfare systems, UAVs, and the application of Artificial Intelligence (AI). Personnel issues, there is no standardized training across services, and a lack of personnel with specialized skills in cyber warfare, intelligence gathering, and information operations.

The proposed strategic development of force employment under the national defense plan consists of three key approaches. First, Organizational Development, by establishing a Joint Special Operations Command (JSOC) to serve as a central command authority and enhance decision-making speed and coordination. Second, Personnel Development by creating a Joint Special Operations Training Program (JSOTP) that includes, Integrated capability-building exercises for special operations units, capacity-enhancement programs through the Joint training with allied nations such as the U.S., Australia and China, additional emphasis on cyber warfare and information operations. Lastly, Technology and Equipment Development, by promoting investment in the defense industry to reduce dependence on imports, alongside advancing the use of AI and Big Data to support intelligence analysis and operational readiness.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาของวิทยาลัยการทัพบกนั้นสำเร็จ
ลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนจาก พลตรี เกียรติชัย โอภาโส ผู้บัญชาการ
วิทยาลัยการทัพบก และพลตรี อินทนนท์ รัตนกาฬ ผู้บัญชาการกองพลรบพิเศษที่ 1
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ที่กรุณาให้การแนวทางและข้อแนะนำอันมีค่าต่อการดำเนินงาน
วิจัยฉบับนี้ รวมถึง พันเอก พิษขญาณ พวงทอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ
และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้เอกสารวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารการวิจัย ส่วนบุคคลฉบับนี้
จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย	6
แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผน 3 ระดับ	7
การปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทยตามแผนป้องกันประเทศ	9
ทฤษฎี และหลักนิยมทางทหารที่เกี่ยวข้อง	11
การปฏิบัติการพิเศษร่วมของสหรัฐฯ	13
กระบวนการวางแผนร่วม	15
หลักนิยมการปฏิบัติการข่าวสารและการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์	16
การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการปฏิบัติการพิเศษ	17
กรณีศึกษาการปฏิบัติการพิเศษร่วม	19
สรุปการทบทวนวรรณกรรม	20
บทที่ 3 บทวิเคราะห์	21
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ (PMESII)	21
ปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	22
แนวทางการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	27
บทที่ 4 บทอภิปรายผล	31
การอภิปรายผลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	31

การอภิปรายปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	34
การอภิปรายผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	36
บทที่ 5 บทสรุป	39
สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์	40
ปัญหาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	41
แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม	42
ข้อเสนอแนะ	43

เอกสารอ้างอิง

ผนวก ก สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และความท้าทายของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมในการใช้กำลังตามแผนป้องกันประเทศ

ผนวก ข ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ โดยใช้โมเดล PESTEL, 7S และ SWOT Analysis

ผนวก ค ตารางผลการวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาการใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ โดยใช้โมเดล TOWS Matrix

ผนวก ง บทบาทหน้าที่ ขีดความสามารถ และการจัดกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม

ผนวก จ กิจกรรมในย่านสีเทา (Grey zone activities)

ผนวก ฉ ทฤษฎีสงครามและทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ

ผนวก ช การเตรียมกำลัง การใช้กำลัง และการควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐฯ

ประวัติย่อผู้วิจัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การป้องกันประเทศเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยเป็นภารกิจหลักของกองทัพไทยตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ แต่การปฏิบัติการกิจร่วมระหว่างเหล่าทัพยังคงเป็นความท้าทายระดับยุทธศาสตร์ จึงต้องมีการกำหนด หลักนิยมการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Doctrine) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้กำลัง โดยอาศัยการวางแผนร่วม การบังคับบัญชาร่วม และการสนธิกำลังภายใต้โครงสร้างที่มีเอกภาพ”¹ บทเรียนจากการรบบ้านร่มเกล้า เมื่อปี 2530 เป็นตัวอย่างที่ดีของปฏิบัติการร่วม แม้ในการรบในครั้งนั้น หน่วยรบพิเศษได้ปฏิบัติการหลังแนวข้าศึก จนทำให้เกิดผลดีต่อฝ่ายเรา² อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติการร่วมระหว่างกองทัพบก และกองทัพอากาศ เกิดข้อผิดพลาด ส่งผลให้เกิดการสูญเสียแก่ฝ่ายเราโดยไม่จำเป็น จากบทเรียนดังกล่าว เป็นเครื่องยืนยันว่า การปฏิบัติการร่วมมีความสำคัญยิ่งต่อการป้องกันประเทศ ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมตลอดเวลา

แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคงที่ 3 คือ การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมรองรับภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ มุ่งยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงาน ด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีขีดความสามารถในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไข และรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งต้องมีการบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง³

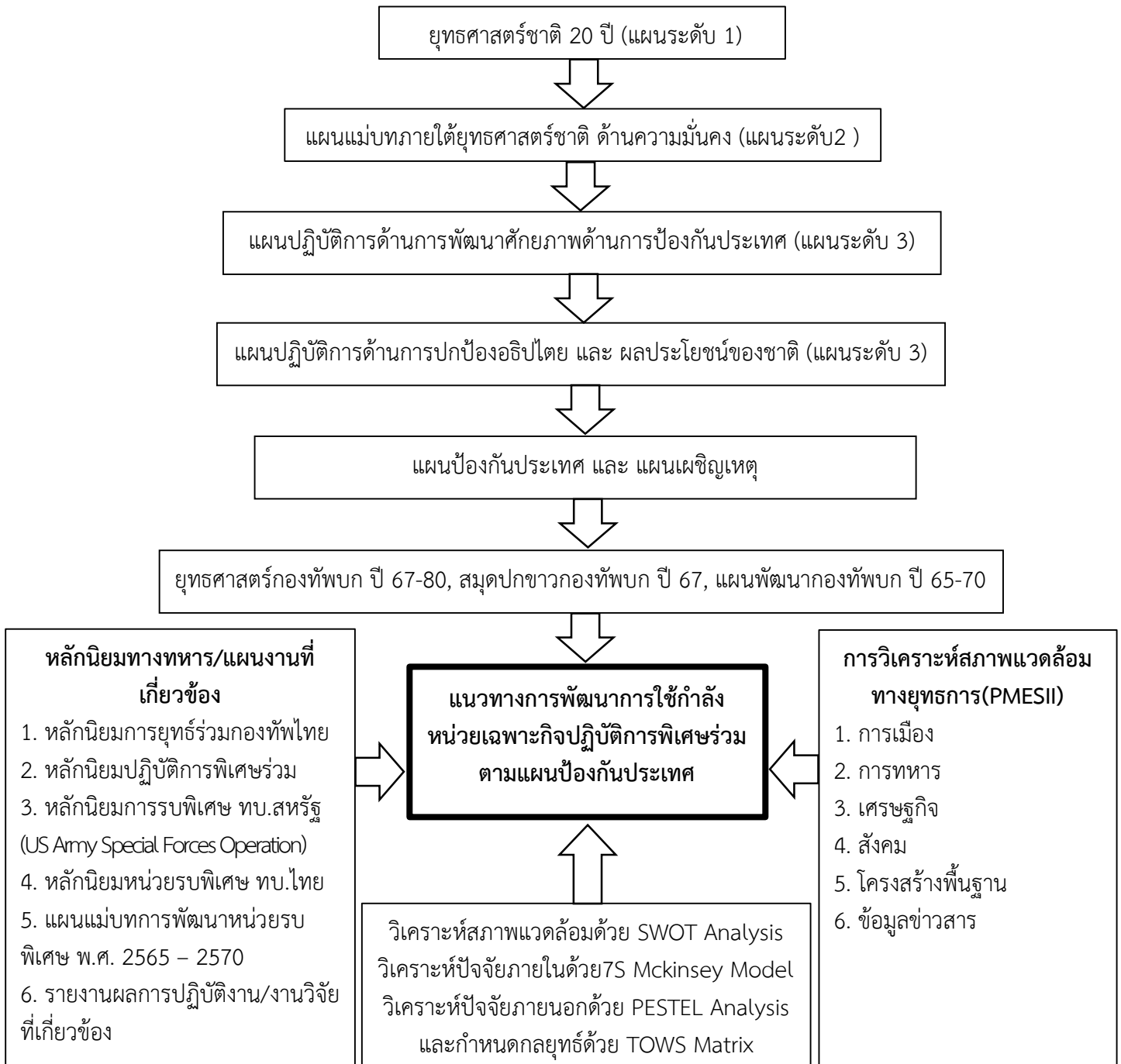
กระทรวงกลาโหม ได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินการที่ 1 การพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง ของประเทศ ให้พร้อมเผชิญกับสถานการณ์และภัยคุกคามของประเทศ สามารถติดตาม แจ้งเตือน ป้องกัน แก้ไขปัญหา และรองรับภัยคุกคามได้อย่างเพียงพอ มีประสิทธิภาพ และทันเวลา⁴

กองบัญชาการกองทัพไทย เป็นหน่วยรับผิดชอบในการจัดทำแผนป้องกันประเทศ และทำการฝึกซ้อม เพื่อให้กองทัพเกิดความพร้อมปฏิบัติการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการร่วมมีความสำคัญ เป็นประเด็นที่อยู่ในแผนงานทุกระดับทั้งยุทธศาสตร์ชาติ และกระทรวงกลาโหม โดยแผนป้องกันประเทศในชั้นป้องกันประเทศนั้น มีกิจสำคัญยิ่งประการหนึ่งก็คือ การปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยเฉพาะเมื่อต้องใช้กำลังและปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศนั้น พบปัญหาความท้าทายหลายรูปแบบและข้อจำกัดต่างๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมของยุทธบริเวณ เปลี่ยนไป เทคโนโลยี วิทยาการทางทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย และขีดความสามารถของภัยคุกคามได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นปัญหาเหล่านี้ควรได้รับ การทบทวน ตรวจสอบหา ข้อปรับปรุง แก้ไข และกำหนดแนวทางการพัฒนาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ให้เหมาะสม หรือสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและภัยคุกคาม ที่เปลี่ยนแปลงไป และสถานการณ์ประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในด้านภารกิจ ขีดความสามารถ การจัด และขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันประเทศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในด้านภารกิจ ขีดความสามารถ การจัด และขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันประเทศ ให้เกิดประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

2.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ฝ่ายอำนวยการ และกำลังพลของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ ที่มีการใช้กำลังในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ ทั้งในอดีต และปัจจุบัน

2.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ชายแดนประเทศไทย

2.4 ขอบเขตด้านเวลา คือตั้งแต่ ม.ค.67 จนถึงปัจจุบัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา คำสั่งที่เกี่ยวข้อง ด้วยการสังเกตการณ์เปรียบเทียบ และวิเคราะห์หาแนวทางการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี PMESII, PESTEL Analysis, 7S Mckinsey Model , SWOT Analysis, TOWS Matrix , และสังเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ และพัฒนาข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

รายละเอียดตามตารางที่แสดงด้านล่าง

	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68
1. เลือกเรื่องและกำหนดหัวข้อวิจัย	↔							
2. สอบการนำเสนอโครงร่างวิจัย		↔						
3. ศึกษาค้นคว้าที่มาของปัญหา			↔	↔				
4. วิเคราะห์, สังเคราะห์ข้อมูล					↔	↔		
5. การสรุปผลการวิจัย						↔		
6. การนำเสนอผลการวิจัย							↔	
7. จัดทำรูปเล่ม								↔

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อทราบและนำข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมไปพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ
2. เพื่อทราบสภาพปัญหา การปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมในด้านขีดความสามารถ การจัดหน่วย รวมทั้งขั้นตอนการปฏิบัติการตามแผนป้องกันประเทศ
3. เพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการจัดหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

บทที่ 2

บทแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนทั้ง 3 ระดับ การปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย ตามแผนป้องกันประเทศ ทฤษฎี และหลักนิยมทางทหารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกรณีศึกษา การปฏิบัติพิเศษร่วม เพื่อให้เป็นข้อมูลความรู้สำหรับการวิเคราะห์ในบทต่อไป

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

1. สถานการณ์ทั่วไป⁵

แม้ประเทศไทยจะมีที่ตั้งที่ดีในเชิงยุทธศาสตร์ แต่ก็ต้องเผชิญความท้าทายด้านการรักษาอธิปไตยตามแนวแดนที่กว้างขวาง และตกอยู่ในการแข่งขันระหว่างประเทศ มหาอำนาจ ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย และการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

แม้ว่าเทคโนโลยีล้ำสมัย เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data), เทคโนโลยีด้านการเงิน, หุ่นยนต์และโดรน จะเอื้อประโยชน์และเป็นตัวช่วยกระตุ้นความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีเหล่านี้ก็กลับเพิ่มภัยคุกคามทางไซเบอร์ เช่น การโจรกรรมข้อมูล การหลอกลวงหรือฟิชชิ่งออนไลน์ และการปลุกปั่นสร้างความขัดแย้ง รวมทั้งนำมาทำสงครามยุคใหม่ เช่น อากาศยานไร้คนขับ ยิ่งไปกว่านั้นไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ประชากรลดลง แต่มีความต้องการแรงงานต่างชาติเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม โดยพบการย้ายถิ่นฐานของประชากรเพิ่มขึ้น นำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนและแรงงานผิดกฎหมายที่รุนแรงขึ้น กระทั่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงขึ้น ส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งทำให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรมลง ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารเนื่องจากความสามารถในการผลิตอาหารลดลง อีกทั้งทำให้เกิดโรคระบาดอุบัติใหม่ นอกจากนี้การที่ประเทศมหาอำนาจแข่งขันกันแผ่ขยายอิทธิพลโดยใช้กิจกรรมย่านสีเทา (Grey Zone Activities รายละเอียดใน ผนวก จ) เพื่อบ่อนทำลายความมั่นคงของคู่แข่ง ทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลให้ปัญหาความมั่นคงของประเทศไทยมีความซับซ้อนมากขึ้น

2. ผลกระทบจากความท้าทายด้านความมั่นคงที่กองทัพต้องเผชิญ⁶

- 2.1 การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจ
- 2.2 ความขัดแย้งในภูมิภาค
- 2.3 ปัญหาความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อน
- 2.4 ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น ความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม ตลอดจนความมั่นคงของมนุษย์
- 2.5 ภัยคุกคามที่คาดไม่ถึง (Strategic Surprises) ทำให้กองทัพจะต้องเผชิญ ภัยคุกคามที่อาจไม่มีขีดความสามารถในการรองรับหรือแก้ไขได้โดยตรง

แผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนงาน 3 ระดับ

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงที่ 3 ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็น “ประเทศมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มีประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ประกอบด้วย

- 1.1. การรักษาความสงบภายในประเทศ
- 1.2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
- 1.3. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ
- 1.4. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ
- 1.5. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม

2. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง⁷

แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกระทรวงกลาโหมนั้น เป็นแผนระดับ 3 โดยแผนปฏิบัติการนี้ ได้จัดทำตามแนวคิดยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศทั้ง 3 แนวคิด ได้แก่ 1) การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง 2) การผนึกกำลังป้องกันประเทศ และ 3) การป้องกันเชิงรุก

โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ เช่น

2.1 เพื่อให้หน่วยขึ้นตรงของกระทรวงกลาโหม กองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องมีความพร้อม ความทันสมัย และความต่อเนื่องในการปฏิบัติสำหรับใช้สนับสนุนแผนป้องกันประเทศหรือแผนการปฏิบัติการอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เพื่อพัฒนาความทันสมัยของกองทัพ หน่วยงาน และระบบงานความมั่นคงด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเชื่อมโยงระบบงานระหว่างกัน ตลอดจนเสริมสร้างความพร้อมให้สามารถรองรับการปฏิบัติการทางไซเบอร์และอวกาศได้

2.3 เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือทางทหารกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียน มิตรประเทศ ประเทศมหาอำนาจและองค์กรระหว่างประเทศ

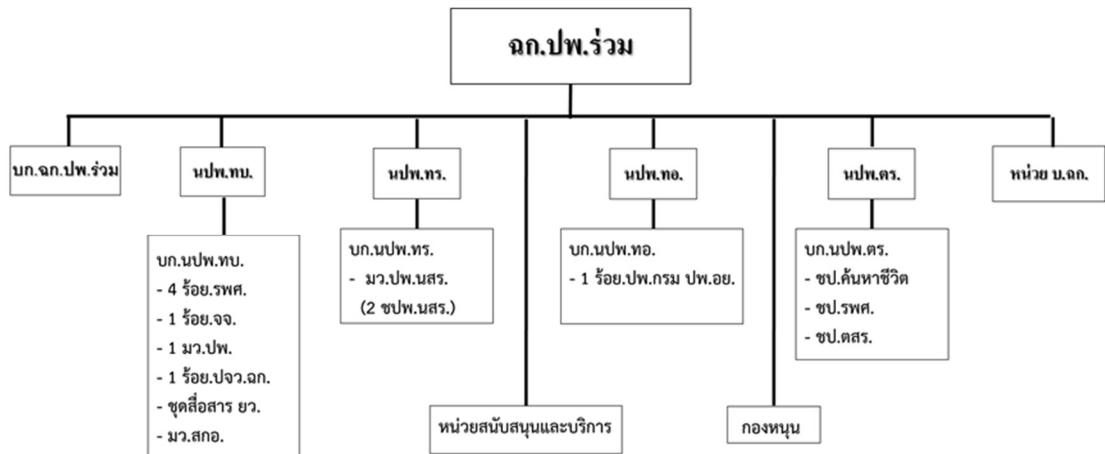
การปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทยตามแผนป้องกันประเทศ

ข้อมูลความรู้ในหัวข้อนี้ต้องการนำมาชี้แจง เพื่อให้เห็นสภาพปัจจุบันของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศของกองทัพไทย มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักนิยมการปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย⁹

การปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations) คือการปฏิบัติการทางทหารที่มีหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากหลายเหล่าทัพหรือหน่วยเฉพาะกิจทำงานร่วมกัน เพื่อดำเนินภารกิจที่มีความซับซ้อนสูงและต้องการทักษะเฉพาะทาง เช่น การช่วยเหลือตัวประกัน การต่อต้านการก่อการร้าย การปฏิบัติการลับ และปฏิบัติการอื่นที่ส่งผลกระทบในระดับยุทธศาสตร์หรือยุทธการ โดยมุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์ที่มีนัยสำคัญต่อสถานการณ์ทางทหารหรือความมั่นคง

ในปัจจุบันหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทยทำการปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่บริเวณแนวชายแดน และพื้นที่ระวางป้องกัน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ ตั้งแต่ภาวะปกติไปจนถึงภาวะสงคราม

ภาพที่ 2-1 การจัดกำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม กองทัพไทย¹⁰ (ที่มา ระเบียบปฏิบัติประจำ ว่าด้วยการปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย)

โดยกองบัญชาการกองทัพไทย ได้กำหนดระดับการปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อลดศักยภาพในการทำสงครามของฝ่ายตรงข้าม โดยมีการปฏิบัติเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นปกติ กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษแต่ละเหล่าทัพปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่รับผิดชอบตั้งแต่ยามปกติ โดยในบทบาทของกองทัพบกนั้น ได้มีการจัดตั้งกองบังคับการควบคุม เพื่อจัดทำข้อมูลพื้นที่ปฏิบัติการ การพัฒนาระบบแจ้งเตือนทางยุทธศาสตร์ และเตรียมการปฏิบัติการสงครามนอกแบบเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายเรา

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนโต้ กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษเหล่าทัพ เพิ่มระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติการพิเศษ เมื่อสถานการณ์ขัดแย้งรุนแรงขึ้น กองทัพบกจะมีการจัดตั้ง “หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ” (Special Operations Task Forces: SOTF) เพื่อปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่การรบและพื้นที่เขตหลังของฝ่ายตรงข้าม โดยใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษและกำลังตัวแทนที่จัดตั้งไว้ ทำลายศักยภาพการทำสงครามฝ่ายตรงข้าม, ทำการลาดตระเวนพิเศษ เพื่อยืนยันที่ตั้งและชี้เป้าหมายการวางกำลังของฝ่ายตรงข้าม, ปฏิบัติการโดยตรงต่อที่หมายทางยุทธการและยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนกำลังรบตามแบบ การปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อลดขวัญกำลังใจในการรุกรบของกำลังฝ่ายตรงข้าม และเมื่อสถานการณ์ขัดแย้งลุกลามรุนแรงขึ้น จึงมีการจัดตั้ง “หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม” (Joint Special Operations Task Forces: JSOTF) ในวัน ต เพื่อเตรียมการปฏิบัติการพิเศษร่วมและให้พร้อมขึ้นควบคุมทางยุทธการกับศูนย์บัญชาการทางทหารได้ในวัน ป หรือเมื่อสั่ง

ขั้นที่ 3 ขั้นป้องกันประเทศ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากทุกเหล่าทัพและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งกำลังตัวแทนที่จัดตั้งไว้ ทำสงครามนอกแบบอย่างเต็มรูปแบบ, ทำการลาดตระเวนพิเศษเพื่อหาข่าวและเฝ้าตรวจสอบรบอย่างต่อเนื่อง, ปฏิบัติการโดยตรงต่อเป้าหมายที่สำคัญทางทหารหรือทางยุทธศาสตร์ในพื้นที่เขตหลัง เพื่อขัดขวาง ตัดรอนและทำลายจังหวะการรบของฝ่ายตรงข้าม, ทำการปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการให้การสนับสนุนฝ่ายเรา และปฏิบัติการพิเศษสนับสนุนหน่วยรบตามแบบ ในการรุกออกนอกประเทศ

2. การใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษตามแผนป้องกันประเทศ¹¹

กองทัพบกไทยยังคงเป็นหน่วยหลักในการวางแผน เตรียมการ ประสานงาน และจัดกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่รับผิดชอบตั้งแต่ปกติ เพื่อให้พร้อมปฏิบัติในขั้นตอบโต้ และขั้นป้องกันประเทศ ทั้งนี้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษกองทัพบกไทยจะเพิ่มระดับความเข้มข้นในการปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ระวังป้องกันให้สามารถสนับสนุนการปฏิบัติของฝ่ายเราในขั้นตอบโต้ จัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตั้งแต่ วัน ต หรือเมื่อสั่งและเตรียมส่งมอบกำลัง ให้ขึ้นการควบคุมทางยุทธการกับศูนย์บัญชาการทางทหารในวัน ป และเตรียมปฏิบัติการพิเศษอื่นๆเมื่อสั่ง

ทฤษฎี และหลักนิยมทางทหารที่เกี่ยวข้อง

คำว่า “การปฏิบัติการพิเศษ” คือ การปฏิบัติการที่กระทำในสภาวะแวดล้อมที่ไม่ยินยอมและไม่เป็นมิตรหรือมีความอ่อนไหวทางการเมือง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมืองทางทหาร ทางทหารทูต และทางข่าวสาร และ/หรือทางเศรษฐกิจซึ่งใช้ขีดความสามารถทางทหารที่ไม่มีในหน่วยรบตามแบบ อีกทั้งการปฏิบัติการเหล่านี้มักต้องการขีดความสามารถในการปกปิด ลับ และอำพราง การปฏิบัติการพิเศษเป็นปฏิบัติการร่วมโดยธรรมชาติ ซึ่งสามารถใช้ครอบคลุมขอบเขตของการปฏิบัติการทางทหาร สามารถปฏิบัติโดยอิสระหรือโดยการประสานงาน หรือสนธิกำลังกับการปฏิบัติการของกำลังรบตามแบบหรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาล และอาจรวมถึงการปฏิบัติการร่วมกับพลเรือน หรือผ่านกำลังประจำถิ่น หรือท้องถิ่น หรือตัวแทน¹²

1. ทฤษฎีสงคราม¹³

ทฤษฎีสงครามของ เคล้า เซวิทซ์ คือ Trinity of War แปลเป็นไทยว่า ไตรภาคีแห่งสงคราม ซึ่งกล่าวว่า ในการทำสงคราม จะมี 3 องค์ประกอบหลักคือ รัฐบาล(การเมือง),การทหาร,และประชาชน(สังคม)

ภาพที่ 2-2 การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสงคราม Trinity of War ในการปฏิบัติการพิเศษ กองทัพบกสหรัฐ (ที่มา ADP 3-05 Army Special Operations, 2019 หน้า 28)

2. ทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ (The theory of Special Operations)¹⁴

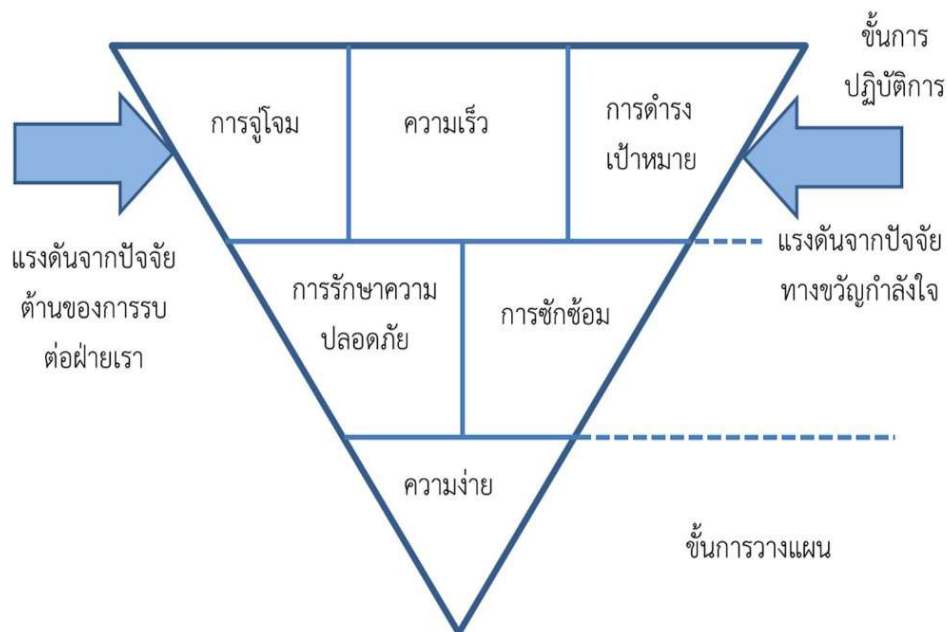
2.1 นาวาโท (ยศในขณะนั้น) วิลเลียม แม็คเรเวน (William H. McRaven) อดีตผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการ ปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐฯ ได้เสนอว่า การปฏิบัติการพิเศษในทุกๆ การกิจที่ประสบความสำเร็จนั้น เกิดจากการนำหลักในการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ คือ ความง่าย, การรักษาความปลอดภัย, การซุกซุ่ม, การจู่โจม, ความเร็ว และการดำรงความมุ่งหมาย มาใช้ในลักษณะบูรณาการซึ่งกันและกัน

2.2 ความได้เปรียบสัมพัทธ์ (Relative Superiority)¹⁵

ความได้เปรียบสัมพัทธ์เป็นแนวความคิดที่นำมาใช้ในทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ โดยเป็นสถานะที่เกิดขึ้นเมื่อกองกำลังที่เข้าโจมตี ซึ่งปกติจะมีจำนวนกำลังพลน้อยกว่า ฝ่ายตรงข้ามมาก สามารถสร้างความได้เปรียบที่เด็ดขาด (Decisive Advantage) ต่อฝ่ายตรงข้ามซึ่งทำให้อำนาจกำลังรบเปรียบเทียบ (Relative Combat Power) นั้น ไม่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจแพ้ชนะ ความได้เปรียบสัมพัทธ์นี้ ทำให้หน่วยขนาดเล็ก สามารถที่จะครองความริเริ่ม จนนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติการ อย่างไรก็ตามการพิจารณาใช้แนวความคิดเรื่องความได้เปรียบสัมพัทธ์นี้ให้ได้ผลนั้น จะต้องเข้าใจ ในลักษณะพื้นฐาน หรือข้อจำกัดของความได้เปรียบสัมพัทธ์

2.3 หลักในการปฏิบัติการพิเศษ

จากการวิเคราะห์ศึกษา เรื่องการปฏิบัติการพิเศษ พบว่าในทุกภารกิจ ที่ประสบความสำเร็จนั้น ได้นำหลักในการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ นำมาประยุกต์ ใช้ในแต่ละขั้นของภารกิจปฏิบัติการพิเศษ จะมีน้ำหนักในแต่ละขั้นแตกต่างกัน และ เมื่อนำมารวมกันสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังในภาพประกอบ

ภาพที่ 2-3 หลักการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ¹⁶(ที่มา McRaven, William H., The Theory of Special Operations หน้า 16)

หลักการทั้ง 6 ประการได้ถูกนำมาใช้ในทุกขั้นของการปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ ถ้าหากพิธีมิตยยังทรงตัวตั้งอยู่ จากการสร้างสมดุลระหว่าง

แรงจากปัจจัยทางขวัญกำลังใจกับแรงจากปัจจัยด้านการรบ (Friction of war) ต่อฝ่ายเรา ที่พยายามจะคว้าพิริมิติก

3. หลักนิยมปฏิบัติการพิเศษของหน่วยรบพิเศษสหรัฐ

หลักนิยมการปฏิบัติการพิเศษกองทัพบกสหรัฐ (US Army Special Operations)¹⁷ และหลักนิยมการปฏิบัติการพิเศษร่วมสหรัฐ (Joint Special Operations)¹⁸ กำหนดให้กองทัพบกสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลาย ๆ ประเทศในกลุ่มนาโต้ ส่วนใหญ่มีแนวคิดในการใช้กำลังรบพิเศษในพื้นที่นอกประเทศ โดยจะกำหนดพื้นที่ปฏิบัติการพิเศษร่วม ตัวอย่างเช่น INDO-PACIFIC ที่มีพื้นที่ ครอบคลุมประเทศต่าง ๆ ในอินโดแปซิฟิก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งมีหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษแปซิฟิก (SOCPAC) ทำการปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่นี้

ภาพที่ 2-4 โครงสร้างการจัดหน่วย Special Operations Command Pacific: SOCPAC (ที่มา <https://www.socom.mil/socpac>)

4. การปฏิบัติการพิเศษร่วมของสหรัฐฯ

4.1 การปฏิบัติการพิเศษ หมายถึง การปฏิบัติการทางทหารในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร ซับซ้อน หรือละเอียดอ่อน โดยมีเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง การทูต การทหาร ข่าวสาร หรือเศรษฐกิจ¹⁹ การปฏิบัติการเหล่านี้ ดำเนินการโดยหน่วยขนาดเล็กที่มีความชำนาญเฉพาะ มีความเพียงพอในตนเอง และสามารถดำเนินการโดยตรงต่อฝ่ายตรงข้าม โดยธรรมชาติแล้วการปฏิบัติการพิเศษเป็นการปฏิบัติการร่วมที่บูรณาการหลายเหล่าทัพและหลายหน่วยงานเข้าด้วยกัน

4.2 ลักษณะของการปฏิบัติการพิเศษ

4.2.1 การปฏิบัติการพิเศษแสดงลักษณะโดยคุณลักษณะที่แน่นอนที่แตกต่างจากการปฏิบัติการตามแบบ การปฏิบัติการพิเศษสามารถออกแบบและปฏิบัติเพื่อสร้างอิทธิพลต่อความตั้งใจของผู้นำ และ/หรือประชาชนต่างประเทศ เพื่อสร้างเงื่อนไขที่สนับสนุนจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของชาติ

4.2.2 การปฏิบัติการพิเศษโดยปกติต้องการการวางแผนระดับยุทธวิธี มีการข่าวกรองโดยละเอียด และใช้ความรู้ทางวัฒนธรรม และภาษาของพื้นที่นั้น

4.2.3 การปฏิบัติการพิเศษมักปฏิบัติในระยะที่ห่างจากฐานปฏิบัติการ

4.2.4 การปฏิบัติการพิเศษมักต้องการการใช้กำลังที่แตกต่างกันและเฉียบขาดในระดับสูง ทำให้กำลังพลหน่วยปฏิบัติการพิเศษต้องมีการฝึกอบรมเฉพาะ

5. การวางแผนการปฏิบัติการพิเศษร่วม

การวางแผนปฏิบัติการพิเศษร่วมนั้น เป็นกระบวนการวางแผนที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน

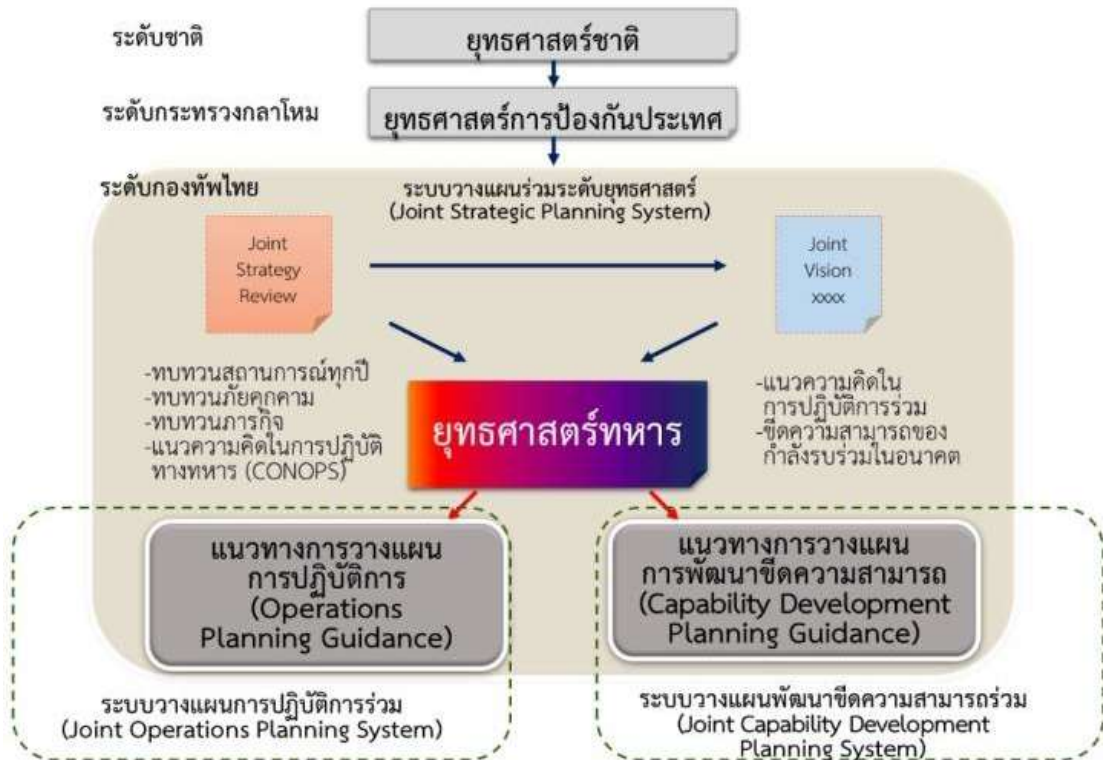
5.1 การจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมกองทัพสหรัฐ

หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมนั้นเป็นองค์กรหลักของหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วม ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการกิจปฏิบัติการพิเศษทั้งหมดในการปฏิบัติการสำคัญ การรณรงค์ทางทหาร หรือปฏิบัติการฉุกเฉินต่างๆ ดังนั้นจึงทำให้เป็นหน่วยปฏิบัติการพิเศษที่มีโครงสร้างแบบปรับแต่งได้ตามภารกิจ (Modular Organization) ซึ่งช่วยให้กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐฯ สามารถเตรียมและส่งกำลังปฏิบัติการพิเศษร่วม ให้แก่กองบัญชาการรบภูมิภาคและผู้บัญชาการกองกำลังร่วมระดับรอง ตามบริบทในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี การจัดขึ้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยอาจได้รับคำสั่งให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยเฉพาะกิจร่วม หรือเป็นผู้บัญชาการส่วนปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย²⁰

5.2 กระบวนการวางแผนร่วม²¹

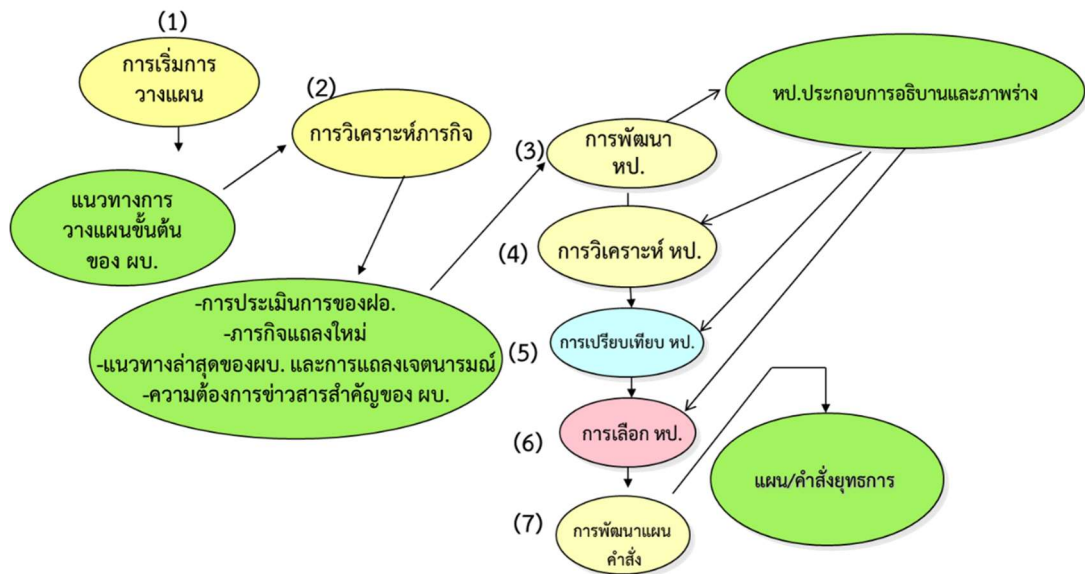
กระบวนการวางแผนที่ใช้ในกองบัญชาการกองทัพไทยและศูนย์บัญชาการทางทหารนั้น ในภาพรวมของกองทัพไทยเป็นการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรทางทหารของกองทัพอย่างเป็นระบบ ให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ทางทหารได้ประสิทธิภาพสูงสุด มีความเชื่อมโยงจากนโยบายระดับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมและนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล โดยมีระบบที่สำคัญคือ ระบบวางแผนการปฏิบัติการร่วม

(Joint Operations Planning System) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของ ศูนย์บัญชาการทางทหาร

ภาพที่ 2-5 ระบบวางแผนร่วมระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพไทย (ที่มา หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย, ปี 2567)

การวางแผนร่วมโดยทั่วไปมีขั้นตอนคล้ายกระบวนการแสวงหาคำตอบทางทหารของหน่วยในระดับยุทธวิธี แต่ในรายละเอียดในแต่ละชั้นจะมีความมุ่งหมายต่างออกไป เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ในระดับยุทธศาสตร์ไปจนถึงยุทธการ การกำหนดผลกระทบ (Effects) ที่ต้องการ หรือเป้าหมายจากการปฏิบัติ เป็นต้น ขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวางแผนร่วม ด้วย 7 ขั้นตอนคือ เริ่มการวางแผน การวิเคราะห์ภารกิจ การพัฒนาหนทางปฏิบัติ(หป.) การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติและการจำลองยุทธ การเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติ การอนุมัติหนทางปฏิบัติ และสุดท้ายคือขั้นการพัฒนาแผนหรือคำสั่ง

ภาพที่ 2-6 ขั้นตอนการวางแผนร่วม (ที่มา หลักนิมการวางแผนร่วมกองทัพไทย)

จะเห็นได้ว่าการวางแผนปฏิบัติการร่วมกันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้
ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

6. หลักนิมการปฏิบัติการข่าวสารและการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์²²

การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Communications: SC) คือกระบวนการที่หน่วยบังคับบัญชาใช้ในการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมด้านข้อมูล และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ จะใช้ การกระทำ ภาพ และคำพูด เพื่อถ่ายทอดสารที่ชัดเจนและมีผลต่อการรับรู้ของประชาชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์จึงถูกนำไปใช้ในทุกระดับของหน่วยปฏิบัติการ การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ยังช่วยให้สามารถ รักษาหรือเปลี่ยนแปลงมุมมองของกลุ่มเป้าหมายสำคัญ เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติ กระบวนการนี้ต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย และวิธีที่พวกเขามีปฏิสัมพันธ์ภายใน สภาพแวดล้อมด้านข้อมูลที่มีการแข่งขันสูง การสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ นับว่ามีแนวโน้มทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นเนื่องจากความก้าวหน้าด้านสารสนเทศและการสื่อสารในโลกที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว โดยอำนาจด้านสารสนเทศและสื่อ ได้เปลี่ยนผ่านจากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชนและภาคประชาชน สารสนเทศและสื่อมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ความเชื่อ และการตอบสนองของประชาชนในระดับชาติและระดับนานาชาติอย่างกว้างขวาง

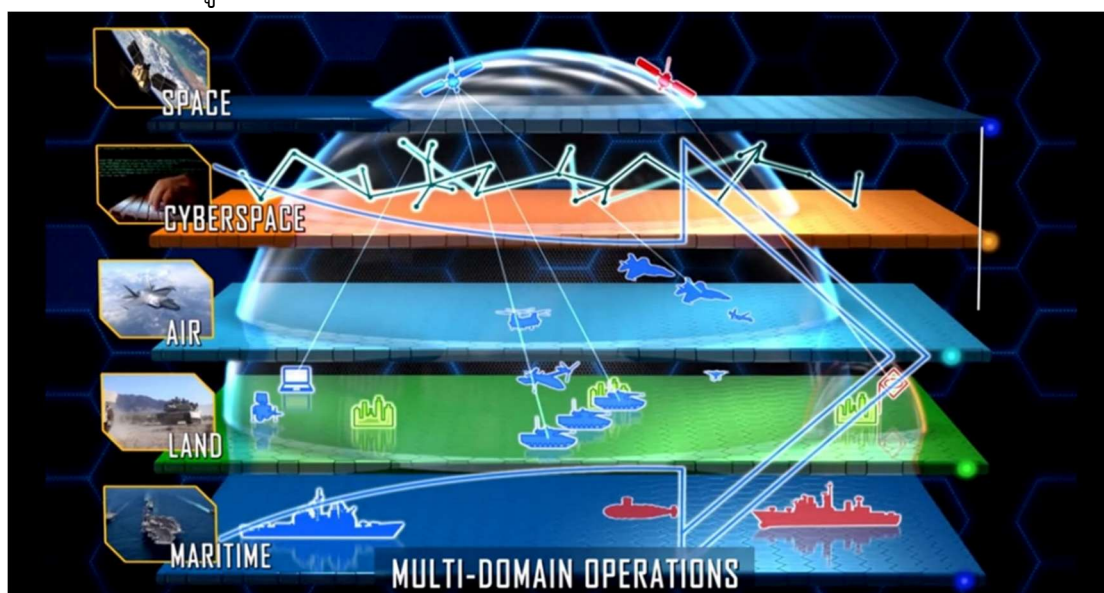
7. การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการปฏิบัติการพิเศษ²³

ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้กลายเป็นเทคโนโลยีแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีศักยภาพในการปฏิวัติวงการหรือภาคส่วนต่างๆ รวมถึงทางการทหาร เช่น การปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญคือการปฏิบัติด้วยความแม่นยำ รวดเร็ว คล่องแคล่ว และความเหนือกว่าของข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า AI ถือเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่มาช่วยสร้างอำนาจกำลังรบให้ทวีคูณมากขึ้น โดยสามารถสรุปได้ว่า AI นั้น

- 1) ช่วยปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจทางการทหาร
- 2) ช่วยในการลาดตระเวนหาข่าว
- 3) ช่วยในระบบงานส่งกำลังบำรุง และ
- 4) ช่วยสร้างขีดความสามารถแก่ระบบอาวุธอัตโนมัติ

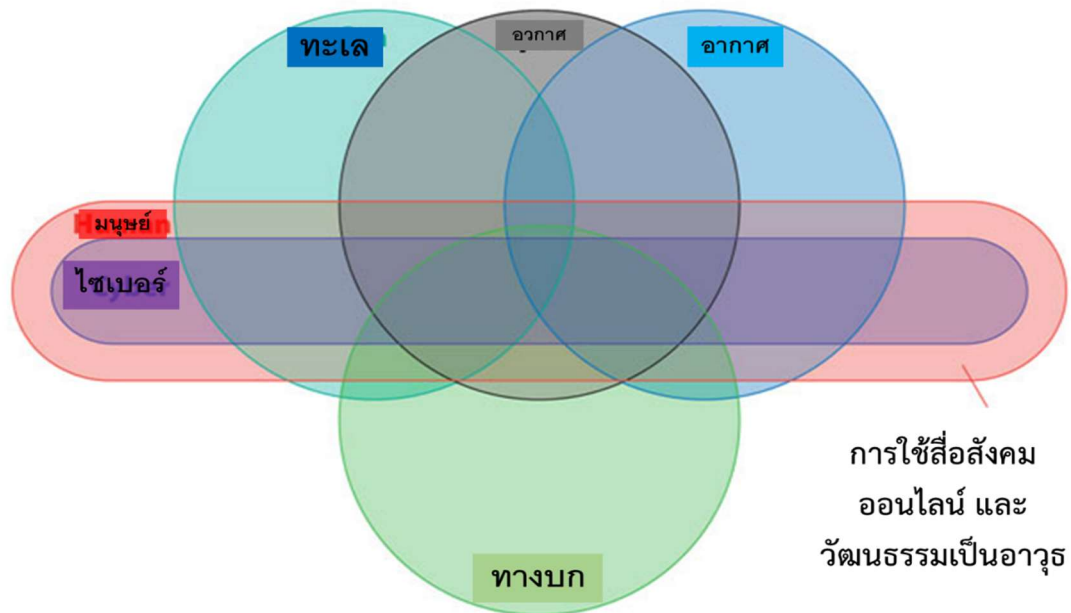
8. การยุทธ์หลายมิติ หรือ Multi-Domains Operation (MDO)²⁴

นิยามของคำว่า การยุทธ์หลายมิติ หมายถึง การปฏิบัติการทางทหารที่ครอบคลุมหลายมิติพร้อมกัน ทั้งทางบก อากาศ ทะเล อวกาศ และทางไซเบอร์ หลักนियมนี้นำมาใช้ ด้วยเหตุผลที่กองทัพสหรัฐฯ เห็นว่าเกิดภัยคุกคามยุคใหม่ที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้งยุทธศาสตร์สหรัฐฯเองที่มีความจำเป็นในการรักษาความได้เปรียบทางทหาร ทำให้การยุทธ์หลายมิติเป็นหลักนियมที่สามารถช่วยให้กองทัพสหรัฐฯ รักษาความได้เปรียบทางทหารเหนือคู่แข่ง เช่น จีนและรัสเซีย เป็นต้น

ภาพที่ 2-7 หลักนियมการยุทธ์หลายมิติของกองทัพสหรัฐฯ (ที่มา <http://Globalsecurityreview.com/defense-department-multidomain-op>)

นอกจากนั้นหลักนิยมนี้อย่างสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสนามรบ เนื่องจากสนามรบในปัจจุบันมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 2-8 การบูรณาการขีดความสามารถในหลายมิติตามหลักนิยามใหม่ (ที่มา <https://www.generalvinodbhatia.com/>)

กรณีศึกษาการปฏิบัติการพิเศษร่วม

1. ปฏิบัติการกรงเล็บอินทรี (Operation Eagle Claw)

ความล้มเหลวคือบทเรียนสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนา เช่นเดียวกับกรณีของ Operation Eagle Claw ของสหรัฐอเมริกา ที่ปฏิบัติการเมื่อวันที่ 24-25 เมษายน พ.ศ. 2523 เพื่อช่วยเหลือตัวประกันชาวอเมริกัน 52 คนที่ถูกจับในกรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน แม้จะใช้หน่วยรบพิเศษอย่าง Delta Force, Rangers และ Navy SEALs แต่ภารกิจกลับล้มเหลวเนื่องจากขาดการวางแผน และการบูรณาการระหว่างหน่วย²⁵ โดยความผิดพลาดเริ่มตั้งแต่ช่วงเตรียมการ เช่น การขาดการซักซ้อมร่วม เพราะเกรงว่าดาวเทียมของโซเวียตจะตรวจพบ การแบ่งปันข่าวกรองมีเพียงเล็กน้อยหรือแทบไม่มีเลย อีกทั้งยังขาดศูนย์บัญชาการกลางที่มีอำนาจควบคุมและให้คำสั่งอย่างเป็นเอกภาพ ทำให้แต่ละขั้นตอนของภารกิจมีผู้บังคับบัญชาต่างคนต่างแยกกัน เช่น นักบินควบคุมภารกิจทางอากาศ ส่วนพันเอก เบ็ควิช รับผิดชอบการรบภาคพื้นดิน ซึ่งไม่มีผู้ใดมีอำนาจและเอกภาพในการบังคับบัญชาสั่งการหน่วยทั้งหมดอย่างครอบคลุม

แม้ภารกิจจะล้มเหลวและเกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและยุทธโศปกรณณ์ แต่สหรัฐอเมริกาเลือกที่จะเรียนรู้จากความผิดพลาดอย่างจริงจัง และเพียง 8 เดือนต่อมา เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2523 ได้จัดตั้ง กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Command: JSOC) และพัฒนาเป็นหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (United States Special Operations Command หรือ USSOCOM) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของปฏิบัติการในเวลาต่อมา (ตามรายละเอียดใน ผนวก ข)

2. การรบบ้านร่มเกล้า

การรบบ้านร่มเกล้าเกิดขึ้น เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2530 ก่อนที่จะมีการตกลงหยุดยิงเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531²⁶ โดยมีสาเหตุจากปัญหาพื้นที่ทับซ้อนบริเวณชายแดนจังหวัดพิษณุโลกของไทยกับแขวงไซยะบุรีของลาว การสู้รบทำให้ได้บทเรียนที่สำคัญ เนื่องจากกองทัพไทยได้ใช้ทั้งกำลังทางบกและทางอากาศร่วมกันในการปฏิบัติการ ทำให้การรบครั้งนี้ นับเป็นหนึ่งในตัวอย่างสำคัญของการปฏิบัติการร่วมทั้งในระดับยุทธการและยุทธวิธี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งบางประการ แต่ขณะเดียวกันก็เผยให้เห็นข้อบกพร่องในการบูรณาการกำลังระหว่างเหล่าทัพในยุคนั้น

แม้กองทัพภาคที่ 3 จะเป็นผู้บัญชาการภาคพื้นดิน และกองทัพอากาศสนับสนุนทางอากาศโดยใกล้ชิด แต่ในทางปฏิบัติการกลับขาดการประสานงานและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในพื้นที่ภูเขาและป่าทึบนั้น พบข้อจำกัดด้านการสื่อสารและการระบุเป้าหมายที่แม่นยำ เช่น การใช้เครื่องบิน F-5 หรืออากาศยานอื่น มีการใช้เครือข่ายสื่อสารแยกกันระหว่างเหล่าทัพและการไม่มีระบบควบคุมสั่งการรวมศูนย์ ส่งผลให้การโจมตีทางอากาศและการเคลื่อนที่ของหน่วยรบภาคพื้นดินไม่ประสานสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยการสั่งโจมตีทางอากาศที่ผิดพลาดเพราะไม่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบร่วมอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้เกิดการสูญเสียชีวิตของกำลังพลไทยเอง เหตุการณ์นี้สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการรับรู้สถานการณ์ที่ไม่ทันสมัย การขาดระบบระบุฝ่าย และการสื่อสารส่งข้อมูลเป้าหมายที่ล่าช้า นักวิเคราะห์หลายคนชี้ว่า เหตุการณ์นี้เป็นผลจากโครงสร้างบัญชาการไม่มีเอกภาพ และการขาดหลักนิยมการปฏิบัติการร่วมที่มีประสิทธิภาพ

สรุปการทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย พบว่ามีประเด็นสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการใช้กำลัง

ของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจที่ทำให้ไทยต้องปรับตัวในระดับยุทธศาสตร์ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดรน และระบบข้อมูลข่าวสาร ซึ่งแม้จะเพิ่มศักยภาพด้านการป้องกันประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มความซับซ้อนของภัยคุกคาม โดยเฉพาะในรูปแบบสงครามไฮเบอร์และการโจมตีทางข้อมูล นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังส่งผลให้หน่วยต้องปรับบทบาทสู่การสนับสนุนภารกิจช่วยเหลือประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้การจัดกำลังและการปฏิบัติงานมีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น

ในด้านของแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนงาน 3 ระดับ การทบทวนวรรณกรรมพบว่า แผนดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้สามารถเผชิญภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแนวทางการผนึกกำลังป้องกันประเทศ การสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง และการป้องกันเชิงรุก ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนการจัดกำลัง และภารกิจของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ การมีแผนยุทธศาสตร์ชาติที่สอดคล้องกันในหลายระดับยังช่วยสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

ส่วนการศึกษาทฤษฎีและกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีสงคราม ทฤษฎีปฏิบัติการพิเศษ และหลักนิยมทางทหารต่างประเทศ ช่วยเสริมองค์ความรู้ที่เป็นสากลและทันสมัยสำหรับการพัฒนาแนวทางการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตัวอย่างเช่น กรณีปฏิบัติการ Eagle Claw ของสหรัฐฯ ที่ล้มเหลวจากการขาดบูรณาการจนเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้ง JSOC จนพัฒนาเป็น USSOCOM ในเวลาต่อมาหรือเหตุการณ์บ้านร่มเกล้าของไทยที่แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบัญชาการร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ กรณีศึกษาทั้งสองสะท้อนให้เห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวของปฏิบัติการพิเศษขึ้นอยู่กับการวางแผน การฝึก และความร่วมมือที่เป็นระบบระหว่างหน่วย

บทที่ 3

บทวิเคราะห์

จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือต่างๆ ได้แก่ PMESII, PESTEL, 7S McKinsey รวมทั้ง SWOT Analysis และ TOWS Matrix จะทำให้ได้การวิเคราะห์ที่เจาะลึกและครอบคลุม

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ

ในหัวข้อนี้จะทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบวิเคราะห์ PMESII ซึ่งเป็นกรอบการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับยุทธการและยุทธศาสตร์ ผลการวิเคราะห์โดยละเอียดใน ผนวก ก โดยสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์พบว่า ประเทศไทยยังเผชิญกับภัยคุกคามทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ โดยภัยคุกคามแบบดั้งเดิมยังคงมีข้อพิพาทตามแนวชายแดน ทางทะเล และทางอากาศ รวมถึงภัยคุกคามทางอวกาศจากการใช้งานดาวเทียมเพื่อการทหารของฝ่ายตรงข้าม ขณะที่ภัยคุกคามทางไซเบอร์เริ่มส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบควบคุมบังคับบัญชา เช่น การเจาะระบบข้อมูล และการโจมตีด้วยมัลแวร์ ซึ่งกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางทหารโดยรวมอย่างรุนแรง

ในด้านภัยคุกคามที่ไม่ใช่การทหาร มีการใช้กิจกรรมในพื้นที่สีเทา เช่น สงครามการค้า สงครามข้อมูลข่าวสาร และสงครามไซเบอร์ ที่ทำให้โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของไทยตกอยู่ในความเสี่ยง นอกจากนี้ยังมีภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมือง รวมทั้งปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดสาธารณภัยและมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่ท้าทายการวางแผนด้านความมั่นคงในระยะยาวของประเทศ

อีกหนึ่งความท้าทายสำคัญคือการรับมือกับสถานการณ์วิกฤติระดับชาติที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า เช่น การก่อการร้ายและการเผยแพร่แนวคิดสุดโต่งผ่านสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะเมื่อถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การสร้างสื่อปลอม (Deep Fake) และระบบอัตโนมัติ ส่งผลให้เกิดการบิดเบือนข้อมูล

ในวงกว้าง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยียุคใหม่ เช่น หุ่นยนต์ ยานไร้คนขับ เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีควอนตัม ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปกิจการทหาร ที่ส่งผลให้กองทัพไทยต้องเร่งปรับตัว สร้างดุลยภาพกับมหาอำนาจ และเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ

การวิเคราะห์ปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในด้านการกิจ ขีดความสามารถ การจัด และขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันประเทศ

ในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยโมเดล PESTEL Analysis และปัจจัยภายในด้วยโมเดล 7S Mckinsey Model เพื่อค้นหาปัญหาของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดตาม แผนก ข โดยสรุป ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

1.1 ด้านการเมือง

O1) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศสร้างโอกาสที่เอื้อต่อการดำเนินการปฏิบัติการพิเศษ

T1) อุปสรรคคือการแข่งขันของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

1.2 ด้านเศรษฐกิจ

O2) โอกาสคือได้รับงบประมาณเพิ่มเติมที่เกิดจากความร่วมมือและการช่วยเหลือทางทหารจากมิตรประเทศ

T2) อุปสรรคคือสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้งบประมาณกลาโหมจำกัดหรือลดลง

1.3 ด้านสังคม

O3) มีโอกาสดีจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เครื่องมือเผยแพร่ข้อมูลและสร้างกระแสสังคม

T3) อุปสรรคคือทัศนคติเชิงลบของประชาชนที่มีต่อการใช้กำลังทางทหารของกองทัพ ทำให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษต้องระมัดระวังในการปฏิบัติการ

1.4 ด้านเทคโนโลยี

O4) โอกาสจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการทหาร (AI, UAVs) ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของหน่วย

T4) อุปสรรคคือความล่าช้าทางเทคโนโลยีของหน่วยปฏิบัติการพิเศษไทย เมื่อเทียบกับประเทศมหาอำนาจ และพึ่งพาการนำเข้าอาวุธและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

1.5 ด้านสิ่งแวดล้อม

O5) โอกาสจากผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้นด้วยการช่วยเหลือ บรรเทาสาธารณภัย

T5) อุปสรรคคือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ชายแดนและป่าภูเขาที่มีความยากลำบากยิ่งขึ้น

1.6 ด้านกฎหมาย

O6) โอกาสจากนโยบายส่งเสริมศักยภาพกองทัพ มีโอกาสขับเคลื่อนไปสู่การพิจารณาออกกฎหมายใหม่จากรัฐบาล (ทั้งในรูปแบบพระราชบัญญัติและพระราชกำหนด) ที่เอื้อต่อการปฏิบัติการพิเศษ และการดำเนินงานตามกฎหมายสร้างความชอบธรรม และน่าเชื่อถือให้หน่วย

T6) อุปสรรคคือข้อจำกัดทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร เช่น กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ อาจจำกัดขอบเขตของปฏิบัติการพิเศษ รวมถึงกฎหมายไทยเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองและเสรีภาพ

PESTEL	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
การเมือง	O1 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศสร้างโอกาสที่เอื้อต่อปฏิบัติการพิเศษ	T1 การแข่งขันทางอำนาจของประเทมหาอำนาจ
เศรษฐกิจ	O2 ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากการช่วยเหลือทางทหารของมิตรประเทศ	T2 สภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้งบประมาณด้านกลาโหมจำกัดหรือลดลง
สังคม	O3 ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือเผยแพร่ข้อมูลและสร้างกระแสสังคม	T3 ทักษะคติเชิงลบของประชาชนที่มีต่อการใช้กำลังทางทหาร
เทคโนโลยี	O4 ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางทหาร (AI, UAVs) ช่วยเพิ่มขีดความสามารถทหาร	T4 ความล่าช้าทางเทคโนโลยีของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ
สภาพแวดล้อม	O5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้นด้วยการช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย	T5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลต่อปฏิบัติการตามพื้นที่ชายแดนและป่าภูเขานั้น ยากลำบากยิ่งขึ้น
กฎหมายและข้อบังคับ	O6 การพิจารณาออกกฎหมายใหม่จากรัฐบาล (พรบ, พรก) ที่เอื้อต่อการปฏิบัติการพิเศษ และการดำเนินงานตามกฎหมายสร้างความชอบธรรม และน่าเชื่อถือ	T6 ข้อจำกัดทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร

ตารางแสดงสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกโดยใช้ปัจจัย PESTEL Analysis

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วยโมเดล 7S Mckinsey Model

2.1 ด้านกลยุทธ์ (Strategy)

S1) จุดแข็งมีแผนปฏิบัติการพิเศษที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนป้องกันประเทศ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยมีความพยายามบูรณาการการทำงานร่วมระหว่างเหล่าทัพและหน่วยงานความมั่นคง แม้ยังไม่สมบูรณ์

W1) จุดอ่อนสำคัญคือขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

W2) พึ่งพาหลักนิยมต่างประเทศทำให้ไม่สอดคล้องกับบริบทไทย

W3) ขาดการปรับตัวต่อภัยคุกคามใหม่ เช่น สงครามไฮบริดและไซเบอร์ และยังไม่มีการบูรณาการกับแผนความมั่นคงและหน่วยข่าวกรองอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านโครงสร้าง (Structure)

S2) จุดแข็งคือการจัดกำลังที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามภารกิจ โดยสามารถดึงกำลังจากหน่วยรบพิเศษของเหล่าทัพและตำรวจมาร่วมปฏิบัติการได้ตามสถานการณ์

W4) จุดอ่อนสำคัญคือไทยยังไม่มีองค์กรถาวรที่สร้างเอกภาพในการบัญชาการให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ส่งผลให้การบังคับบัญชาขาดเอกภาพ และการประสานงานระหว่างหน่วยรบพิเศษของเหล่าทัพและตำรวจยังไม่ต่อเนื่อง

1.3 ด้านกระบวนการหรือระบบการปฏิบัติงาน (Systems)

S3) จุดแข็งคือมีการเตรียมกำลังและฝึกอบรบตามมาตรฐานระดับโลกและมีความร่วมมือกับหน่วยรบพิเศษต่างประเทศ เช่น US Special Forces, Navy SEALs และ Australian SAS อย่างต่อเนื่อง

W5) จุดอ่อนคือขาดระบบเชื่อมโยงกับหน่วยสนับสนุน เช่น การข่าวกรอง การส่งกำลังบำรุง และการสื่อสาร ซึ่งยังแยกตามเหล่าทัพ

W6) ขาดการพัฒนาและบูรณาการระบบ C4ISR อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การควบคุมและสนับสนุนปฏิบัติการร่วมในภารกิจระยะยาวยังมีข้อจำกัด

1.4 ด้านทักษะ (Skills)

S4) จุดแข็งคือกำลังพลมีประสบการณ์ด้านการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ และก่อการร้าย ผ่านการฝึกร่วม/ผสมกับหน่วยรบพิเศษจากสหรัฐฯและออสเตรเลีย

W7) จุดอ่อนคือขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทาง เช่น ด้านการข่าวกรอง การปฏิบัติการทางไซเบอร์ และการต่างประเทศ

W8) การฝึกของแต่ละเหล่าทัพยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้ประสิทธิภาพปฏิบัติการกิจร่วมกัน (Interoperability) ลดลง เช่นอาจเกิดความล่าช้า

1.5 ด้านรูปแบบการบริหาร (Style)

S5) จุดแข็งคือมีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความสามารถและความเป็นมืออาชีพสูง มีเสรีในการตัดสินใจในระดับยุทธวิธีมีความรวดเร็วและยืดหยุ่นภายใต้กรอบวินัยที่กำหนดโดยภารกิจและเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา

W9) จุดอ่อน คือวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละเหล่าทัพมีความแตกต่างกันมาก ทำให้การทำงานร่วมกันมีปัญหาด้านการสื่อสารและการตัดสินใจ

W10) ระบบอาวุโสในกองทัพไทยอาจส่งผลให้เกิดความล่าช้า ในการตัดสินใจ และขาดความยืดหยุ่น

1.6 ด้านค่านิยมร่วม (Shared Values)

S6) จุดแข็งคือหน่วยปฏิบัติการพิเศษทุกหน่วยล้วนมีอุดมการณ์ความมุ่งมั่นเพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตยและความสงบสุขของประเทศไทย

W11) จุดอ่อนที่พบคือ การขาด จิตวิญญาณของการปฏิบัติการพิเศษร่วม ทำให้บางหน่วยยังคงมีความเป็นอิสระและไม่ร่วมมือกันอย่างเต็มที่

W12) การใช้หน่วยปฏิบัติการพิเศษยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญเทียบเท่ากับการปฏิบัติการทางทหารตามแบบ

1.7 ด้านกำลังพล (Staff)

S7) จุดแข็งคือ กำลังพลของหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมเป็นบุคลากรที่ผ่านการคัดเลือกอย่างเข้มงวด มีศักยภาพสูงในการปฏิบัติการกิจภายใต้แรงกดดัน

W13) จุดอ่อนได้แก่ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลรุ่นใหม่ที่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะสูงและผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น การรบแบบจู่โจม การปฏิบัติการจิตวิทยา และการป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ

7s Mckinsy	จุดแข็ง(Strengths)	จุดอ่อน(weaknesses)
โครงสร้างองค์กร (Structure)	S1 แผนปฏิบัติการพิเศษ ที่เป็นส่วนหนึ่งของแผน ป้องกันประเทศ	W1 ขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง W2 พึ่งพาหลักนิยมต่างประเทศ W3 ขาดการปรับตัวต่อภัยคุกคามใหม่
กลยุทธ์ (Strategy)	S2 การจัดกำลังที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนตามภารกิจ	W4 ยังไม่มีองค์กรถาวรที่สร้าง เอกภาพในการบัญชาการ
ระบบการ ปฏิบัติงาน (Systems)	S3 มีระบบการเตรียม กำลังและฝึกอบรมตาม มาตรฐานระดับโลก	W5 ขาดระบบเชื่อมโยงกับหน่วย สนับสนุน เช่น ข้าราชการ การส่งกำลัง บำรุง และการสื่อสาร W6 ขาดการพัฒนา ระบบ C4ISR
ทักษะ (Skills)	S4 กำลังพลมี ประสบการณ์สูงและ ผ่านการฝึกร่วมกับหน่วย รบพิเศษจากสหรัฐฯ และออสเตรเลีย	W7 ขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทาง ข้าราชการ ไซเบอร์ W8 การฝึกของแต่ละเหล่าทัพยังไม่ เป็นมาตรฐานเดียวกัน
รูปแบบการ บริหาร (Style)	S5 มีวัฒนธรรมองค์กรที่ เน้นความสามารถและ ความเป็นมืออาชีพสูง	W9 วัฒนธรรมการทำงานของแต่ละ เหล่าทัพมีความแตกต่าง W10 ระบบอาวุโสในกองทัพไทยอาจ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจ และขาดความยืดหยุ่น
ค่านิยมร่วม (Shared value)	S6 มีอุดมการณ์ความ มุ่งมั่นเพื่อปกป้องเอกราช อธิปไตย และความสงบ สุขของประเทศไทย	W11 ยังขาดจิตวิญญาณของการ ปฏิบัติการพิเศษร่วม W12 ค่านิยมการใช้หน่วยปฏิบัติการ พิเศษยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญ เท่ากับปฏิบัติการทางทหารตามแบบ
กำลังพล (Staff)	S7 กำลังพลผ่านการ คัดเลือกอย่างเข้มงวด	W13 ขาดแคลนกำลังพลรุ่นใหม่ที่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะสูง

ตารางแสดง สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วย 7S Mckinsey Model

การวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย
ตามแผนป้องกันประเทศ โดยใช้โมเดล TOWS Matrix

จากการวิเคราะห์ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการพิเศษร่วม
ของกองทัพไทย โดยใช้ TOWS- Matrix ได้ผลดังนี้

TOWS Matrix	โอกาส Opportunities	อุปสรรค Threats
จุดแข็ง (Strength)	<u>กลยุทธ์เชิงรุก (SO)</u> SO1 (S1, S3 + O1, O2): ขยายความร่วมมือทางทหารกับประเทศพันธมิตร เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย และจีน เพื่อพัฒนาอาวุธ เทคโนโลยี และฝึกอบรมให้ตรงตามแผนป้องกันประเทศ	<u>กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)</u> ST1 (S1, S3 + T1, T2): เสริมความเป็นอิสระด้านยุทธศาสตร์ของไทย ด้วยการสร้างความร่วมมือกับมิตรประเทศแบบสมดุล เพื่อไม่ตกเป็นเครื่องมือของประเทศมหาอำนาจ
	SO2 (S2, S4 + O5): พัฒนาหน่วยเฉพาะกิจให้เป็นการนำหลักในการรับมือกับภัยคุกคามสมัยใหม่ เช่น Hybrid Warfare, Cyber Threats โดยใช้ความยืดหยุ่นของโครงสร้างและประสบการณ์ของกำลังพล	ST2 (S2, S4 + T5): ใช้โครงสร้างที่ยืดหยุ่น และกำลังพลที่มีความพร้อม เข้าปฏิบัติการในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ ด้วยการฝึกซ้อมและเตรียมกำลังเชิงรุก
	SO3 (S5, S6 + O3): สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของหน่วยเฉพาะกิจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสามารถ	ST3 (S5 + T3, T4): พัฒนา “ทีมปฏิบัติการข่าวสาร” ที่มีความคล่องตัว ใช้ความเร็วในการสื่อสารเชิงรุก เพื่อตอบโต้สงครามข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม

	และอุดมการณ์เป็นฐานในการสื่อสารสาธารณะ	
	SO4 (S4 + O4): เสริมบทบาทของหน่วยในภารกิจช่วยเหลือด้านภัยพิบัติและมนุษยธรรม เพื่อเพิ่มการยอมรับจากประชาชนและขยายพื้นที่ปฏิบัติการ	ST4 (S6 + T3): ใช้อุดมการณ์ของกำลังพลในเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน
จุดอ่อน (Weakness)	<u>กลยุทธ์เชิงแก้ไข(WO)</u> WO1 (W1, W2+O1): พัฒนา "ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการพิเศษร่วมแห่งชาติ" โดยประยุกต์ความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการสร้างหลักนิยมที่เหมาะสมกับบริบทไทย	<u>กลยุทธ์เชิงรับ (WT)</u> WT1 (W3, W5 + T2, T4): พัฒนาแผนบูรณาการข่าวกรองและระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมระหว่างกองทัพบก หน่วยข่าวกรอง และหน่วยงานพลเรือน
	WO2 (W3, W5 + O1, O2): นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และระบบสื่อสารใหม่ มาพัฒนา C4ISR และฝึกอบรมกำลังพล เพื่อยกระดับระบบสนับสนุนและการฝึกซ้อม	WT2 (W4, W6 + T1): จัดตั้ง Joint Special Operations Command (JSOC) ของไทย เพื่อเป็นองค์กรกลางสำหรับการบังคับบัญชาและใช้ทรัพยากรร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ
	WO3 (W7, W13 + O2, O4) พัฒนาระบบเสริมสร้างบุคลากรพิเศษเฉพาะทาง เช่น Cyber, IO, UAV โดยใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศและเทคโนโลยีใหม่	WT3 (W5 + T6): สร้างมาตรฐานกลางด้านการฝึกปฏิบัติการร่วมที่สอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน โดยร่วมมือกับฝ่ายกฎหมายและองค์กรภาคประชาสังคม

	WO4 (W9, W11 + O1, O3) สร้างวัฒนธรรมปฏิบัติการร่วม ผ่านกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการอบรมข้ามเหล่าทัพ เพื่อปลูกฝังจิตวิญญาณการ ทำงานร่วมกัน	WT4 (W7, W13 + T2): จัดทำ ระบบบริหารกำลังพลแบบ Rotation และ Talent Pipeline เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลน บุคลากร และลดภาระค่าใช้จ่าย ระยะยาว
--	--	---

สรุปการวิเคราะห์ทางเลือกกลยุทธ์ทางยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาโดยใช้ TOWS Matrix

รายละเอียดตามตาราง TOWS Matrix ในผนวก ค โดยสรุปมีดังนี้

1. กลยุทธ์เชิงรุก (SO – Strengths & Opportunities)

SO1(S1, S3 + O1, O2) ขยายความร่วมมือทางทหารกับประเทศพันธมิตร เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน เพื่อพัฒนาอาวุธ เทคโนโลยี และฝึกอบรมให้สอดคล้อง หรือตรงตามแผนป้องกันประเทศ

SO2(S2, S4 + O5) พัฒนาหน่วยเฉพาะกิจให้เป็นกำลังหลักในการรับมือกับภัยคุกคามสมัยใหม่ เช่น Hybrid Warfare, Cyber Threats โดยใช้ความยืดหยุ่นของโครงสร้าง และประสิทธิภาพของกำลังพล

SO3(S5, S6 + O3) สร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของหน่วยเฉพาะกิจผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดีย โดยใช้วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสามารถและอุดมการณ์เป็นฐานในการสื่อสารสาธารณะ

SO4(S4 + O4) เสริมบทบาทของหน่วยในภารกิจช่วยเหลือด้านภัยพิบัติและมนุษยธรรม เพื่อเพิ่มการยอมรับจากประชาชนและขยายพื้นที่ปฏิบัติการ

2. กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO – Weakness & Opportunities)

WO1(W1, W2 + O1) พัฒนา "ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการพิเศษร่วมแห่งชาติ" โดยประยุกต์ความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการสร้างหลักนิยมที่เหมาะสมกับบริบทไทย

WO2(W3, W5 + O1, O2) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และระบบสื่อสารยุคใหม่ มาพัฒนาระบบ C4ISR และฝึกกำลังพล เพื่อยกระดับความสามารถและการฝึกซ้อม

WO3(W7, W13 + O2, O4) พัฒนาระบบสร้างบุคลากรเฉพาะทาง เช่น Cyber, IO, UAV โดยใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศและทุนสนับสนุนจากภาครัฐ

WO4(W9, W11 + O1, O3) สร้าง "วัฒนธรรมปฏิบัติการร่วม" ผ่านกิจกรรมประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมระหว่างเหล่าทัพ เพื่อปลูกฝังจิตวิญญาณทำงานร่วมกัน

3. กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strengths & Threats)

ST1(S1, S3 + T1, T2) เสริมความเป็นอิสระด้านยุทธศาสตร์ของไทย ด้วยการใช้ความร่วมมือกับมิตรประเทศแบบสมดุล เพื่อไม่ตกเป็นเครื่องมือของประเทศมหาอำนาจ

ST2(S2, S4 + T5) ใช้โครงสร้างที่ยืดหยุ่น และกำลังพลที่มีความพร้อมเข้าปฏิบัติการกิจในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ ด้วยการฝึกซ้อมและเตรียมกำลังเชิงรุก

ST3(S5 + T3, T4) พัฒนา “ทีมปฏิบัติการข่าวสาร” ที่มีความคล่องตัว ใช้ความเร็วในการสื่อสารเชิงรุก เพื่อตอบโต้สงครามข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม

ST4(S6 + T3) ใช้คุณสมบัติของกำลังพลในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน

4. กลยุทธ์เชิงรับ (WT – Weaknesses & Threats)

WT1(W5, W3 + T2, T4) พัฒนาแผนบูรณาการข่าวกรองและระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกองทัพบก หน่วยข่าวกรอง และหน่วยงานพลเรือน

WT2(W4, W6 + T1) จัดตั้งกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วมของไทย เพื่อเป็นองค์กรกลางสำหรับการบังคับบัญชา

WT3(W5 + T6) สร้างมาตรฐานกลางด้านการฝึกปฏิบัติการร่วมที่สอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน โดยร่วมมือกับฝ่ายกฎหมายและองค์กรภาคประชาสังคม

WT4(W7, W13 + T2) จัดทำระบบบริหารกำลังพลแบบวงจรชีวิต นักปฏิบัติการพิเศษ (Special Operations Forces Careers Paths หรือ Forces Rotation) และแนวทางเสริมสร้างขีดความสามารถกำลังพล (Talent Pipeline) เพื่อแก้ปัญหาคาดแคลนบุคลากร และลดภาระค่าใช้จ่ายระยะยาว

บทที่ 4

บทอภิปรายผล

การอภิปรายผลในบทนี้จะวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ โดยใช้ข้อมูลจากบทที่ 2 และ 3 ที่ได้รับการวิเคราะห์มา ทบทวน เปรียบเทียบ และตรวจสอบกับ แผนยุทธศาสตร์ชาตินโยบายของชาติ งานวิจัย หลักนิยมทางทหาร และทฤษฎีตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Credibility) และ ความถูกต้อง (Validity) ของผลการวิจัยที่ได้

การอภิปรายผลจากการศึกษาสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

จากการวิเคราะห์ด้วยปัจจัย PMESII พบว่า สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

1. ด้านการเมือง

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจาก การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ในระดับภูมิภาค การทำความเข้าใจด้านการเมืองนั้น **สอดคล้อง**กับสิ่งที่ เคล้า เชวิทซ์ กล่าวไว้ว่า “สงครามเป็นกิจกรรมทางการเมืองประเภทหนึ่งเท่านั้น”²⁷ คำกล่าวนี้ทำให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษ ต้องยอมรับว่า “ปัจจัยทางการเมือง” เป็นสิ่งสำคัญยิ่งและต้องปรับแนวทางปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ ดังนี้

1.1 แสวงประโยชน์จากความร่วมมือทางทหารระหว่างไทยกับมิตรประเทศ เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมทั้งนี้ แนวทางนี้**สอดคล้อง**กับแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคงของกระทรวงกลาโหม

1.2 ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ว่าสิ่งนี้มีผลต่อการปฏิบัติการพิเศษบริเวณชายแดน เช่น การเฝ้าระวังการสู้รบตามแนวแดนหรือผู้ลี้ภัย

2. ด้านการทหาร

2.1 ภัยคุกคามแบบไฮบริดและสงครามไฮเบอร์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมต้องพัฒนาเทคโนโลยีทางการทหาร เช่น การใช้ AI และโดรนลาดตระเวน **สอดคล้อง**กับที่หลายหน่วยงานความมั่นคงได้กล่าวไว้ว่า

“สถานการณ์วิกฤติระดับชาติ และภาวะวิกฤติที่ไม่คาดหมาย”²⁸ ที่มีต้นเหตุมาจากการก่อการร้าย และการก่อเหตุรุนแรง ตัวอย่างเช่น การเผยแพร่แนวคิดสุดโต่งที่นิยมความรุนแรง (Violent Extremism) โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ลัทธิรุนแรง ยิ่งกว่านั้น การก่อการร้ายยุคใหม่มีการใช้ AI เข้ามาช่วยในการสร้างข้อมูลปลอม (Deep Fake) แล้วใช้ AI ช่วยทำซ้ำหรือเผยแพร่ จนเกิดผลร้ายแรงอย่างมากต่อประเทศชาติและสังคม และเมื่อนำ AI มาประยุกต์ใช้กับอากาศยานไร้คนขับหรือโดรนแล้ว ก็จะทำให้มีอากาศยานทำลายล้างที่มากขึ้น โดยเฉพาะหากเป้าหมายของการก่อการร้ายนั้นเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของประเทศ²⁹

2.2 คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของการปฏิบัติการพิเศษคือ “การปฏิบัติการพิเศษต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยภายนอก”³⁰ อย่างไรก็ตามการปฏิบัติการพิเศษร่วมของประเทศไทยในปัจจุบันต้องเผชิญกับ ข้อจำกัดจากการสนับสนุนจากภายนอก รวมทั้งยังขาดการบูรณาการกำลังจากหลายเหล่าทัพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติการร่วม

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 งบประมาณด้านกลาโหมที่จำกัด ทำให้การพัฒนายุทโธปกรณ์และกำลังพลของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ **สอดคล้องกับหลักนิยมของการปฏิบัติการพิเศษ** ที่กล่าวว่า ปฏิบัติการพิเศษต้องใช้กำลังพลที่ผ่านการคัดเลือก การฝึกเฉพาะ ต้องมีอุปกรณ์พิเศษและมีเทคนิคปฏิบัติการที่แตกต่าง³¹ แต่การได้มาของสิ่งเหล่านี้ต้องแลกมาด้วยงบประมาณที่สูงมาก ดังนั้นงบประมาณทางทหารของไทยที่มีไม่มากนัก จึงเป็นข้อจำกัดของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

3.2 การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ หรือเกิดการย้ายขั้วอำนาจทางเศรษฐกิจ และเกิดสงครามการค้า (Trade War) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทยในอนาคต นอกจากนั้น การลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายในประเทศยังมีข้อจำกัดทำให้ไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศต่อไป

4. ด้านสังคม

4.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทย โดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมสูงวัย³² อาจทำให้การสรรหากำลังพลที่มีขีดความสามารถสูงเป็นไปได้ยากขึ้น ในประเด็นปัญหาสังคมผู้สูงวัยนั้น สอดคล้องกับสิ่งที่ได้กล่าวไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติเช่นกัน ปัญหานี้

ถือเป็นปัญหาระยะยาว ที่กระทบต่อการพัฒนาและเสริมสร้างหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4.2 สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญ ในการกำหนดทัศนคติของประชาชนต่อการปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการก่อความไม่สงบ หากข้อมูลที่เผยแพร่ออกไปไม่ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม

5. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและระบบเครือข่ายข้อมูลของไทย ยังมีช่องโหว่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนที่มีสัญญาณโทรคมนาคมที่ไม่เสถียร

5.2 การพึ่งพาพลังงานจากแหล่งภายนอก อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องของการปฏิบัติการพิเศษในภาวะวิกฤติ

6. ด้านข้อมูลข่าวสาร

6.1 ข่าวกองทางทหารยังขาดมาตรฐานในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติการพิเศษขาดความแม่นยำและรวดเร็ว สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ในแผนแม่บทด้านความมั่นคง

6.2 ภัยคุกคามจากสงครามไซเบอร์ ทำให้จำเป็นต้องพัฒนาหน่วยปฏิบัติการทางไซเบอร์ (Cyber Warfare Units), Cyber Threat Intelligence (CTI) และหน่วยรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) เพื่อป้องกันการเจาะระบบข่าวกองทางทหาร

กล่าวโดยสรุปแล้วจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยโดยพบว่า มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมดังนี้

ด้านขีดความสามารถ ยังขาดบุคลากรเฉพาะทางในสาขาสำคัญ เช่น นักวิเคราะห์ข่าวกรอง ผู้เชี่ยวชาญด้านไซเบอร์ ขณะเดียวกัน งบประมาณด้านกลาโหมที่จำกัด และการเข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้การสรรหาและพัฒนากำลังพลที่มีขีดความสามารถสูงเป็นไปได้ยากขึ้น

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ แม้ว่ามีโอกาสในการพัฒนาเทคโนโลยีร่วมกับมิตรประเทศ เช่น สหรัฐฯ และออสเตรเลีย แต่ไทยยังคงพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีขั้นสูงจากต่างประเทศ ทำให้ความพร้อมด้านยุทธโธปกรณ์ยังไม่เพียงพอต่อสงครามไซเบอร์และสงครามข้อมูล ซึ่งต้องใช้อุปกรณ์สื่อสารและระบบสนับสนุนที่ทันสมัยและปลอดภัยสูง

การอภิปรายผลจากการศึกษาปัญหาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอกนั้น ทำให้พบปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมดังนี้

1. ปัญหาด้านโครงสร้างและการบังคับบัญชา

ปัจจุบันหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ยังไม่มีโครงสร้างที่ชัดเจนและเป็นอิสระ รายละเอียดดังนี้

1.1 ไม่มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ ที่เป็นอัตราราชการ ที่ชัดเจน แม้ว่าจะมีกล่าวอยู่ในแผนการฝึกในทุกปีก็ตาม ปัญหานี้ควรได้รับการแก้ไขโดยนำเข้าสู่ขบวนการ “จัดตั้ง” หน่วยอย่างเป็นรูปธรรม ให้มีอัตราราชการจัดและเปิดทำการจนสามารถควบคุมการปฏิบัติการพิเศษร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ระบบการตัดสินใจยังมีลำดับขั้นตอนที่ซับซ้อน ส่งผลให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ล่าช้า การแก้ไขปัญหานี้ควรยึดแนวทางตามหลักนิยมของสหรัฐฯ

1.3 จากแนวคิดการควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐฯ เป็นสิ่งที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ เนื่องจาก กองทัพไทยยังไม่มีหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม ซึ่งแตกต่างจากกองทัพสหรัฐฯ ที่มีหน่วยบังคับบัญชากลาง ที่สามารถประสานการปฏิบัติการพิเศษระหว่างเหล่าทัพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางที่เสนอให้มีการ จัดตั้งกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วมของไทย จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักนิยมของกองทัพสหรัฐฯ ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาระบบการบังคับบัญชาได้เป็นอย่างดี

2. ปัญหาด้านยุทธโประณ์และเทคโนโลยี

2.1 ขาดอาวุธยุทธโประณ์ที่ทันสมัย โดยเฉพาะอุปกรณ์ลาดตระเวนพิเศษ ระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์สื่อสารที่ทันสมัย

2.2 ระบบข่าวกรองและการสื่อสารยังล้าหลัง ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติการพิเศษร่วม ซึ่งปัญหานี้มีแนวทางแก้ไขไว้แล้ว ซึ่งสอดคล้องตามที่ระบุอยู่ใน ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง โดยอยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ ที่มุ่งให้มีการพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถติดตาม แจ้งเตือน ระงับยับยั้ง และป้องกันปัญหาและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ³³ ทั้งนี้ ตามหลักการของการปฏิบัติการพิเศษ กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติการต้องการข่าวกรองที่แม่นยำ (Intelligence-Driven Operations) เพราะข่าวกรองที่แม่นยำเป็นหัวใจสำคัญ

ของการปฏิบัติการพิเศษ การดำเนินการโดยปราศจากข่าวกรองที่ดีอาจนำไปสู่ความล้มเหลว ดังนั้นหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม จึงต้องมีข่าวจากหลายแหล่งซึ่งอาจใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น โดรน, ดาวเทียม, AI วิเคราะห์ข้อมูล, มาประกอบข่าวกรองทางสัญญาณ และ ข่าวกรองบุคคล เป็นต้น

2.3 ปัญหาเหล่านี้ สะท้อนถึงข้อเท็จจริงตามที่ทบทวนวรรณกรรมไปแล้ว คือ หลักนิยมของกองทัพสหรัฐฯ ซึ่งเน้นย้ำว่าปฏิบัติการพิเศษต้องมีการบูรณาการข่าวกรอง การสนับสนุนทางเทคนิค และการประสานงานระหว่างหน่วย (Interoperability) สิ่งนี้ สอดคล้องกับปัญหาของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมของไทย ที่ขาดการประสานงานระหว่างเหล่าทัพ ดังนั้นปัญหานี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข

3. ปัญหาด้านการฝึกอบรมและขีดความสามารถของกำลังพล

จากสัจธรรมของหน่วยปฏิบัติการพิเศษที่กล่าวว่า “คนสำคัญกว่า ยุทโธปกรณ์นั้น”³⁴ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ต้องทำการเสริมสร้างกำลังพล ให้มีขีดความสามารถตามความต้องการของภารกิจ อย่างไรก็ตาม กำลังพลของหน่วยปฏิบัติการพิเศษก็เผชิญกับปัญหา ดังนี้

3.1 มาตรฐานการฝึกอบรมของแต่ละเหล่าทัพยังไม่เป็นระบบเดียวกัน กล่าวคือ ยังไม่ความต่างในการฝึกอบรมในหลักสูตรระดับต่างๆ เช่น หลักสูตรเสริมสร้างกำลังพล หลักนิยมการปฏิบัติ และระบบอำนวยการปฏิบัติการพิเศษ เป็นต้น

3.2 ขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะด้านที่รองรับยุคความปัจจุบันและอนาคต เช่น การปฏิบัติการไซเบอร์สนับสนุนปฏิบัติการพิเศษ การปฏิบัติการข่าวสาร และการต่อต้านสงครามไฮบริด จากปัญหานี้ จึงทำให้ กระทรวงกลาโหมต้องการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านกำลังพล “มุ่งเน้นให้มีความรู้และทักษะเพียงพอ กับการกิจที่ได้รับมอบ โดยจัดทำแผนพัฒนากำลังพลทั้งด้านการศึกษาอบรมและการฝึก บรรจุกำลังพลในจำนวนที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจ นำเทคโนโลยีมาชดเชยกับกำลังพลที่ปรับลดลง”³⁵

การอภิปรายผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนา

จากการใช้ SWOT Analysis และ TOWS Matrix สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาที่สำคัญดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างการบังคับบัญชา

1.1 การเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาล และทหารก็เป็นความท้าทายที่สำคัญ เพราะการแปลงนโยบายความมั่นคง และวัตถุประสงค์ทางทหาร ให้ไปสู่การปฏิบัติทางทหาร ได้อย่างถูกต้องหรือสอดคล้องนั้น จำเป็นต้องมีหน่วยงานรองรับหน้าที่ในการจัดการกับความท้าทายเหล่านี้

ดังนั้น การจัดตั้งกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อเป็นศูนย์กลางการบังคับบัญชาและควบคุมปฏิบัติการพิเศษร่วม จึงมีความจำเป็น และสอดคล้องตามหลักการของ Clausewitz's Trinity of War ที่กล่าวไว้ว่า สงครามมีความเกี่ยวข้องกับ 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ รัฐบาล, กองทัพ และประชาชน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีผลต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม กล่าวคือรัฐบาลเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายความมั่นคง ซึ่งในกรณีของไทยจะเห็นได้ว่า แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนป้องกันประเทศ ได้เน้นย้ำความสำคัญของการปฏิบัติการร่วมมากขึ้น

1.2 ปรับปรุงระบบการตัดสินใจให้รวดเร็วและยืดหยุ่นมากขึ้น โดยนำเทคโนโลยียุคใหม่มาใช้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของกระทรวงกลาโหม ในแนวทางการดำเนินการที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการเทคโนโลยีดิจิทัลมาเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาคritical และการป้องกันประเทศ³⁶

2. การพัฒนาขีดความสามารถกำลังพลหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมกองทัพไทย

2.1 สมุดปกขาวกองทัพบกปี 2567 ต้องการให้กองทัพบกมีขีดความสามารถหลักประการหนึ่งคือมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมระหว่างเหล่าทัพและมิตรประเทศได้ ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อให้ทุกหน่วยมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ McRaven กล่าวไว้ว่า การฝึกซ้ำ (Repetition) ทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติการพิเศษ³⁷ สะท้อนความสำคัญว่าการฝึกซ้ำจนเกิดความชำนาญ เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติการพิเศษ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นต้องออกแบบหลักสูตรที่มีการฝึกซ้ำจนกำลังพลสามารถทำภารกิจได้โดยอัตโนมัติ แม้จะอยู่ในภาวะกดดัน

2.2 จากหลักการสงครามข้อที่ 4 คือหลักการออมกำลังนั้น ทำให้เกิดธรรมชาติที่สำคัญของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ คือ “กำลังปฏิบัติการพิเศษต้องมีขนาดเล็ก และมีขีดความสามารถสูง”³⁸ และมีเข้าปฏิบัติการ ก็ยึดหลักการใช้กำลังน้อย แต่ให้ผลกระทบสูง (Small Footprint, High Impact) ด้วยเหตุผลดังกล่าว อาจอนุมานได้ว่า เพื่อเป็น

การออกกำลังให้กองทัพไทยโดยใช้หน่วยปฏิบัติการพิเศษ สมุดปกขาวกองทัพบกปี 2567 ได้กำหนดขีดความสามารถหลักของกองทัพบกประการหนึ่งคือกองทัพบกต้อง“มีขีดความสามารถปฏิบัติการพิเศษได้ในทุกสภาวะของความขัดแย้ง”³⁹ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องทำการเสริมสร้างกำลังพล ด้วยการส่งกำลังพลไปฝึกกับหน่วยรบพิเศษระดับโลก เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน ทั้งนี้ สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง ของกระทรวงกลาโหม ที่กล่าวในแนวทางการดำเนินการที่ 4 การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับต่างประเทศโดยฝ่ายทหารมุ่งเน้นการเสริมสร้างบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ พัฒนาความร่วมมือในทุกรูปแบบกับมิตรประเทศ⁴⁰

3. การพัฒนาเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์

3.1 จัดหายุทธโศปกรณ์ที่ได้จาก อุตสาหกรรมป้องกันประเทศในประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาอาวุธจากต่างประเทศ ทั้งนี้ การศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร เป็นหนึ่งในหน้าที่กระทรวงกลาโหม⁴¹ ที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติจัดระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 มาตรา 8 นอกจากนั้นแนวทางนี้ ยังสอดคล้องกับ เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ พ.ศ. 2569 - 2580 (Ministry Of Defence White Paper 2026 – 2037) ที่ให้แนวทางพัฒนาด้านยุทธโศปกรณ์ว่า การจัดหาต้องสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมไปถึงหลักนิยมการรบที่เปลี่ยนแปลงไป⁴²

3.2 นำเทคโนโลยียุคใหม่มาพัฒนา ระบบข่าวกรองที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานความมั่นคงได้อย่างปลอดภัย ทั้งนี้ จากแนวคิด “Relative Superiority” ของ William McRaven ซึ่งให้เห็นว่า หน่วยรบพิเศษต้องสามารถสร้างข้อได้เปรียบสัมพัทธ์ (Relative Superiority) ด้วยการใช้ความเร็ว ความแม่นยำ และเทคโนโลยีขั้นสูง ดังนั้น ข้อเสนอให้พัฒนาอากาศยานไร้คนขับสำหรับการลาดตระเวน (UAVs), การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในระบบการข่าวกรอง (AI-Based Intelligence) และหน่วยปฏิบัติการทางไซเบอร์ (Cyber Warfare Units) ตามที่กล่าวมา จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้องตามทฤษฎี

บทที่ 5

บทสรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและสถานการณ์การใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ รวมถึงศึกษาปัญหาการใช้กำลัง และเสนอแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้หน่วยสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยการวิเคราะห์ผ่าน กรอบแนวคิด PMESII, PESTEL Analysis, 7S Mckinsey Model, SWOT Analysis และ TOWS Matrix จากการศึกษาพบว่า ด้วย สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบโดยตรงต่อหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยเฉพาะการเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไฮบริด (Hybrid Warfare) และสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information Warfare) ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างการจัดหน่วย ขีดความสามารถกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ของหน่วยต้องมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยด้วยกรอบ PMESII พบว่า ประเทศไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันของมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย ส่งผลให้ไทยต้องปรับแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง ความร่วมมือทางทหารกับประเทศพันธมิตรจึงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มศักยภาพของไทย ขณะเดียวกัน ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไฮบริด และสงครามไซเบอร์ กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้หน่วยเฉพาะกิจต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีและระบบสนับสนุน เช่น AI, โดรน และระบบไซเบอร์

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการบังคับบัญชาที่ยังไม่เป็นเอกภาพส่งผลให้การบูรณาการระหว่างเหล่าทัพยังขาดประสิทธิภาพ และจำกัดขีดความสามารถในการตอบสนองต่อภัยคุกคามยุคใหม่

ในด้านเศรษฐกิจ งบประมาณด้านความมั่นคงที่ลดลงทำให้เกิดข้อจำกัดต่อการจัดซื้อยุทธโศปกรณ์และการพัฒนากำลังพล ขณะเดียวกันไทยยังต้องพึ่งพาการนำเข้าอาวุธและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในประเทศยังไม่พัฒนาเพียงพอ ด้านสังคม การเข้าสู่สังคมสูงวัยและอัตราการเกิดที่ลดลงส่งผลกระทบต่อการจัดหากำลังพลที่มีสมรรถนะสูง ขณะที่บทบาทของสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือบ่อนทำลายความมั่นคง โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร และระบบเครือข่ายในพื้นที่ชายแดนยังไม่ครอบคลุม ส่งผลต่อการปฏิบัติการกิจพิเศษ และด้านข้อมูลข่าวสาร การขาดระบบข่าวกรองที่บูรณาการระหว่างหน่วยงาน ยังเป็นข้อจำกัดสำคัญต่อความแม่นยำในการประเมินสถานการณ์และการตัดสินใจ

ปัญหาการใช้กำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ

ปัญหาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ จากการวิเคราะห์ด้วยโมเดล 7S McKinsey และ PESTEL พบว่าหน่วยยังประสบกับปัญหาในด้านโครงสร้างการจัดหน่วยและการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการขาดอัตรากำลังที่ถาวรและเป็นระบบ รวมถึงการบูรณาการที่ไม่สมบูรณ์ระหว่างเหล่าทัพ ส่งผลให้การสั่งการและตัดสินใจมีความล่าช้าในการตอบสนองต่อภัยคุกคาม แนวคิดการจัดตั้ง "กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม" (Joint Special Operations Command: JSOC) จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ควรพิจารณาเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในการปฏิบัติ

ด้านขีดความสามารถกำลังพลและการฝึกอบรม พบว่าหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมยังขาดมาตรฐานการฝึกที่ร่วมกันระหว่างเหล่าทัพ และยังขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทางในด้านสำคัญ เช่น สงครามไซเบอร์ การปฏิบัติการข่าวสาร การต่อสู้การก่อการร้าย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI รวมถึงการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ จึงควรมีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกที่ครอบคลุมความต้องการในอนาคต และการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมในลักษณะระยะยาว

ในด้านยุทธโศปกรณ์ หน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมยังขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ยุทธวิธีที่จำเป็น เช่น ระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์, อากาศยานไร้คนขับ, และระบบการข่าวกรองที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติในสงครามยุคใหม่ เพราะการขาดแคลนระบบเหล่านี้ทำให้ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนภารกิจขาดความแม่นยำและทันต่อเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งกระทบต่อความมั่นคงในระยะยาว

แนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในด้านภารกิจ ขีดความสามารถ การจัด และขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผน ป้องกันประเทศ

จากการวิจัย โดยใช้ TOWS Matrix และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์
ตามแนวทางที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนดได้ผลดังนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างการจัด

ด้วยการจัดตั้ง กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม เป็นศูนย์กลาง
การบังคับบัญชา และควบคุมการปฏิบัติการพิเศษร่วมทั้งมวล และปรับปรุงระบบ
การตัดสินใจให้รวดเร็วและยืดหยุ่นขึ้น รายละเอียดโครงสร้างการจัด ภารกิจหน้าที่ และ
ขีดความสามารถ ตามที่แสดงในผนวก ง

2. การพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพล

ด้วยการจัดทำหลักสูตรการฝึกปฏิบัติการพิเศษร่วม เช่น การฝึกเพิ่มพูน
ขีดความสามารถหน่วยปฏิบัติการพิเศษ การฝึกบูรณาการขีดความสามารถนักรบพิเศษเป็นต้น
รวมทั้งให้เพิ่มเติมการพัฒนาความร่วมมือหรือการฝึกร่วมกับมิตรประเทศ เช่น หน่วยปฏิบัติการ
พิเศษสหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน โดยเพิ่มการฝึกเกี่ยวกับปฏิบัติการไซเบอร์
การใช้อากาศยานไร้คนขับ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และปฏิบัติการข่าวสาร

3. การพัฒนาเทคโนโลยีและยุทโธปกรณ์

ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้า
อาวุธ พัฒนาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการวิเคราะห์ข่าวกรอง
รวมทั้งพัฒนาระบบไซเบอร์ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามทางไซเบอร์

4. สรุปแนวการพัฒนาหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

โดยสรุปแล้วแนวทางการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม
ในด้านภารกิจ ขีดความสามารถ การจัด และขั้นตอนการปฏิบัติ ตามแผนป้องกันประเทศ
นั้น มีแนวทางสำคัญในการพัฒนาการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม
ตามแผนป้องกันประเทศ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างการจัด โดยจัดตั้งกองบัญชาการ
ปฏิบัติการพิเศษร่วมเพื่อเป็นศูนย์กลางควบคุมบังคับบัญชาการ ในด้านการพัฒนา
ขีดความสามารถของกำลังพล ด้วยการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมร่วมกันในรูปแบบการฝึก
ปฏิบัติการพิเศษร่วม ครอบคลุมการฝึกในหลากหลายมิติ เช่น การรบนอกแบบ
การปฏิบัติการไซเบอร์ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ อากาศยานไร้คนขับ และการฝึกปฏิบัติการ

ร่วมกับมิตรประเทศ สุดท้ายคือการพัฒนาเทคโนโลยีและยุทธโศปกรณ์ โดยเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศภายในประเทศ ส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ช่วยในงานข่าวกรอง เพื่อรองรับภัยคุกคามยุคใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดตั้งกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม ให้เป็นหน่วยงานกลางในการควบคุมการปฏิบัติการพิเศษของทุกเหล่าทัพ โดยบูรณาการกำลังพลจากหน่วยรบพิเศษของกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภายใต้โครงสร้างเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการวางแผนยุทธศาสตร์ การฝึกอบรม และการปฏิบัติการกิจพิเศษร่วม อาจใช้แนวทางจากการจัดตั้งหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐฯ การดำเนินการในประเด็นนี้อาจต้องผลักดันให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐบาล โดยผ่านการประชุมกับสภาความมั่นคงแห่งชาติ ก่อนจะนำเสนอเรื่องไปให้กระทรวงกลาโหมนำไปเป็นญัตติอภิปรายในรัฐสภาต่อไป เพื่อให้เกิดเป็นกฎหมายบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ขับเคลื่อนหรือสร้างความเป็นรูปธรรมในการดำเนินตามแนวคิดการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ การปฏิบัติการข้ามมิติ การอำนวยความสะดวกร่วมที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations) และการเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธี (Tactical Data Link) เช่น ระบบการข่าวกรองร่วม ระบบเฝ้าตรวจ/แจ้งเตือนภัยคุกคาม ทั้งนี้เพื่อสร้างศักยภาพของกองทัพโดยรวม อีกทั้งควรมุ่งพัฒนาการปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations) การปฏิบัติการด้านไซเบอร์ร่วม (Joint Cyber Operations) การปฏิบัติการด้านอวกาศร่วม (Joint Space Operations) และขีดความสามารถสนับสนุนอื่น ๆ เช่น นำเทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการศึกษาหรือพัฒนาระบบแผนที่ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 ปรับปรุงยุทธโศปกรณ์และเทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติการกิจ โดยแนวทางการดำเนินการ คือจัดหาอาวุธและยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยสำหรับหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งได้แก่การจัดหาอากาศยานไร้คนขับ สำหรับลาดตระเวนและเฝ้าระวัง ใช้ระบบเฝ้าตรวจ รวบรวมข่าวกรองด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI-Based Surveillance Systems) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลข่าวกรอง, จัดหาอาวุธยุทธโศปกรณ์พิเศษ เช่น อุปกรณ์สงครามอิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์ที่ทำให้มีระบบวิเคราะห์ด้วยฐานข้อมูลขนาดใหญ่ และ ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการวิเคราะห์

ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาโปรแกรมช่วยในการวางแผนภารกิจ (Mission Planning Software) เพื่อให้สามารถวางแผนภารกิจได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ ควรศึกษาการใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติการกลางคืน เพื่อสร้างรายได้เปรียบในการปฏิบัติการ รวมถึงการพัฒนาเตรียมปฏิบัติการพิเศษหรือเพื่อความมั่นคง

2.2 จัดให้มีการสัมมนาร่วมกับระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษแต่ละเหล่าทัพ เพื่อปรับปรุงหลักนิยมปฏิบัติการพิเศษร่วม และ ระเบียบปฏิบัติประจำของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อพัฒนาให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับบริบท ของกองทัพไทย โดยไม่พึ่งพาหรือยึดโยงกับองค์ความรู้จากสหรัฐหรือต่างประเทศ จนเกินไป และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

2.3 จัดให้มีสถาบันหรือโรงเรียนทำการฝึกและอบรมแก่กำลังพลของ หน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยกำหนดให้เป็นการฝึกตามวงรอบหรือฝึกประจำปี มีการวางแผนร่วมกัน เพื่อให้กำลังพลหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมมีทักษะความสามารถ ที่ใกล้เคียงกันหรือมีแนวคิดหรือแนวทางปฏิบัติเดียวกันทั้งกองทัพไทย

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ในอนาคต ควรทำการวิเคราะห์ ร่วมกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันของสังคมไทยให้ครอบคลุมในทุกๆ มิติ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี โดยไม่มองเฉพาะการเสียดินแดน เพียงด้านเดียว แต่อาจพิจารณาในแง่ที่ถูกครอบครองอำนาจอธิปไตยของประเทศทางด้านอื่น เช่น อำนาจทางเศรษฐกิจและการเงิน อำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร หรือเสรีภาพ ในการทูตและการค้า เป็นต้น

3.2 ควรมุ่งเน้นการศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีผลต่อการยกระดับ ชีตความสามารถของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการวิเคราะห์ข่าวกรองและช่วยตัดสินใจทางยุทธวิธี การใช้อากาศยานไร้คนขับ ในการลาดตระเวนหรือปฏิบัติการลับ และการเสริมสร้างขีดความสามารถด้านไซเบอร์ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ นอกจากนี้ควรศึกษาการจัดกำลังและโครงสร้าง ของหน่วยปฏิบัติการพิเศษในประเทศชั้นนำ เช่น สหรัฐฯ อังกฤษ อิสราเอล รัสเซีย และจีน เพื่อนำมาเปรียบเทียบและสังเคราะห์เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของ ประเทศไทย อีกทั้งควรศึกษาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ภายในประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าอาวุธยุทโธปกรณ์ และสร้างความมั่นคง ทางยุทธศาสตร์ในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

1. วิทยาลัยเสนาธิการทหาร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. (ร่าง)หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย. 2566
2. ศูนย์สงครามพิเศษ. ประวัติหน่วยรบพิเศษ กองวิทยาการ. 2550.
3. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. 2561.
4. กระทรวงกลาโหม. (ร่าง)แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566- 2570). 2560.
5. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 – 2570) . กรุงเทพฯ. 2566. หน้า 27-28
6. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ.2567. กรมยุทธการทหารบก. 2567. หน้า 4
7. กระทรวงกลาโหม. (ร่าง)แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566- 2570). 2560. หน้า 27
8. กองบัญชาการกองทัพไทย. แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ พ.ศ.2566 – 2570 (ร่าง). กรมยุทธการทหาร. 2565.
9. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมกองทัพไทยสำหรับการปฏิบัติการพิเศษร่วม. กรมยุทธการทหาร. 2552. หน้า 2-2
10. กองบัญชาการกองทัพไทย. ระเบียบปฏิบัติประจำ ว่าด้วยการปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย. กรมยุทธการทหาร. 2552. หน้า 9
11. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมกองทัพไทยสำหรับการปฏิบัติการพิเศษร่วม. กรมยุทธการทหาร. 2552. หน้า 3-4
12. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมกองทัพไทยสำหรับการปฏิบัติการพิเศษร่วม. กรมยุทธการทหาร. 2552. หน้า 1-1
13. พีรพล สงนุ้ย.ดร., พันเอก. ทฤษฎีสงคราม ตอน ยุทธศาสตร์ทั่วไป และตอน แผนสงคราม. กรุงเทพฯฯ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2557
14. นคร สุวรรณธนาสาร, ดร., พันเอก. “ทฤษฎีของการปฏิบัติการพิเศษ”, วารสารเสนาธิปัตย์. ปีที่ 62 (ฉบับ ที่ 1) , มกราคม - มีนาคม 2556, หน้า 32-42.
15. McRaven, William H., The Theory of Special Operations, Monterey, California. Naval Postgraduate School. 1993. หน้า 5

16. McRaven, William H., The Theory of Special Operations, Monterey, California. Naval Postgraduate School. 1993. หน้า 16
17. US Army. FM 3-18 : Special Forces Operations. 2014.
18. Joint Chief of Staff. Joint Publication, Special Operations (JP3-05). 2014. หน้า 5
19. Joint Chief of Staff. Joint Publication, Special Operations (JP3-05). 2014. หน้า 10
20. Joint Chief of Staff. Joint Publication, Special Operations (JP3-05). 2014. หน้า 49
21. กองบัญชาการกองทัพไทย. (ร่าง) หลักนิยมการวางแผนร่วมกองทัพไทย. กรมยุทธการทหาร. 2567. หน้า 21
22. United Kingdom, Ministry of Defence. Allied Joint Doctrine for Strategic Communications (AJP-10). 2023. หน้า 25.
23. กำพล ทองโสม, พันเอก. “ปัญญาประดิษฐ์(AI) กับการปฏิบัติการพิเศษ”, วารสารทหารรบพิเศษ (ฉบับที่ 1/67), ตุลาคม – ธันวาคม 2566, หน้า 14-19.
24. กรมยุทธศึกษาทหารบก. การยุทธ์หลายมิติ (Multi Domains Operation). ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์. 2564.
25. United States Special Operations Command. History of USSOCOM. 2007. หน้า 5
26. หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ. ประวัติหน่วยรบพิเศษ. 2550. หน้า 224
27. พีรพล สงนุ้ย.ดร., พันเอก. ทฤษฎีสงคราม ตอน ยุทธศาสตร์ทั่วไป และตอน แผนสงคราม. กรุงเทพฯ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, 2557. หน้า 53
28. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ.2567. กรมยุทธการทหารบก. 2567. หน้า 3
29. ชาคกริต เจริญบุญ, พันเอก. “ความท้าทายของแนวคิดการจัดการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายในปัจจุบันและอนาคต”, วารสารทหารรบพิเศษ (ฉบับที่ 2/68), มกราคม- มีนาคม. 2568, หน้า 39-45.
30. US Army. FM 3-18 : Special Forces Operations. 2014. หน้า 28
31. US Army. ADP 3-05 : Army Special Operations. 2019. หน้า 27
32. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. 2561. หน้า 2
33. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. 2561. หน้า 15

34. ศูนย์สงครามพิเศษ. (เพื่อพลาง)หลักนิยมการปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษ ทบ.(รส. 31-81). กองวิทยาการ. 2561. หน้า 27
35. กระทรวงกลาโหม, สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. “เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ พ.ศ. 2569 - 2580 (Ministry Of Defence White Paper 2026 – 2037)”. 2568. หน้า 2
36. กระทรวงกลาโหม. (ร่าง)แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566- 2570). 2560. หน้า 29
37. McRaven, William H., The Theory of Special Operations, Monterey, California. Naval Postgraduate School. 1993. หน้า 25
38. กองบัญชาการกองทัพไทย. หลักนิยมกองทัพไทยสำหรับการปฏิบัติการพิเศษร่วม. กรมยุทธการทหาร. 2552. หน้า 1-8
39. กองทัพบก. สมุดปกขาวกองทัพบก พ.ศ.2567. กรมยุทธการทหารบก. 2567. หน้า 11
40. กระทรวงกลาโหม. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566- 2570). 2560. หน้า 33
41. กระทรวงกลาโหม. (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566- 2570). 2560. หน้า 5
42. กระทรวงกลาโหม, สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. “เอกสารยุทธศาสตร์และการพัฒนากองทัพ พ.ศ. 2569 - 2580 (Ministry Of Defence White Paper 2026 – 2037)”. 2568. หน้า 7

ภาคผนวก

ผนวก ก

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ และความท้าทายของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

กล่าวนำ

ในผนวกนี้จะทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยว่ามีผลกระทบหรือสร้างความท้าทายให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษอย่างไรบ้าง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบวิเคราะห์ PMESII (Political, Military, Economic, Social, Infrastructure, and Information) ซึ่งเป็นกรอบการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับยุทธการและยุทธศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

1. สภาพแวดล้อมการเมือง

สภาวะแวดล้อมของประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาปัจจัยทางการเมืองที่ส่งผลต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม มีหลายประการ ได้แก่

1.1 จากตำแหน่งทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน แม้ว่าประเทศไทยตั้งอยู่ในศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีการแข่งขันด้านอำนาจระหว่างประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน และรัสเซีย รวมถึงมีข้อพิพาทด้านอาณาเขตในทะเลจีนใต้ อีกทั้งยังมีปัญหาความขัดแย้งตามแนวชายแดน เช่น ไทย-เมียนมา และไทย-กัมพูชา อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจของหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมในด้านการเฝ้าระวังและป้องกันการรุกรานอธิปไตย รวมถึงการเมืองภายในของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น วิกฤตการณ์ทางการเมืองในเมียนมา อาจส่งผลให้มีกลุ่มติดอาวุธเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งอาจกระตุ้นให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้น

1.2 นโยบายความมั่นคงของไทย จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดให้กองทัพไทยต้องเพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญภัยคุกคามที่ซับซ้อน กระทรวงกลาโหม เน้นแนวทางการป้องกันประเทศเชิงรุก (Active Defense) และการปฏิบัติการร่วมของเหล่าทัพ ทำให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการปฏิบัติการกิจในเชิงป้องกันและเฝ้าตรวจ

1.3 ความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศไทยมีความร่วมมือทางทหารกับพันธมิตร เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย และประเทศในอาเซียน ซึ่งส่งผลต่อการฝึกอบรมและการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ โครงการฝึก Cobra Gold และ Balance Torch กับหน่วยรบพิเศษสหรัฐฯ การฝึก Dawn Panther กับหน่วยรบพิเศษออสเตรเลีย ซึ่งการฝึกเหล่านี้เป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนายุทธวิธีและการทำงานร่วมกัน

2. สภาพแวดล้อมทางทหาร

2.1 ทหารต้องเผชิญภัยคุกคามที่เปลี่ยนไป จากเดิมที่เน้นการป้องกันภัยคุกคามทางทหารแบบดั้งเดิม (Traditional Military Threats) เช่น ขีปนาวุธโจมตีพื้นที่ที่ทับซ้อนตามแนวชายแดน การรุกรานจากต่างชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามที่สำคัญมีลักษณะเป็นภัยคุกคามผสมผสาน (Hybrid Threats) มีกิจกรรมย่านสีเทา (Grey Zone Activities) มากขึ้นตัวอย่าง เช่น การก่อความไม่สงบ (Insurgency), การก่อการร้าย (Terrorism), อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime), และสงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) ทำให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษต้องมีความสามารถในการปฏิบัติการในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นแนวรบแบบดั้งเดิม

2.2 การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจระหว่าง สหรัฐ-จีน-รัสเซีย ที่ต้องการมีอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียน มีการใช้อำนาจทางทหารทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ตัวอย่างเช่น จีนเข้ามาสนับสนุนกัมพูชา สร้างกองทัพให้เข้มแข็ง หรือรัสเซียเข้ามาช่วยรัฐบาลทหารเมียนมา ซึ่งการช่วยเหลือทางทหารนี้ทำให้ศักยภาพสงครามระหว่างไทย-กัมพูชา-เมียนมา เปลี่ยนไป รวมทั้งการที่สหรัฐเข้ามามีการช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยในเมียนมามากขึ้น สถานการณ์นี้สร้างความท้าทายให้การทหารของไทย เพราะในขณะที่กองทัพไทยต้องการสนับสนุนทางทหารจากประเทศมหาอำนาจเพื่อพัฒนากองทัพให้ทันสมัย แต่ในทางตรงกันข้ามการสนับสนุนที่ได้รับนั้น กลับส่งผลกระทบต่อการรักษาผลประโยชน์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2.3 เทคโนโลยีทางทหารที่พัฒนาขึ้นทำให้การรบทางทหารเปลี่ยนไป โดยเฉพาะเทคโนโลยีระบบยานพาหนะไร้คนขับ (Unmanned Vehicle Systems) ตัวอย่างเช่น โดรนลาดตระเวนโจมตี หุ่นยนต์ เมื่อผสมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) แล้วทำให้มีคุณภาพการทำลายล้างที่สูงขึ้น แต่มีราคาถูกลง ดังนั้นกองทัพต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนในการพัฒนาหลักนิยมทางยุทธวิธี การปรับปรุงการจัดหน่วย ไปจนถึงการจัดหาระบบยานพาหนะไร้คนขับมาใช้ในกองทัพ

2.4 ด้วยสภาพทางสังคมของไทยที่เปลี่ยนไปมีอัตราการเกิดประชากรลดลง ทำให้การคัดเลือกกำลังพลเป็นไปอย่างจำกัด ยอดประชาชนคนรุ่นใหม่ที่มาสมัครเป็นทหารลดลง แต่ในขณะที่กำลังพลทหารประจำการที่ลาออกหรือเกษียณราชการมากขึ้น ทำให้กระทบต่อการเตรียมกำลัง และการเสริมสร้างความพร้อมรบของกองทัพไทยโดยรวม

2.5 ชีตความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมของกองทัพไทย มีศักยภาพสูง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการบูรณาการระหว่างเหล่าทัพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาความสามารถในหลายด้าน เช่น การปฏิบัติการข่าวกรอง การลาดตระเวนพิเศษ การปฏิบัติการทางไซเบอร์ การปฏิบัติการทางอวกาศ และการสื่อสารเชิงยุทธศาสตร์ โดยนำหลักนियมการปฏิบัติการยุทธหลายมิติ (Multi Domain Operations) มาประยุกต์ใช้

3. สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

3.1 เศรษฐกิจที่กำลังถดถอยของไทย ส่งผลต่อการลดงบประมาณด้านความมั่นคง หรืองบประมาณกลาโหมที่จำกัดอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ รวมไปถึงการลงทุนในอาวุธยุทโธปกรณ์ที่สมัยใหม่ เช่น โดรน, AI วิเคราะห์เครือข่ายข้อมูลทางยุทธศาสตร์ และอาวุธที่จำเป็นต่อการเพิ่มขีดความสามารถของหน่วย

3.2 ผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก สงครามการค้าและวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลต่อการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร การจัดสรรทรัพยากรทางทหารต้องสมดุลกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

4. สภาพแวดล้อมทางสังคม

4.1 ปัจจัยทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ในการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ ปัจจัยนี้รวมถึงโครงสร้างประชากรที่เป็นสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ส่งผลให้กำลังแรงงานลดลง รวมถึงการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้าร่วมหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม อาจเผชิญกับข้อจำกัด เนื่องจากการคัดเลือกบุคลากรจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีสุขภาพแข็งแรง ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจสูง นอกจากนี้ การที่เกิดแนวโน้มประชากรลดลง อัตราการเกิดที่ลดลงหมายถึงจำนวนกำลังสำรองที่มีศักยภาพในการฝึกและพัฒนาเป็นกำลังพลมีแนวโน้มลดลงในระยะยาว ซึ่งกระทบต่อการทดแทนกำลังพลของกองทัพ

4.2 ประชากรต่างชาติและแรงงานข้ามชาติที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อโครงสร้างสังคมไทย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมืองและชายแดน อาจเพิ่มความท้าทายด้านการรักษา

ความมั่นคง เนื่องจากอาจมีการแทรกซึมของกลุ่มที่ไม่หวังดีหรือกลุ่มที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคง

4.3 ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสังคม เนื่องจากความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกลุ่มชนชั้นทางสังคม ส่งผลให้บางพื้นที่มีแนวโน้มเสี่ยงต่อความไม่สงบ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมอาจต้องเตรียมรับมือกับปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในประเทศ

4.4 สังคมไทยยังได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจดิจิทัลและการจ้างงาน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอาจทำให้แรงงานดั้งเดิมถูกแทนที่ ส่งผลให้เกิดการว่างงาน และปัญหาสังคม ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการก่อความไม่สงบ หรือการใช้เทคโนโลยีเพื่อวัตถุประสงค์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคง เช่น การระดมทุนสนับสนุนกลุ่มก่อความไม่สงบผ่านสกุลเงินดิจิทัล

4.5 การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสื่อสังคมออนไลน์ ปฏิเสธไม่ได้ว่าบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์หรือโซเชียลมีเดีย ทำให้ข้อมูลถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม อาจเกิดความเข้าใจผิด หรือการบิดเบือนข้อมูล อาจกระทบต่อการสนับสนุนจากภาคประชาชน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและแนวคิดทางสังคม คนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะตั้งคำถามต่อบทบาทของรัฐและกองทัพมากขึ้น ทำให้การปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมต้องให้ความสำคัญกับการสร้างการยอมรับและความชอบธรรมจากสังคมและรัฐบาล และสิ่งที่สังคมไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้คือการได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระดับยุทธศาสตร์ เช่น ปฏิบัติการข่าวสาร ของฝ่ายตรงข้ามสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปลุกกระดม หรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อสร้างความไม่ไว้วางใจต่อรัฐ

4.6 ศาสนาและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ปฏิเสธไม่ได้ว่าบทบาทของศาสนาในด้านความมั่นคง ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลัก แต่ในบางพื้นที่ เช่น ชายแดนภาคใต้ นั้นมีประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามร่วมอยู่ด้วย การปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านศาสนาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อไม่ให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ นอกจากนั้น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค การปฏิบัติของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมในพื้นที่ต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบริบทของท้องถิ่น เช่น พื้นที่ชายแดนที่มีประชากรกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐ โดยเฉพาะความไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐบาลและกองทัพ มีผลโดยตรงต่อความสามารถในการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม หากประชาชนไม่ไว้วางใจ อาจทำให้ขาดความร่วมมือในการให้ข้อมูลหรือสนับสนุนการปฏิบัติการ อีกทั้งบทบาทของภาคประชาสังคมและองค์กร NGO องค์กรภาคประชาสังคมนั้น ก็มีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ รวมถึงการปฏิบัติของกองทัพ การให้ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมสามารถช่วยลดแรงต่อต้านต่อหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมได้ ดังนั้นการบูรณาการกำลังระหว่างหน่วยงานความมั่นคง การทำงานร่วมกันระหว่างกองทัพ, ตำรวจและภาคประชาชนในพื้นที่ปฏิบัติการถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมสามารถดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สภาพโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 ปัจจัยด้าน โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ โครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการใช้กำลังรบพิเศษ ขณะเดียวกัน ข้อจำกัดของโครงสร้างพื้นฐานอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเคลื่อนกำลัง การส่งกำลังบำรุง และการติดต่อสื่อสารในสถานการณ์วิกฤติ

5.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและการเคลื่อนย้ายกำลังพล เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเส้นทางคมนาคม (ถนน ทางน้ำ ทางอากาศ และทางราง) พบว่าโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ความรวดเร็วและความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายกำลังพลของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เช่นในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่ห่างไกล ถนนบางเส้นทางมีสภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการเคลื่อนย้ายกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ โดยเฉพาะในฤดูฝนที่อาจเกิดน้ำท่วมและดินถล่ม ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ยุทธศาสตร์ทำได้ยากขึ้น สำหรับเส้นทางคมนาคมทางน้ำ เช่น แม่น้ำสายหลักที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน มีความสำคัญในการส่งกำลังบำรุงและการปฏิบัติการทางยุทธวิธี อย่างไรก็ตาม บางพื้นที่ยังขาดโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือที่ทันสมัย อาจทำให้การลำเลียงกำลังรบทางน้ำมีข้อจำกัดนอกจากนั้นโครงสร้างพื้นฐานทางอากาศ เช่น สนามบินและลานจอดเฮลิคอปเตอร์ มีความสำคัญต่อการส่งกำลังบำรุงและการอพยพผู้ได้รับบาดเจ็บในบางพื้นที่ที่ไม่มีสนามบินรองรับ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมอาจต้องใช้การสร้างสนามบินยุทธวิธีเช่น จุดจอด (Landing Zone: LZ) และ จุดส่งลง (Drop Zone: DZ) เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ที่จำเป็นต้องพึ่งพา ระบบการสื่อสารที่มี ความเร็ว ความเสถียร และความปลอดภัยสูง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ เช่น พื้นที่ชายแดนบางแห่งมีสัญญาณโทรคมนาคมที่ไม่เสถียร ทำให้การติดต่อระหว่างหน่วยบัญชาการกับหน่วยปฏิบัติการเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ การปฏิบัติการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Warfare - EW) ของฝ่ายตรงข้าม อาจส่งผลให้ระบบสื่อสารของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมถูกแทรกแซงหรือรบกวน ทำให้ต้องใช้ระบบสื่อสารสำรอง เช่น วิทยุสื่อสาร HF/VHF/UHF ในปัจจุบันนี้ ต้องยอมรับว่า ภัยคุกคามจากสงครามไซเบอร์ อาจทำให้โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร และเครือข่ายข้อมูลถูกโจมตี ส่งผลต่อการสั่งการและประสานงาน ดังนั้นต้องมีการใช้ เทคโนโลยี 5G และดาวเทียมสำหรับการสื่อสารทางทหารที่กำลังถูกพัฒนา แต่ยังคงต้องมีการทดสอบและปรับปรุงให้สามารถรองรับการปฏิบัติการทางยุทธวิธีได้อย่างสมบูรณ์

5.4 โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและทรัพยากรที่สนับสนุนการปฏิบัติการ ต้องยอมรับว่าความมั่นคงด้านพลังงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยเฉพาะ น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะทางบก อากาศยาน และยุทโธปกรณ์ ทั้งนี้โครงสร้างพื้นฐานของสถานีจ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง และคลังเก็บพลังงาน ต้องมีการกระจายตัวอย่างเหมาะสมเพื่อรองรับปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินนอกจากนั้นความสามารถในการจัดหาน้ำดื่มและอาหาร ในพื้นที่ปฏิบัติการ เป็นอีกปัจจัยสำคัญ โครงสร้างพื้นฐานด้านการผลิตและจัดเก็บอาหารและน้ำที่มีประสิทธิภาพ สามารถช่วยให้หน่วยเฉพาะกิจสามารถปฏิบัติการกิจได้อย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการใช้พลังงานทางเลือก เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม อาจช่วยลดภาระด้านโลจิสติกส์ในการส่งกำลังบำรุงไปยังพื้นที่ปฏิบัติการที่อยู่ห่างไกล

5.5 โครงสร้างพื้นฐานด้านการแพทย์และการช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ ด้วยลักษณะของการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมมักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถานพยาบาลหลัก โครงสร้างพื้นฐานด้านการแพทย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาชีวิตกำลังพล อย่างไรก็ตาม ความท้าทายหลัก ได้แก่ จำนวนสถานพยาบาลทางทหารที่มีความพร้อมสำหรับการรักษาผู้บาดเจ็บในภาวะสงครามยังมีจำกัด รวมทั้งการอพยพผู้บาดเจ็บทางอากาศ (Air Medical Evacuation) อาจประสบปัญหาหากไม่มีสนามบินจอดเฮลิคอปเตอร์หรือระบบเคลื่อนย้ายที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งการขาดบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในภาวะสงคราม อาจส่งผลต่อการรักษาผู้บาดเจ็บในสนามรบ

6. สภาพแวดล้อมด้านข้อมูลข่าวสาร

6.1 ปัจจัยด้าน ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี (Information & Technology: IT) มีบทบาทสำคัญต่อปฏิบัติการของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เนื่องจากข้อมูลข่าวสารเป็นรากฐานของการตัดสินใจทางยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ขณะที่เทคโนโลยีมีผลต่อขีดความสามารถในการปฏิบัติการพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมทางทหารที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

6.2 การจัดการข้อมูลข่าวสารและข่าวกรองทางทหาร สภาพปัจจุบันของข้อมูลข่าวสารนั้นสนับสนุนการปฏิบัติการพิเศษ หลายประการ ได้แก่ การข่าวกรอง (Intelligence) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวกรองจากแหล่งข่าวเปิด (Open Source Intelligence - OSINT) และ ข่าวกรองจากโซเชียลมีเดีย (Social Media Intelligence - SOCMINT) กลายเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้กองทัพสามารถติดตามแนวโน้มภัยคุกคามและการเคลื่อนไหวของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ ข่าวกรองจากดาวเทียม (Satellite Intelligence - SATINT), ข่าวกรองจากสัญญาณ (Signals Intelligence - SIGINT), และข่าวกรองจากภาพถ่าย (Imagery Intelligence - IMINT) มีบทบาทสำคัญต่อการวางแผนและปฏิบัติการ

6.3 ความท้าทายด้านข้อมูลข่าวสารนั้น สร้างข้อจำกัดในการรวบรวมข่าวกรองในพื้นที่ห่างไกลและแนวชายแดน ส่งผลให้บางครั้งหน่วยปฏิบัติการขาดข้อมูลที่ทันสมัย ยิ่งกว่านั้นสงครามข้อมูลข่าวสาร (Information Warfare: IW) ทำให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อบิดเบือนข้อเท็จจริงและสร้างความสับสนให้กับประชาชนและกองทัพ อีกทั้ง ปัญหาด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานความมั่นคง เนื่องจากข้อมูลข่าวกรองบางส่วนเป็นความลับสูงสุด ทำให้มีข้อจำกัดในการแบ่งปันข้อมูล

6.4 เทคโนโลยีการสื่อสารทางทหาร ปัจจุบันมีระบบสื่อสารที่มีความปลอดภัยสูง (Secure Communication Systems) เช่น ระบบวิทยุ HF/VHF/UHF แบบเข้ารหัส และการสื่อสารผ่านดาวเทียม (Satellite Communication - SATCOM) มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม นอกจากนี้ การพัฒนาเครือข่ายทางยุทธวิธีที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI-enhanced Tactical Networks) ช่วยให้หน่วยรบสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบเรียลไทม์และลดความล่าช้าในการสั่งการ

6.5 เทคโนโลยีโดรนและระบบอัตโนมัติ หรือการใช้ อากาศยานไร้คนขับ (Unmanned Aerial Vehicles: UAVs) และระบบลาดตระเวนไร้คนขับ (Unmanned Ground Vehicles: UGVs) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการปฏิบัติการพิเศษ ตัวอย่างเช่น โดรนลาดตระเวน (Reconnaissance Drones) และโดรนโจมตี (Attack Drones)

ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนภารกิจ เช่น การตรวจตราพื้นที่ การชี้เป้าหมาย และโจมตีเฉพาะจุดที่สำคัญระบบหุ่นยนต์ทางยุทธวิธี (Tactical Robotics) ช่วยลดความเสี่ยงของกำลังพลในการปฏิบัติการที่อันตราย เช่น การเก็บกู้วัตถุระเบิด และการสำรวจพื้นที่ศัตรู

6.6 เทคโนโลยีไซเบอร์และการป้องกันทางไซเบอร์ การปฏิบัติการพิเศษร่วมในปัจจุบันต้องเผชิญกับ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats) ซึ่งรวมถึงการโจมตีระบบเครือข่าย การปล่อยมัลแวร์ และการเจาะระบบข้อมูลลับทางทหาร ดังนั้นการพัฒนา ระบบ Cyber Warfare Units และ Cyber Threat Intelligence (CTI) จึงมีความสำคัญในการป้องกันและตอบโต้การโจมตีทางไซเบอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันข้อมูลลับของหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากการรั่วไหล เป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับปฏิบัติการพิเศษมีความอ่อนไหวสูง

ความท้าทายของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม

จากสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทยที่วิเคราะห์ด้วยกรอบ PMESII สามารถวิเคราะห์ ผลกระทบและความท้าทายต่อการใช้กำลังของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ได้ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ทั้งในและนอกประเทศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อบทบาทและลักษณะการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ความท้าทายที่ต้องเผชิญคือหน่วยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ ภัยคุกคามที่มีลักษณะผสมผสาน (Hybrid Threats) ซึ่งแตกต่างจากสงครามแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะกิจกรรมในย่านสีเทา (Grey-zone Activities) เช่น การก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ การใช้เทคโนโลยีเพื่อปลุกปั่นสร้างความไม่สงบด้วยข้อมูลเท็จ ตลอดจนอาชญากรรมข้ามชาติที่ปฏิบัติการแทรกซึมตามพื้นที่ชายแดน ลักษณะเช่นนี้ ทำให้ภารกิจของหน่วยปฏิบัติการพิเศษไม่ได้จำกัดเฉพาะการรบโดยตรง แต่ยังรวมถึงภารกิจที่มีความละเอียดอ่อน เช่น การเฝ้าระวังแนวชายแดน การสกัดกั้นการลักลอบนำเข้าอาวุธ การต่อต้านอิทธิพลจากต่างชาติ และการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อควบคุมการรับรู้ของสาธารณชน แต่ภารกิจที่ต้องปฏิบัติในบริบททางศาสนา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ก็สร้างความท้าทายอย่างมาก หน่วยต้องมีความเข้าใจบริบททางสังคมอย่างลึกซึ้ง ใช้กำลังอย่างเหมาะสม และยึดหลักมนุษยธรรม เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติการกลายเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือเป็นเงื่อนไขสร้างความขัดแย้งใหม่ นอกจากนี้ ความซับซ้อนของปฏิบัติการร่วมกับหน่วยทหารอื่น ตำรวจ และพลเรือน

ก็เป็นความท้าทายเชิงโครงสร้าง ที่ต้องการการบูรณาการทั้งด้านการวางแผน การฝึก และการบัญชาการที่มีเอกภาพและคล่องตัว

2. ด้านขีดความสามารถ

ขีดความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมในปัจจุบันต้องเผชิญกับแรงกดดันหรือความท้าทายจากภัยคุกคามที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารที่ทำให้สภาพแวดล้อมในการรบยุคใหม่มีความไม่แน่นอนสูง ทั้งในด้านสงครามไซเบอร์ สงครามข้อมูล การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดรนโจมตี และอากาศยานไร้คนขับ ระบบเฝ้าระวังจากอวกาศ และระบบสงครามอิเล็กทรอนิกส์ ล้วนแล้วแต่กลายเป็นความท้าทายสำคัญในการพัฒนาอาวุธยุทโธปกรณ์และศักยภาพของกำลังพล นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณของกระทรวงกลาโหมอันเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ยิ่งทำให้การจัดการเทคโนโลยีและอาวุธยุทโธปกรณ์รุ่นใหม่เป็นไปอย่างล่าช้า ขณะเดียวกัน หน่วยยังต้องพึ่งพาการฝึกอบรมและความร่วมมือกับพันธมิตร เช่น สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย เพื่อเสริมสร้างทักษะเฉพาะทางด้านการข่าว การลาดตระเวน การต่อต้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการร่วมหลายมิติ (Multi-Domain Operations - MDO) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของกองทัพบกใหม่ การขาดระบบข่าวกรองที่แม่นยำและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยเป็นอีกจุดอ่อนที่อาจลดทอนขีดความสามารถในการปฏิบัติการฉับไว รวมถึงการบรรลุนิติภาวะในพื้นที่เป้าหมายที่มีข้อจำกัดด้านภูมิประเทศและการติดต่อสื่อสาร

3. ด้านการจัดหน่วย

การจัดหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นสูงเพื่อรองรับลักษณะภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงและมีลักษณะหลากหลาย การจัดโครงสร้างแบบเดิมที่ยึดตามเหล่าทัพอาจไม่เพียงพอต่อความคล่องตัวในการปฏิบัติการกิจในทุกมิติ ดังนั้น ความท้าทายคือการปรับโครงสร้างหน่วยให้มีความเป็นหน่วยที่ปรับแต่งและอ่อนตัวได้ (Modular และ Agile) มากยิ่งขึ้น สามารถปรับขนาดได้ตามภารกิจ (Scalable Force) และมีการจัดเป็นหน่วยเฉพาะกิจ (Task Force) พิเศษสำหรับพื้นที่เป้าหมายเฉพาะ เช่น พื้นที่เมืองแนวชายแดน พื้นที่ปฏิบัติการจิตวิทยา หรือพื้นที่ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีสูง อย่างไรก็ตาม สังคมผู้สูงอายุ และการลดลงของประชากรในวัยเกณฑ์ทหาร ทำให้การคัดเลือกสรรหากำลังพลที่มีคุณภาพเป็นไปอย่างยากลำบาก ขณะที่กำลังพลที่มีศักยภาพสูงยังไม่เพียงพอต่อการเติมเต็มหน่วยพิเศษที่ต้องการความสามารถเฉพาะทาง หน่วยจึงต้องเผชิญกับภารกิจที่มากขึ้นภายใต้โครงสร้างกำลังที่อาจไม่สมดุล นอกจากนี้ ความท้าทายทางวัฒนธรรมในพื้นที่ปฏิบัติการ เช่น ชายแดนที่มีความหลากหลายทางศาสนา

และชาติพันธุ์ ยังบีบให้หน่วยต้องคัดเลือกกำลังพลที่มีความเข้าใจบริบทท้องถิ่นและสามารถปฏิบัติการแบบอ่อนไหวเชิงวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการปฏิบัติตามแผนป้องกันประเทศ

การปฏิบัติของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ จำเป็นต้องสอดคล้องกับภัยคุกคามที่ขยายจากมิติทางบก สู่ภัยคุกคามหลากหลายมิติ ได้แก่ มิติไซเบอร์ อวกาศ ข้อมูลข่าวสาร และการเมืองระหว่างประเทศ ความซับซ้อนของภัยคุกคามดังกล่าว ทำให้แผนป้องกันประเทศต้องถูกปรับปรุงให้ทันสมัยและตอบสนอง ภัยคุกคามในลักษณะ Multi-Domain Operations อย่างเป็นรูปธรรม ความท้าทายคือหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ต้องสามารถตอบสนองได้อย่างฉับไว แม้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่พร้อม เช่น ถนน สนามบิน จุดส่งลง รวมถึงการสื่อสาร ที่ไม่เสถียรในบางพื้นที่ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการใช้กำลัง (Deploy) และส่งกำลังบำรุง ขณะเดียวกัน การตอบสนองภาวะฉุกเฉินทางการแพทย์หรือการช่วยเหลือกำลังพลในสนามรบยังต้องอาศัยระบบอพยพผู้ป่วยเจ็บ ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัด นอกจากนี้ หน่วยยังต้องเผชิญความท้าทายจากสงครามข่าวสารและไซเบอร์ที่ทวีความรุนแรงขึ้น ข้อมูลลวง การโจมตีระบบเครือข่าย และการแทรกแซงทางดิจิทัล ล้วนสามารถบ่อนทำลายแผนป้องกันประเทศได้หากไม่มีระบบป้องกันที่เข้มแข็ง ดังนั้น การพัฒนาแผนป้องกันประเทศในยุคใหม่ ต้องบูรณาการทั้งขีดความสามารถทางยุทธวิธี การสื่อสาร การข่าว และความเข้าใจต่อสังคมท้องถิ่น เพื่อสร้างความยั่งยืนด้านความมั่นคงอย่างแท้จริง

ผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการใช้กำลังของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมตามแผนป้องกันประเทศ

การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอก

1. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วยโมเดล PESTEL

1.1 ด้านการเมือง มีโอกาสที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะเอื้อต่อการดำเนินปฏิบัติการพิเศษตามแนวชายแดน โดยเฉพาะกรณีการกวาดล้างกลุ่มก่อการร้ายหรือกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ แต่**อุปสรรคสำคัญ**คือการแข่งขันทางอำนาจของ ประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ส่งผลต่อสมดุลอำนาจการเมืองระหว่างประเทศในอาเซียน และสงครามการค้าอาจกระทบต่องบประมาณของกลาโหม รวมถึงบทบาทของกองทัพไทย

1.2 ด้านเศรษฐกิจ โอกาส ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมที่เกิดจากความร่วมมือและการช่วยเหลือทางทหารจากมิตรประเทศ เช่น สหรัฐ และออสเตรเลีย แต่ก็พบ**อุปสรรค**คือสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้งบประมาณด้านกลาโหมที่จำกัด ส่งผลให้ไม่มีงบประมาณสำหรับสร้างขีดความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ทำให้ไม่สามารถขยายตัวหรือพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่การใช้กำลังของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษต้องอาศัยยุทธโศปกรณ์ เทคโนโลยี และการฝึกที่มีค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของภารกิจ

1.3 ด้านสังคม มีโอกาสที่ใช้ประโยชน์จากสื่อโซเชียลมีเดียที่เติบโตจนมีบทบาทสำคัญในการ เผยแพร่ข้อมูลและสร้างกระแสทางการเมือง ที่มีผลดีต่อปฏิบัติการพิเศษ แต่**อุปสรรค**คือทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการใช้กำลังทางทหาร ความกังวลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและการใช้กำลังของกองทัพ ทำให้หน่วยเฉพาะกิจต้องระมัดระวังการปฏิบัติการพิเศษ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่

1.4 ด้านเทคโนโลยี พบโอกาสจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการทหาร การพัฒนา ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบสื่อสารยุทธวิธี (Tactical Communication Systems) และการลาดตระเวนด้วยโดรน (UAVs) ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจ อย่างไรก็ตาม **อุปสรรค**คือความล่าช้าของเทคโนโลยีของหน่วยปฏิบัติการพิเศษไทยเมื่อเทียบกับประเทศมหาอำนาจ ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าอาวุธและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

1.5 ด้านสิ่งแวดล้อม พบโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติการที่เข้าถึงประชาชนมากขึ้น เช่น เน้นการช่วยเหลือประชาชน บรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น แต่ก็พบอุปสรรคจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง และพายุ ส่งผลต่อการปฏิบัติการของหน่วยเฉพาะกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนและป่าภูเขา

1.6 ด้านกฎหมาย พบอุปสรรคที่เป็นข้อจำกัดทางกฎหมายและสิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร เช่น กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ อาจจำกัดขอบเขตของปฏิบัติการพิเศษกฎหมายไทยเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองและเสรีภาพ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้อาจจำกัดการปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่

2. การวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วยโมเดล 7S McKinsey

2.1 ด้านกลยุทธ์ (Strategy) จุดแข็ง คือมีแผนปฏิบัติการพิเศษที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนป้องกันประเทศ หรือถูกกำหนดให้มีบทบาทสำคัญในแผนป้องกันประเทศของกระทรวงกลาโหม และอยู่ภายใต้แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี อีกทั้ง ที่ผ่านมายังมีการบูรณาการการปฏิบัติการพิเศษร่วมระหว่างเหล่าทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง แม้ว่าการบูรณาการยังไม่สมบูรณ์ แต่มีแนวทางชัดเจนที่มุ่งพัฒนาให้หน่วยปฏิบัติการพิเศษสามารถทำงานร่วมกันระหว่างกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จุดอ่อนที่พบ คือ การขาดกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนต่อเนื่อง ในการปฏิบัติการพิเศษร่วม ภายใต้แผนป้องกันประเทศ ที่ผ่านมานั้น กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดทำหลักนิยม แต่พบว่ามีการพึ่งพาแนวทางปฏิบัติจากหลักนิยมของต่างประเทศมากเกินไป ทำให้ขาดความยืดหยุ่นและไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของประเทศไทย จุดอ่อนที่ 2 คือ การเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามที่รวดเร็ว ทำให้กลยุทธ์ที่วางไว้ล้าสมัย และขาดแนวทางที่เหมาะสมในการรับมือกับ สงครามไฮบริด และ ภัยคุกคามไซเบอร์ สิ่งที่เราควรระวังยิ่งกว่าคือ ไม่มีการบูรณาการแผนปฏิบัติการพิเศษร่วมกับ แผนความมั่นคงระดับชาติ และแผนปฏิบัติการของหน่วยข่าวกรอง ทำให้ขาดการสนับสนุนทั้งด้านอำนาจอนุมัติ และด้านข้อมูล ที่เพียงพอ แนวทางแก้ไข ประเทศไทยควรจัดทำยุทธศาสตร์ปฏิบัติการพิเศษร่วมที่เป็นเอกภาพ เชื่อมโยงกับแผนป้องกันประเทศ และสามารถปรับให้สอดคล้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งต้องพัฒนาแนวคิดหรือหลักนิยมการปฏิบัติการพิเศษในบริบทของไทย ไม่ใช่การลอกเลียนแบบจากหลักนิยมของตะวันตกโดยตรง รวมทั้งต้องมีการเสริมสร้าง แผนบูรณาการข้อมูลข่าวสาร กับหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่น ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของปฏิบัติการพิเศษ

2.2 ด้านโครงสร้าง (Structure) ผู้วิจัยพบ **จุดแข็ง**คือมีการจัดกำลังที่ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ โครงสร้างของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม สามารถจัดตั้งขึ้นตามภารกิจ โดยจัดกำลังจากหน่วยรบพิเศษของเหล่าทัพ และสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งยังสามารถเพิ่ม-ลดกำลังตามความจำเป็นปัญหา **จุดอ่อน** ไม่มีองค์กรถาวรที่เป็นเอกภาพในการบัญชาการควบคุมหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เหมือนในหลายประเทศ เช่น สหรัฐฯ มี United States Special Operations Command (USSOCOM) แต่ไทยยังไม่มีโครงสร้างถาวรที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งทำให้ การบังคับบัญชาในระดับยุทธศาสตร์ขาดเอกภาพ ผลกระทบที่ตามมาคือทำให้ การบังคับบัญชาไม่เป็นเอกภาพ โดยหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษจากแต่ละเหล่าทัพ และตำรวจมักปฏิบัติการแยกจากกัน ทำให้ขาดการประสานงานที่ดี อาจกล่าวได้ว่า ปัญหาหลักคือการขาดโครงสร้างถาวรสำหรับหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยมักเป็นการจัดตั้งตามสถานการณ์ ไม่ใช่โครงสร้างที่มีความพร้อมปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา แนวทางแก้ไข ให้มีการจัดตั้ง Joint Special Operations Command (JSOC) ของไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางการบังคับบัญชาและควบคุมปฏิบัติการพิเศษร่วม จัดทำอัตรการจัด หรือปรับปรุงโครงสร้างหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม ให้เป็นกำลังพร้อมรบ ตลอดเวลา ไม่ใช่แค่การรวมหน่วยในช่วงภารกิจเร่งด่วน

2.3 ระบบและกระบวนการทำงาน (Systems) จากการวิเคราะห์พบ**จุดแข็ง** มีระบบการเตรียมกำลังและการฝึกที่อ้างอิงมาตรฐานจากหน่วยรบพิเศษระดับโลกมีความ ร่วมมือในการฝึกกับ US Special Forces (Green Berets), Navy SEALs, Australian SAS และหน่วยปฏิบัติการพิเศษอื่น ๆ **จุดอ่อนคือ** ขาดระบบการเชื่อมโยงกับหน่วย สนับสนุนภายนอก เช่น ข้าราชการ การส่งกำลังบำรุง และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งยังคงใช้ ระบบของแต่ละเหล่าทัพแยกกัน จุดอ่อนสำคัญของระบบอีกประการคือต้องพัฒนาระบบ C4ISR (Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance) เพื่อให้สามารถควบคุมปฏิบัติการร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งนี้ทำให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษมีข้อจำกัดในการปฏิบัติการที่ยาวนาน **แนวทางแก้ไข** ต้องพัฒนา หลักนิยมการปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Doctrine) ที่ทันสมัยและเป็นมาตรฐาน ทั้งในการปฏิบัติการและการวางแผนปฏิบัติการพิเศษร่วม รวมทั้งให้มีการสร้างศูนย์ปฏิบัติการข่าวกรองร่วม (Joint Intelligence Operations Center - JIOC) เพื่อให้สามารถรวบรวมและประมวลผลข้อมูล ได้อย่างแม่นยำ และที่สำคัญคือปรับปรุงระบบส่งกำลังร่วม (Joint Logistics Support System) ให้สามารถส่งกำลังบำรุงแก่หน่วยเฉพาะกิจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.4 ทักษะและขีดความสามารถ (Skills) จากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า **จุดแข็ง**คือกำลังพลหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมของไทยมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ (COIN) และการปฏิบัติการต่อต้านก่อการร้าย (CT) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งมีการฝึกร่วมกับ Cobra Gold กับหน่วยรบพิเศษสหรัฐ การฝึก Dawn Panther กับหน่วยรบพิเศษออสเตรเลีย แต่มี**จุดอ่อน**คือการขาดบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะด้าน เช่น นักวิเคราะห์ข่าวกรอง หน่วยสนับสนุนทางไซเบอร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหาอีกข้อคือการฝึกอบรมไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันของแต่ละเหล่าทัพ ทำให้เมื่อมีการปฏิบัติการร่วมกันอาจมีปัญหา เช่น การประสานงานจึงเกิดความล่าช้า อีกทั้งยังขาดหลักสูตรการฝึกพร้อมด้านปฏิบัติการพิเศษอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ **แนวทางแก้ไข** พัฒนาระบบการฝึกปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Training Program: JSOTP) เพื่อให้หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษทุกเหล่าทัพมีมาตรฐานเดียวกัน เพิ่มการฝึกกับ กองกำลังปฏิบัติการพิเศษของประเทศพันธมิตร เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาขีดความสามารถ

2.5 รูปแบบการบริหาร (Style) **จุดแข็ง**คือมีวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นความสามารถและความเป็นมืออาชีพสูง มีเสรีในการตัดสินใจในระดับยุทธวิธี มีความรวดเร็วและยืดหยุ่นภายใต้กรอบวินัยที่กำหนดโดยภารกิจและเจตนารมณ์ของผู้บังคับบัญชา **จุดอ่อน**คือวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละเหล่าทัพมีความแตกต่างกันมาก ทำให้การทำงานร่วมกันมีปัญหาด้านการสื่อสารและการตัดสินใจ ระบบอาวุโสในกองทัพไทยอาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจและขาดความยืดหยุ่น **แนวทางแก้ไข** สร้าง วัฒนธรรมปฏิบัติการร่วม (Joint Operations Culture) ที่เน้นความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยต่าง ๆ และปรับปรุงระบบการตัดสินใจให้มีความรวดเร็วและยืดหยุ่นมากขึ้น โดยให้หน่วยปฏิบัติสามารถตัดสินใจในภารกิจได้โดยไม่ต้องรอคำสั่งจากระดับสูง

2.6 ค่านิยมร่วม (Shared Values) **จุดแข็ง**คือหน่วยปฏิบัติการพิเศษทุกหน่วยล้วนมีอุดมการณ์ความมุ่งมั่นเพื่อปกป้องเอกราชอธิปไตย และความสงบสุขของประเทศชาติ **จุดอ่อน**ที่พบคือ การขาด จิตวิญญาณของการปฏิบัติการพิเศษร่วม ทำให้บางหน่วยยังคงมีความเป็นอิสระและไม่ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ การปฏิบัติการพิเศษยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญเทียบเท่ากับการปฏิบัติทางทหารตามแบบ **แนวทางแก้ไข** สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดถือการปฏิบัติการพิเศษร่วม เป็นภารกิจสำคัญของกองทัพ

ส่งเสริม ความภาคภูมิใจในหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงาน

2.7 กำลังพล มี**จุดแข็ง**คือ กำลังพลของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมเป็นบุคลากรที่ผ่านการคัดเลือกอย่างเข้มงวด มีศักยภาพสูงในการปฏิบัติการกิจภายใต้แรงกดดัน แต่**จุดอ่อน**ได้แก่ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะสูง และผ่านการฝึกอบรมเฉพาะทาง เช่น การรบแบบจู่โจม การปฏิบัติการจิตวิทยา และการต่อต้านการก่อความไม่สงบ แนวทางแก้ไข พัฒนาเสริมสร้างบุคลากรเฉพาะทางสำหรับหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยต้องมีการคัดเลือก ฝึกอบรม และจัดกำลังแบบ Long-Term Assignment เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสพัฒนาทักษะได้อย่างต่อเนื่อง สร้างระบบ การบ่มเพาะบุคลากรตั้งแต่ระดับต้น (Talent Pipeline) เช่น คัดเลือกกำลังพลที่มีศักยภาพจากเหล่าทัพและตำรวจเพื่อนำมาฝึกฝนในด้านปฏิบัติการพิเศษโดยเฉพาะ มีการพัฒนาระบบ "Special Operation Forces Career Path" เพื่อให้บุคลากรในหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษสามารถเติบโตในสายงานได้ โดยไม่ต้องถูกย้ายไปตำแหน่งอื่นในกองทัพ นอกจากนี้ควรมีกำหนดมาตรฐานกลางในการคัดเลือกกำลังพลเข้าสู่หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม โดยใช้เกณฑ์เดียวกันในทุกเหล่าทัพ จัดทำ นโยบายส่งเสริมขวัญกำลังใจ เช่น เพิ่มค่าตอบแทน สวัสดิการ และการให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสม พัฒนาระบบ "Retention Program" เพื่อรักษากำลังพลที่มีความสามารถ เช่น การให้ทุนศึกษาต่อ หรือโอกาสเข้าร่วมฝึกกับหน่วยรบพิเศษจากต่างประเทศ แนวทางแก้ไขอีกประการคือจัดทำ แผนการบริหารกำลังพลแบบ Joint Force Rotation Plan เพื่อให้กำลังพลสามารถหมุนเวียนกันไปปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งควรมีการพัฒนา "Cross-Service Assignment Program" เพื่อให้กำลังพลจากกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และตำรวจ สามารถถูกมอบหมายให้ไปปฏิบัติงานในหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วมได้อย่างสะดวก

สรุปผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในด้วย 7SMckinsey และวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกด้วย โมเดล PESTEL ทำให้ได้ทราบถึง จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรคของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ ในการใช้กำลังตามแผนป้องกันประเทศ โดยสรุปได้ดังนี้

1. จุดแข็ง

S1 มีแผนปฏิบัติการพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของแผนป้องกันประเทศ และอยู่ภายใต้

แนวนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และสมุดปกขาวกองทัพบก

S2 มีโครงสร้างหน่วยที่ยืดหยุ่น สามารถจัดกำลังตามภารกิจและสถานการณ์เฉพาะ

S3 มีความร่วมมือกับหน่วยรบพิเศษต่างประเทศ เช่น Green Berets, Navy SEALs, Australian SAS

S4 กำลังพลผ่านการคัดเลือกเข้มงวด มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เช่น การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ และ การต่อต้านก่อการร้าย

S5 วัฒนธรรมการทำงานเน้นความสามารถ ความรวดเร็วในการตัดสินใจระดับยุทธวิธี

S6 มีอุดมการณ์และความมุ่งมั่นของกำลังพลในการปกป้องประเทศชาติ

2. จุดอ่อน

W1 ขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง

W2 มีการพึ่งพาลัทธินิยมต่างประเทศมากเกินไป

W3 ขาดการปรับตัวต่อภัยคุกคามใหม่

W4 ไม่มีองค์กรถาวรที่สร้างเอกภาพในการบัญชาการ เช่น JSOC แบบต่างประเทศ

W5 ระบบสนับสนุน เช่น ข้าราชการ ส่งกำลังบำรุง

W6 ระบบ C4ISR ยังไม่พัฒนาหรือได้รับการบูรณาการ

W7 ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน เช่น นักวิเคราะห์ข่าวกรอง หน่วยไซเบอร์ และผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ

W8 ไม่มีมาตรฐานเดียวกันในด้านการฝึกปฏิบัติการร่วมของเหล่าทัพ

W9 วัฒนธรรมของแต่ละเหล่าทัพต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาการสื่อสารและการตัดสินใจร่วม

W10 ระบบอาวุธในกองทัพส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตัดสินใจและขาดความยืดหยุ่น

W11 ขาดการสร้าง “จิตวิญญาณปฏิบัติการพิเศษร่วม”

W12 ค่านิยมการใช้หน่วยปฏิบัติการพิเศษยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญเท่ากับปฏิบัติการทางทหารตามแบบ

W13 ขาดแคลนกำลังพลรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะสูง

3. โอกาส

O1 ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ เช่น สหรัฐฯ และออสเตรเลีย

ช่วยพัฒนาอาวุธและฝึกกำลังพล

O2 ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากการช่วยเหลือทางทหารของมิตรประเทศ

O3 สื่อสังคมออนไลน์ช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลด้านความมั่นคงและสร้างการยอมรับจากประชาชน

O4 การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร เช่น AI, UAV, Drone, Tactical Comms ช่วยเพิ่มขีดความสามารถ

O5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเปิดโอกาสให้หน่วยเข้าถึงประชาชนผ่านภารกิจช่วยเหลือประชาชน และบรรเทาสาธารณภัย

O6 การพิจารณาออกกฎหมายใหม่จากรัฐบาล (พ.ร.บ., พ.ร.ก.) ที่เอื้อต่อการปฏิบัติการพิเศษ และการดำเนินงานตามกฎหมายสร้างความชอบธรรม และน่าเชื่อถือ

4. อุปสรรค

T1 ความตึงเครียดระหว่างประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค ส่งผลต่อการดำเนินการของไทยในระดับยุทธศาสตร์ ทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ

T2 งบประมาณด้านกลาโหมมีจำกัด ส่งผลต่อการพัฒนาและจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย

T3 ทักษะของประชาชนและ NGO ที่ต่อต้านการใช้กำลังทหาร โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือเยาวชน

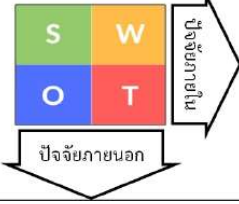
T4 ความล่าช้าทางเทคโนโลยีและการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

T5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้มี ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายกำลังและปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกล

T6 ข้อจำกัดทางกฎหมายและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่อาจลดทอนขอบเขตปฏิบัติการ

ผนวก ค

ตารางผลการวิเคราะห์หาแนวทางพัฒนาการใช้กำลัง หน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วม ตามแผนป้องกันประเทศ โดยใช้โมเดล TOWS Matrix

	จุดแข็ง Strengths S1 มีแผนปฏิบัติการพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของแผนป้องกันประเทศและอยู่ภายใต้แนวนโยบายตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และสมุดปกขาวกองทัพ S2 มีโครงสร้างหน่วยที่ยืดหยุ่นสามารถจัดกำลังตามภารกิจและสถานการณ์เฉพาะ S3 มีความร่วมมือกับหน่วยรบพิเศษต่างประเทศ เช่น Green Berets, Navy SEALs, Australian SAS S4 กำลังพลผ่านการคัดเลือกเข้มงวด มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เช่น ปปส. และต่อต้านก่อการร้าย S5 วัฒนธรรมการทำงานเน้นความสามารถ ความรวดเร็วในการตัดสินใจระดับยุทธวิธี S6 มีอุดมการณ์และความมุ่งมั่นของกำลังพลในการปกป้องประเทศชาติ	จุดอ่อน Weakness W1 ขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและต่อเนื่อง และมีการพึ่งพาลัทธินิยมต่างประเทศมากเกินไป W2 ขาดโครงสร้างบัญชาการถาวร เช่น JSOC เหมือนในต่างประเทศ W3 ขาดระบบสนับสนุน อาทิ เช่น ข่าวกองส่งกำลังบำรุงและ C4ISR ยังไม่บูรณาการ W4 ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน เช่น นักวิเคราะห์ข่าวกรองหน่วยไซเบอร์ และผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ W5 ไม่มีมาตรฐานกลางด้านการฝึกปฏิบัติการร่วมของทุกเหล่าทัพ W6 วัฒนธรรมของแต่ละเหล่าทัพต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารและการตัดสินใจร่วม W7 ขาดกระบวนการในการสร้าง “จิตวิญญาณปฏิบัติการร่วม” และการยอมรับจากองค์กรหลักของกองทัพ W8 ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลฝีมือดี และระบบพัฒนาอาชีพยังไม่เป็นระบบ
---	---	--

โอกาส O O1 ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ ช่วยพัฒนาอาวุธและฝึกกำลังพล O2 ได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากการช่วยเหลือทางทหารของมิตรประเทศ O3 สื่อสังคมออนไลน์ช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลด้านความมั่นคงและสร้างการยอมรับจากประชาชน O4 การพัฒนาเทคโนโลยีทางทหาร เช่น AI, UAV, Drone, Tactical Comms ช่วยเพิ่มขีดความสามารถ O5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเปิดโอกาสให้หน่วยเข้าถึงประชาชน O6 การพิจารณาออกกฎหมายใหม่จากรัฐบาลที่เอื้อต่อการปฏิบัติการพิเศษสร้างความชอบธรรม และน่าเชื่อถือ	<u>กลยุทธ์เชิงรุก</u> SO1 (S1, S3 + O1, O2): ขยายความร่วมมือทางทหารกับประเทศพันธมิตร เช่น สหรัฐฯ ออสเตรเลีย เพื่อพัฒนาอาวุธเทคโนโลยี และฝึกอบรมให้ตรงตามแผนป้องกันประเทศ SO2 (S2, S4 + O5): มีการพัฒนาหน่วยเฉพาะกิจให้เป็นกำลังหลักในการรับมือกับภัยคุกคามสมัยใหม่ เช่น Hybrid Warfare, Cyber Threats โดยใช้ความยืดหยุ่นของโครงสร้างและประสบการณ์ของกำลังพล SO3 (S5, S6 + O3): เสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของหน่วยเฉพาะกิจผ่านโซเชียลมีเดีย โดยใช้วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสามารถและอุดมการณ์เป็นฐานในการสื่อสารสาธารณะ SO4 (S4 + O4): เสริมบทบาทของหน่วยในการกิจช่วยเหลือด้านภัยพิบัติและมนุษยธรรม เพื่อเพิ่มการยอมรับจากประชาชนและขยายพื้นที่ปฏิบัติการ	<u>กลยุทธ์เชิงแก้ไข</u> WO1 (W1, W2 + O1): พัฒนา "ยุทธศาสตร์ปฏิบัติการพิเศษร่วมแห่งชาติ" โดยประยุกต์ความร่วมมือกับประเทศพันธมิตรในการสร้างหลักนิยมที่เหมาะสมกับบริบทไทย WO2 (W3, W5 + O1, O2): นำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น AI และระบบสื่อสารใหม่ มาพัฒนา C4ISR และฝึกอบรมกำลังพล เพื่อยกระดับระบบสนับสนุนและการฝึกซ้อม WO3 (W7, W13 + O2, O4): พัฒนาระบบสร้างบุคลากรเฉพาะทาง เช่น Cyber, IO, UAV โดยใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศและทุนสนับสนุนจากภาครัฐ WO4 (W9, W11 + O1, O3): มี "วัฒนธรรมปฏิบัติการร่วม" ผ่านกิจกรรมประชาสัมพันธ์ และการอบรมข้ามเหล่าทัพ เพื่อปลูกฝังจิตวิญญาณการทำงานร่วมกัน
อุปสรรค Threats T1 ความตึงเครียดหรือแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค ส่งผลต่อการดำเนินการของไทยในระดับยุทธศาสตร์ ทั้งในด้านการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ T2 งบประมาณด้านกลาโหมมีจำกัด ส่งผลต่อการพัฒนา	<u>กลยุทธ์เชิงป้องกัน</u> ST1 (S1, S3 + T1, T2): เสริมความเป็นอิสระด้านยุทธศาสตร์ของไทย ด้วยการใช้ความร่วมมือกับมิตรประเทศแบบสมดุล เพื่อไม่ตกเป็นเครื่องมือของประเทศมหาอำนาจ ST2 (S2, S4 + T5): ใช้โครงสร้างที่ยืดหยุ่น และกำลังพลที่มีความพร้อม เข้าปฏิบัติการกิจในพื้นที่	<u>กลยุทธ์เชิงรับ</u> WT1 (W1, W3 + T2): พัฒนาแผนบูรณาการข่าวกรองและระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมระหว่างกองทัพ หน่วยข่าวกรอง และหน่วยงานพลเรือน WT2 (W2, W6 + T1): จัดตั้ง Joint Special Operations Command (JSOC) ที่เป็นของกองทัพไทย เพื่อเป็นองค์กรกลางสำหรับการบังคับบัญชา

และจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย T3 ทักษะคติของประชาชนและ NGO ที่ต่อต้านการใช้กำลังทหาร โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ หรือเยาวชน T4 ความล่าช้าทางด้านเทคโนโลยีและการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ T5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้มี ภัยพิบัติธรรมชาติ เช่น พายุลมแรง น้ำท่วม ดินถล่ม ไฟป่า ส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายกำลังและปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกล T6 ข้อจำกัดทางกฎหมายและพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่มีมาก จนอาจลดทอนขอบเขตปฏิบัติการ	เสี่ยงภัยพิบัติ ด้วยการฝึกซ้อมและเตรียมกำลังเชิงรุก ST3 (S5 + T7): ให้มีการพัฒนา “ทีมปฏิบัติการข่าวสาร” ที่มีความคล่องตัว ใช้ความเร็วในการสื่อสารเชิงรุก เพื่อตอบโต้สงครามข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม ST4 (S6 + T3): ใช้อุดมการณ์ของกำลังพลในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างความเข้าใจในหมู่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน	และใช้ทรัพยากรร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ WT3 (W5 + T6): เสริมสร้างมาตรฐานกลางด้านการฝึกปฏิบัติการร่วมที่สอดคล้องกับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน โดยร่วมมือกับฝ่ายกฎหมายและองค์กรภาคประชาสังคม WT4 (W7, W13 + T2): จัดทำระบบบริหารกำลังพลแบบ Rotation และ Talent Pipeline เพื่อลดหรือแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และลดภาระค่าใช้จ่ายระยะยาว
--	---	---

ผนวก ง

บทบาทหน้าที่ ขีดความสามารถ และการจัด

กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม

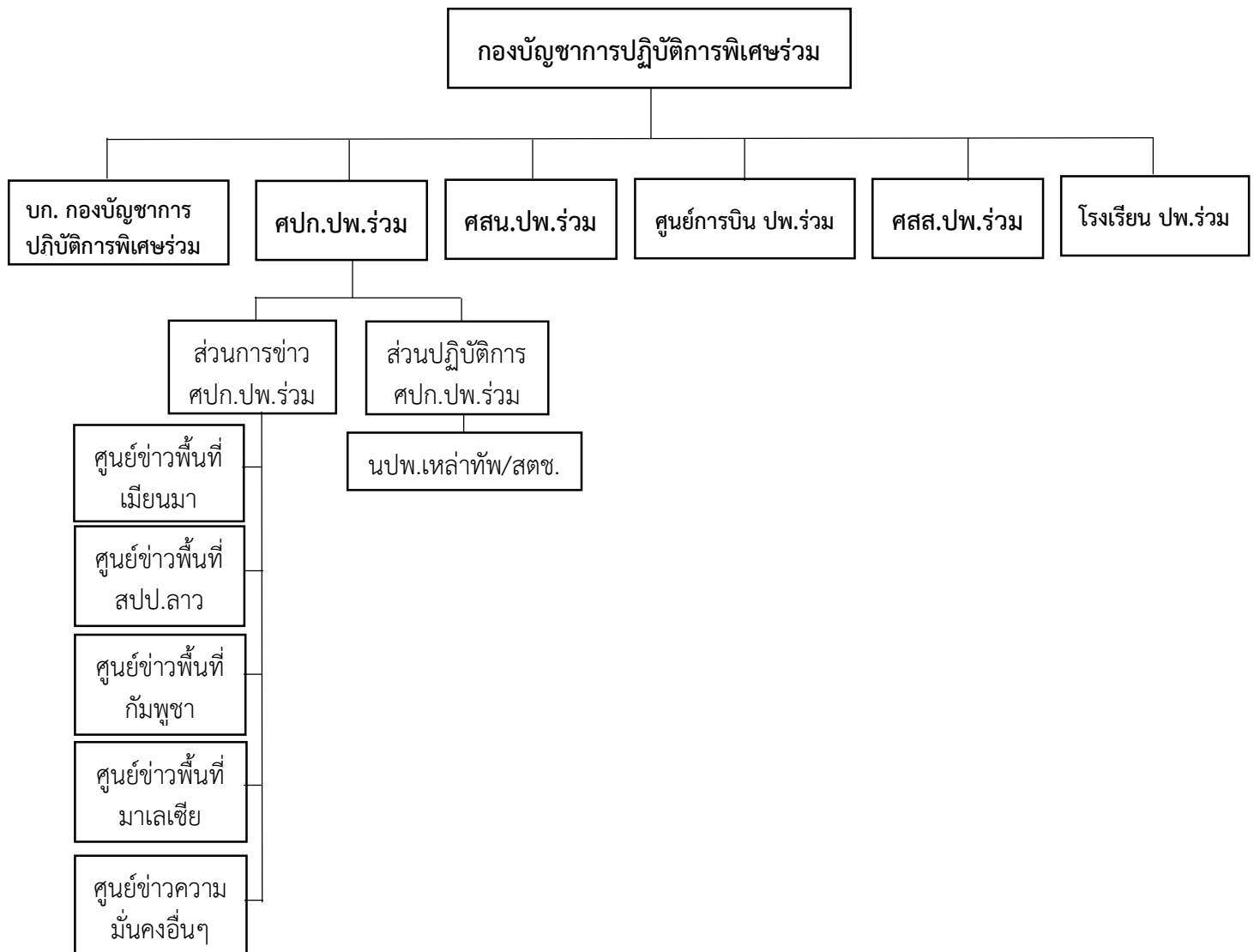
1. บทบาทหน้าที่

- 1.1 ทำการ วางแผน ประสานงาน สั่งการ อำนวยการ ควบคุม บังคับบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วมของหน่วยปฏิบัติการพิเศษกองทัพบกไทย
- 1.2 พัฒนา หลักนิยม ยุทธวิธี เทคนิคปฏิบัติ อาวุธยุทโธปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ สำหรับปฏิบัติการพิเศษ
- 1.3 สนับสนุนหน่วยงานความมั่นคงของรัฐบาล เมื่อได้รับการร้องขอหรือสั่งการ

2. ขีดความสามารถ

- 2.1 สามารถ จัดตั้ง หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม เพื่อปฏิบัติการพิเศษได้ ทั้งในยามปกติ ยามขัดแย้ง และยามสงคราม
- 2.2 สามารถ อำนวยการปฏิบัติการพิเศษในพื้นที่ปฏิบัติการพิเศษ (เน้นพื้นที่นอกประเทศ) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.3 สามารถทำการวิจัยและพัฒนาหลักนิยมหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วมของประเทศไทย
- 2.4 สามารถดำเนินการจัดการฝึกศึกษาการปฏิบัติการพิเศษร่วม แก่กำลังพลหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพิเศษได้
- 2.5 ประเมินการ กำหนดความต้องการ และจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์สำหรับการปฏิบัติการพิเศษได้อย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติการได้

3. โครงสร้างการจัด

หมายเหตุ ตัวอักษรย่อต่างๆ มีความหมายดังนี้

- ศปก.ปพ.ร่วม คือ ศูนย์ปฏิบัติการพิเศษร่วม
- ศสน.ปพ.ร่วม คือ ศูนย์สนับสนุนปฏิบัติการพิเศษร่วม
- ศูนย์การบิน.ปพ.ร่วม คือ ศูนย์การบินปฏิบัติการพิเศษร่วม
- ศสส.ปพ.ร่วม คือ ศูนย์สื่อสารปฏิบัติการพิเศษร่วม
- โรงเรียน ปพ.ร่วม คือ โรงเรียนปฏิบัติการพิเศษร่วม
- ส่วนการข่าว ศปก.ปพ.ร่วม คือ ส่วนการข่าว ศูนย์ปฏิบัติการ การปฏิบัติการพิเศษร่วม ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์ข่าวพื้นที่ เมียนมา, สปป.ลาว, กัมพูชา, มาเลเซีย และ ศูนย์ข่าวความมั่นคงอื่นๆ
- ส่วนปฏิบัติการ ศปก.ปพ. ร่วม คือ ส่วนปฏิบัติการ ศูนย์ปฏิบัติการ การปฏิบัติการพิเศษร่วม ซึ่งประกอบด้วย นปพ. เหล่าทัพ และ สตช.

ผนวก จ

กิจกรรมในย่านสีเทา (Grey zone activities)

กล่าวนำ

ปัจจุบัน โลกเข้าสู่การแข่งขันของประเทศมหาอำนาจเต็มรูปแบบอีกครั้ง ซึ่งมีลักษณะคล้ายสงครามเย็น ซึ่งแน่นอนว่าสงครามไม่ตามแบบได้ถูกนำกลับมาใช้อีกครั้ง แต่การกลับมาใช้ในปัจจุบันนี้ก็มีกระบวนการ หรือพัฒนารูปแบบให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางยุทธการของโลกได้เป็นอย่างดี โดยประเทศในกลุ่มนาโต้ และเครือจักรภพอังกฤษใช้ชื่อเรียกว่า Grey zone activities : หรือกิจกรรมในย่านสีเทา ในขณะที่ทางกลาโหมของสหรัฐเรียกว่า Grey zone warfare สงครามโซนสีเทา

ภาพที่ จ-1 กิจกรรมต่างๆในพื้นที่ย่านสีเทา ระหว่างยามสงบและสงคราม(ที่มาผู้วิจัย)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การใช้สงครามโซนสีเทาซึ่งเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของยุทธศาสตร์แบบบีบบังคับ (Coercive strategy) ที่ถูกนำมาใช้โดยประเทศมหาอำนาจได้เพิ่มมากขึ้น ตัวแสดงต่างๆ ในระบบระหว่างประเทศใช้การสู้รบแบบนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร ในขณะที่ลดความเสี่ยงและการตอบโต้ของประเทศมหาอำนาจคู่แข่งหรือฝ่ายตรงข้ามให้เหลือน้อยที่สุด วิธีการทำสงครามในพื้นที่สีเทานั้นมีฐาน (based) อยู่บนกับความคลุมเครือและรูปแบบไม่ชัดเจน

(Low signature) ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพของปฏิบัติการได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้รวมถึงการทำลาย การยับยั้ง และการใช้กำลังตามแบบอย่างจำกัด (ส่วนใหญ่เป็นการใช้กองกำลังปฏิบัติการพิเศษหรือกองกำลังไม่ตามแบบ) เช่น สงครามไซเบอร์โดยรัฐบาลหรือตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ สงครามข้อมูลข่าวสาร และวิธีการทางการทูตแบบบีบบังคับอื่น เช่น การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจและการใช้มาตรการทางการค้า ทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดวิถี (เชิงบังคับ) ที่คนคิด เจตนาารมณ์ ความคิดประชาชน ไปจนถึงนโยบายของรัฐ ของประเทศที่เป็นเป้าหมายของสงครามไฮบริด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศขนาดกลางหรือขนาดเล็กให้ต่อต้านหรือไม่สนับสนุนแต่ประเทศมหาอำนาจที่เป็นคู่แข่ง

Linda Reynolds รัฐมนตรีกลาโหมออสเตรเลียกล่าวว่า “แม้ว่าเราจะไม่สามารถตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะของสงครามในอนาคตได้ แต่เราต้องทำทุกอย่างในความสามารถของเราเพื่อคาดการณ์และวางแผนสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้น สิ่งชัดเจนในตอนนี้คือ ลักษณะของการทำสงครามกำลังเปลี่ยนไป โดยมีทางเลือกมากขึ้นสำหรับการดำเนินการตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ ด้วยวิธีการในระดับที่ต่ำกว่าความขัดแย้งทางอาวุธแบบดั้งเดิม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญบางคนชอบเรียกว่ายุทธวิธีไฮบริดหรือการทำสงครามแบบผสม ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องนำพลังอำนาจของชาติทั้งหมดมาทุ่มรับมือปัญหานี้ ไม่ใช่แค่กองกำลังกลาโหม เราจำเป็นต้องเข้าใจเกณฑ์และความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของศัตรูที่มีศักยภาพได้ดีขึ้น ควบคู่ไปกับเราเอง”

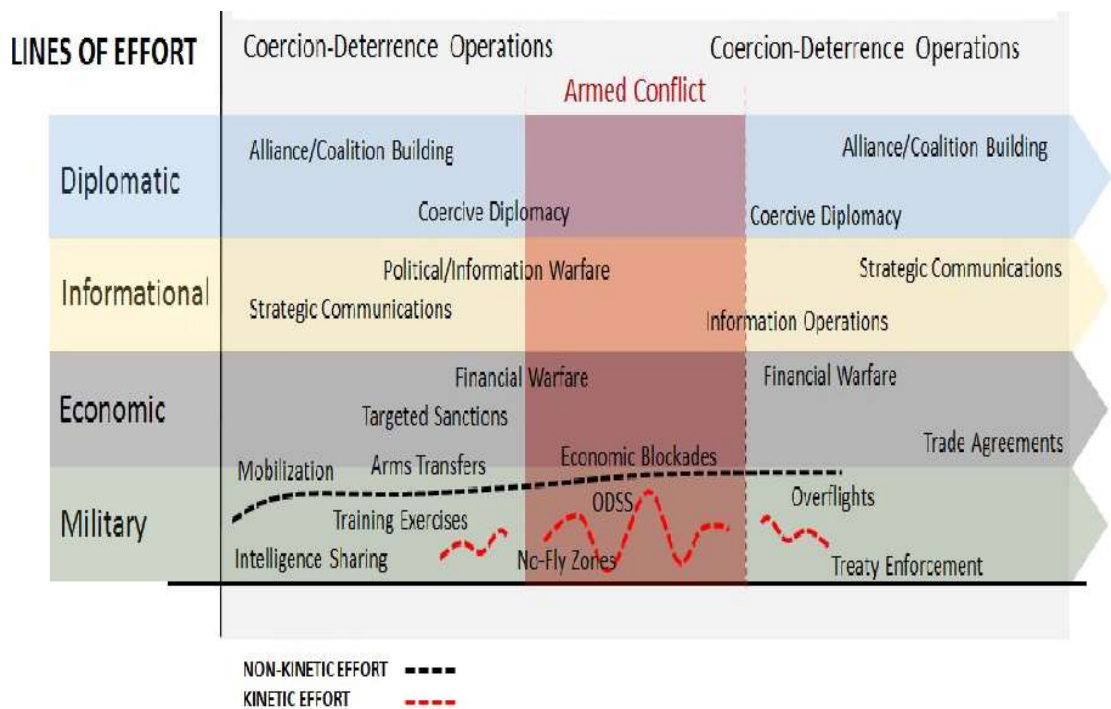
อาจกล่าวได้ว่า Grey zone activity คือกิจกรรมที่ออกแบบมาเพื่อบีบบังคับประเทศต่างๆ ด้วยวิธีการที่พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทางทหาร หากแต่ใช้กองกำลังกึ่งทหาร การเสริมกำลังทางทหารในลักษณะที่เป็นข้อพิพาทขัดแย้ง การใช้ประโยชน์จากอำนาจอิทธิพล การปฏิบัติการแทรกแซง และการใช้อำนาจทางการค้าหรือทางเศรษฐกิจเพื่อบีบบังคับให้ประเทศ หรือกลุ่มคนใดๆ ต้องเลือกปฏิบัติตามที่ประเทศมหาอำนาจต้องการ

กลยุทธ์ย่านสีเทา(Grey Zone Strategy) คือความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับ การใช้วิธีการที่ไม่ใช่ทางทหาร หรือวิธีการต่ำกว่าระดับของความขัดแย้งด้วยอาวุธ (Low Arms Conflict) เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง การเผชิญหน้าในย่านนี้คือพื้นที่ “สีเทา” เป็นกิจกรรมที่เป็นภัยคุกคามหรือเป็นอันตรายต่างๆ ที่อยู่ระหว่างห้วงเวลาแห่งสันติภาพและภาวะสงคราม กิจกรรมต่างๆ อาจรวมถึงการแทรกแซงทางการเมืองและการเลือกตั้ง ภัยคุกคามและการโจมตีทางไซเบอร์ การบีบบังคับทางเศรษฐกิจ

การใช้กลุ่มตัวแทน และมาตรการอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งอาจรวมถึงปฏิบัติการทางทหาร รวมทั้งอาจแสวงประโยชน์จากช่องว่างและความกำกวมของกฎหมายระหว่างประเทศ ทำให้รัฐบาลใดๆ ไม่ต้องรับผิดชอบต่อผลกระทบของ Grey zone activity ที่ได้ทำลงไป

ดังนั้นการละเลยไม่ศึกษาหรือพิจารณา กิจกรรมย่านสีเทา อาจนำไปสู่การบ่อนทำลายรัฐบาลหรือประเทศชาติได้ กิจกรรมย่านสีเทาส่วนใหญ่เรามองไม่เห็นได้ชัดเจน แต่มีความรุนแรงโหดร้าย เพราะไม่มีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ หรือกฎการรบ อีกทั้งแนวรบสามารถมีอยู่ในทุกที่ การประมาณการหรือคาดการณ์ที่ผิดพลาดของผลกระทบจากกิจกรรมในย่านสีเทาอาจทำให้สถานการณ์ลุกลามจนนำไปสู่ความขัดแย้งทางอาวุธ โดยไม่ได้ตั้งใจ การตระหนักถึงความมีอยู่และให้ความสำคัญกับกิจกรรมของย่านสีเทาสามารถช่วยให้เราตอบโต้หรือบรรเทา และแก้ไขผลเสียที่จะเกิดขึ้นได้ เพราะอย่าลืมนึกว่าเป้าหมาย/วิธีการ อย่างหนึ่งของกิจกรรมย่านสีเทาคือการกระทำต่อประเทศเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้ามโดยที่(ประชาชนของประเทศที่ตกเป็นเป้าหมาย) ไม่รู้สึกว่าถูกคุกคามหรือรู้ว่าถูกโจมตี ดังนั้นกิจกรรมโซนสีเทาจึงยากต่อการตรวจจับ

หน่วยทหารตามแบบหรือหน่วยปฏิบัติการพิเศษ จำเป็นต้องเข้าใจว่ากิจกรรมย่านสีเทาคืออะไร เนื่องจากมีผลกระทบต่อประเทศชาติ และในฐานะทหาร เราต้องสามารถรับรู้และตอบโต้หรือแก้ไขความขัดแย้งได้ เนื่องจากพื้นที่สีเทาเป็นกิจกรรมที่พุ่งไปยังกลุ่มเป้าหมายประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่การทหาร ซึ่งโดยปกติประเทศมหาอำนาจหรือรัฐต่างๆ ใช้พลังอำนาจของชาติหรือเครื่องมือที่เรียกว่า DIME ได้แก่ การทูต ข้อมูลข่าวสาร การทหาร และเศรษฐกิจ เพื่อบีบบังคับรัฐอื่นอย่างจริงจัง ประเทศมหาอำนาจทั้งหลายสามารถบรรลุเป้าหมายของเขตสีเทาโดยใช้เทคนิคหลาย ๆ ทางหรือจากหลายมิติ ที่ดูเหมือนไม่เกี่ยวข้องกันเช่นที่เห็นได้ชัดเจน ปฏิบัติการในโซนสีเทาพยายามขยายผล(exploit)หรือใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนของประเทศเป้าหมายหรือฝ่ายตรงข้าม และบีบไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมีทางเลือกในการตอบโต้ได้

ภาพที่ จ-2 การใช้พลังอำนาจของชาติในกิจกรรมย่านสีเทา (ที่มา Antulio J. Echevarria II, Operating in the Gray Zone: An Alternative Paradigm for U.S. Military Strategy (Carlisle Barracks, PA: U.S. Army War College, 2016, หน้า 22.)

ที่ผ่านมา ประเทศมหาอำนาจใหม่ เช่น จีนและรัสเซีย ได้สร้างแนวความคิดในการทำสงครามแบบใหม่ ซึ่งต่างจากแนวคิดเดิมที่ชาติตะวันตกนิยมหรือคุ้นเคยว่าสงครามคืออะไร สงครามที่ได้รับการปรับแนวคิดใหม่กำลังเคลื่อนไปสู่คำจำกัดความที่กว้างขึ้น จากเดิมที่เพ่งเล็งอย่างแคบ ๆ และให้ความสำคัญไปที่สถานการณ์ของ “กองกำลังบนพื้นดิน” ที่เรารู้และคุ้นเคย กับสิ่งที่ทำให้เราได้เปรียบเหนือศัตรูของเรา

David Kilcullen นักวิชาการทางทหารและความมั่นคง เสนอว่าเราจำเป็นต้องออกจากพื้นที่ความสะดวกสบายของเรา (comfort zone) ที่รู้ดีว่าสงครามคืออะไร เนื่องจากศัตรูที่มีศักยภาพของเราไม่มีอุปสรรคเช่นนั้น แนวทางของเขตสีเทาได้รับการสนับสนุนจากแนวคิดของ 'การชนะโดยไม่ต้องต่อสู้' โดย David Kilcullen ให้เหตุผลว่าชาติตะวันตกต้องทบทวนและตระหนักว่าสงครามได้รับการกำหนดนิยามใหม่ให้ครอบคลุมสมรรถภูมิแบบผสมผสาน เช่น กิจกรรมไซเบอร์ที่เรา กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ตัวอย่างของกิจกรรมย่านสี่เทา

ในปัจจุบัน มีกิจกรรมย่านสี่เทาที่มุ่งไปยังหลายๆประเทศในปัจจุบัน ได้แก่

1. การทูตที่เป็นศัตรู หรือการทูตแบบข่มขู่บังคับ
2. การบีบบังคับทางการค้าและการคว่ำบาตรสินค้าเพื่อสร้างความเสียหายหรือเป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจ
3. การถ่ายโอนเทคโนโลยีแบบบังคับ
4. การสร้างภาระหนี้ระหว่างประเทศ(กับดักหนี้)
5. การแทรกแซงในขอบเขตทางการเมือง
6. การให้สินบนบุคคลสำคัญในรัฐบาลและภาคอุตสาหกรรม
7. การแทรกแซงบุคคลสำคัญในอุตสาหกรรมและพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งจากนั้นจะแทรกแซงรัฐบาลต่อไป
8. การบิดเบือนสื่อ การบิดเบือนข้อมูล การโกหกหลอกลวงที่จงใจสร้างขึ้น เช่น การสร้างข่าวปลอมและวิดีโอปลอม
9. ส่งเสริมการบิดเบือนหรือดัดแปลงออกข่าวของสื่อมวลชน
10. กีดกันเรื่องราวและการอภิปรายในบางประเด็นทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ
11. การล้มล้างสถาบันประชาธิปไตยและสถาบันหลักของชาติและการอยู่ร่วมกันในสังคม
12. บ่อนทำลายกฎหมาย บัตรทัศนหรือธรรมเนียมที่สังคมกำหนดไว้
13. กิจกรรมข่าวกรองต่างประเทศ การจารกรรม และการแทรกแซงจากต่างประเทศ
14. การบุกรุกข้ามพรมแดนอธิปไตย หรือการมีอำนาจนอกอาณาเขต
15. การจารกรรมทางอุตสาหกรรม เช่น การขโมยทรัพย์สินทางปัญญา
16. การบุกรุกทางไซเบอร์เข้าสู่เครือข่ายคอมพิวเตอร์ของรัฐบาลและระบบอุตสาหกรรม
17. การโจรกรรมทางไซเบอร์การแสวงประโยชน์หรือเอารัดเอาเปรียบ เช่น การเจาะระบบหรือละเมิดข้อมูลขนาดใหญ่
18. เจาะระบบโครงสร้างพื้นฐานโดยมีเป้าหมายคือข้อมูลที่สำคัญหรือเป็นความลับ

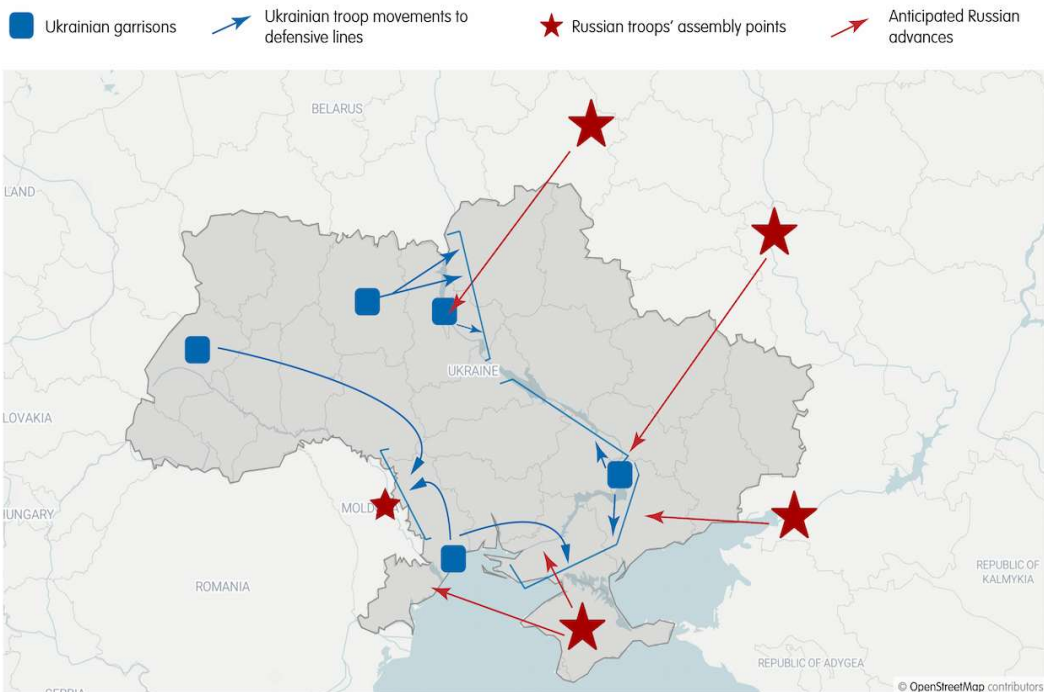
กิจกรรมทั้งหมดเหล่านี้ดูเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ในสงครามที่เราได้เล่าเรียนหรือฝึกฝนมาโดยตลอด แต่กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นการบ่อนทำลายประเทศ รัฐบาล และสถาบันการเมืองแบบประชาธิปไตย ประเทศผู้ดำเนินการกิจกรรมโชนสีเทาได้สร้างวาทกรรมหรือจัดการเรื่องราวต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้ การกระทำ/กิจกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศเล็กๆ อื่นๆ ทราบอย่างชัดเจนว่าควรให้ร่วมมือกันและระมัดระวังเกี่ยวกับสิ่งที่พูดและทำเกี่ยวกับประเทศคู่แข่งหรือศัตรู

กิจกรรมโชนสีเทาสามารถบ่อนทำลายประชาธิปไตย ค่านิยม ระบบความเชื่อ และกฎหมาย โดยมักไม่รู้ตัวว่ากำลังเกิดขึ้น หากกิจกรรมในโชนสีเทากัดกร่อนสถาบันประชาธิปไตย รัฐบาล และสื่อในช่วงเวลาที่ต้องเนืองยาวนาน ประเทศเป้าหมายนั้นๆ อาจไม่มีความตั้งใจที่จะตอบโต้ศัตรูหรือใช้กำลังทหารในการแก้ไขความขัดแย้ง นักการทหารยุคใหม่กล่าวว่า ปัจจุบันเราอยู่ในโลกที่เชื่อมโยงกันมากขึ้น กิจกรรมเหล่านี้มีตั้งแต่การรณรงค์ให้ข้อมูล ปฏิบัติการทางไซเบอร์และการโจรกรรมทรัพย์สินทางปัญญา ไปจนถึงการบีบบังคับและการโฆษณาชวนเชื่อ ปฏิบัติการในย่านสีเทาที่มุ่งล้มล้างกัดกร่อนและบ่อนทำลาย ทำลายกฎหมายและบรรทัดฐานระหว่างประเทศ นอกจากนี้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งสนับสนุนการเปิดกว้างเสรีทางความคิดและความโปร่งใส นั้น กลับมีความล่อแหลมหรืออ่อนแอต่อ "ศาสตร์มืด" ของสงครามการเมืองหรือกิจกรรมในย่านสีเทา ซึ่งถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการรุกรานที่อยู่ในรูปแบบการอำพรางการปฏิบัติ (Clandestine)

กรณีศึกษาของการใช้กิจกรรมย่านสีเทา

การยึดครองแคว้นไครเมียถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่ดี โดยจุดเริ่มต้นตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม 2014 รัสเซียดำเนินการรณรงค์โชนสีเทาที่ประสบความสำเร็จในไครเมีย ซึ่งนำไปสู่การผนวกภูมิภาคอย่างผิดกฎหมาย กิจกรรมของเขตสีเทาที่ใช้ ได้แก่ การย้ายถ่ายทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง การบิดเบือนข้อมูล การบิดเบือนสื่อสังคมและสื่อมวลชน การใช้ตัวแทน การบิดเบือนทางการทูต และการปฏิบัติการทางทหาร ในช่วงต้นปี 2014 รัฐบาลรัสเซียได้ส่งกองกำลังพิเศษนอกเครื่องแบบและสายลับที่มีอิทธิพลไปยังไครเมียเป็นเวลาหลายเดือนเพื่อกำหนดสภาพแวดล้อมและกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง โดยทำงานร่วมกับกองกำลังที่สนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน

Crimea annexation: Ukrainian and (anticipated) Russian troop movements

ECFR · ecfre.eu

ภาพที่ จ-3 การดำเนินการเข้ายึดและผนวกแคว้นไครเมียที่มีรัฐบาลรัสเซียวางแผนและปฏิบัติการ (ที่มา <https://ecfr.eu/publication/waves-of-ambition-russias-military-build-up-in-crimea-and-the-black-sea/>)

ปลายเดือนกุมภาพันธ์ 2014 กองกำลังรัสเซียเข้ามาในประเทศและยึดสถานที่ราชการสำคัญๆ และสื่อต่างๆ กองกำลังเหล่านี้ดูเหมือนทหาร พวกเขาถูกตราหน้าว่า “ชายชุดเขียวตัวน้อย” โดยชาวยูเครน พวกเขาใช้อุปกรณ์ อาวุธ และรูปแบบของรัสเซีย ในตอนแรกรัฐบาลรัสเซียปฏิเสธว่าพวกเขาไม่ใช่ทหารรัสเซีย (จนถึงเดือนเมษายน 2014) จากนั้นพวกเขาก็บอกกับประชาคมระหว่างประเทศว่าพวกเขาอยู่ที่นั่นเพื่อช่วยเหลือประชากรท้องถิ่นที่พูดภาษารัสเซียเท่านั้น และจะถอนตัวทันทีที่ไม่ต้องการ เมื่อข้อมูลที่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของรัสเซียปรากฏขึ้น ผู้นำรัสเซียก็เพิกเฉย รัสเซียเสนอข่าวผ่านสื่อที่เป็นข่าวเท็จและสร้างความเข้าใจผิดเพื่อให้สถานการณ์ดูน่าสับสน โดยมีเป้าหมายเพื่อถ่วงเวลาการเรียกร้องและการตอบโต้จากนานาชาติ

ในเดือนมีนาคม 2014 รัสเซียยังให้มีการลงประชามติ ซึ่งเป็นการลงประชามติที่ถือว่าผิดกฎหมาย เนื่องจากมีผู้ออกมาใช้สิทธิน้อย และไม่มีทางเลือก ในบัตรเลือกตั้งสำหรับไครเมียที่จะอยู่ในยูเครน เจ้าหน้าที่รัสเซียพยายามหาเหตุผลว่า

การลงประชามติเป็น “การตัดสินใจด้วยตนเอง” และระบุว่า 97% ของประชากรลงคะแนนให้เข้าร่วมรัสเซียโดยมีผู้เข้าร่วม 83% สองวันต่อมา เจ้าหน้าที่รัสเซียและโครเมียได้ลงนามใน "Treaty of Accession" สมัชชาสหพันธรัฐและสภาแห่งสหพันธรัฐรัสเซียได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญา ดังนั้นภายในเดือนมีนาคม 2014 การยึดครองโครเมียโดยสหพันธรัฐรัสเซียจึงเสร็จสมบูรณ์

ยุทธวิธีย่านสีเทาของรัสเซียในโครเมียคือสิ่งที่เรียกว่าแบบจำลอง 4 มิติ (4 D) ซึ่งหมายถึง

1. ไล่ออก(Dismiss) – บ่อนทำลายและใส่ร้ายฝ่ายตรงข้ามและทำลายข้อเท็จจริง เพิกเฉยและดูถูกนักวิจารณ์
2. บิดเบือน(Distort) – บิดเบือนข้อเท็จจริงและสร้างหลักฐาน นำเสนอความจริงที่เป็นเท็จ
3. เบี่ยงเบนความสนใจ(Distract) – เบี่ยงเบนความสนใจของผู้คนจากกิจกรรมของพวกเขาไปยังกิจกรรมของประเทศอื่น
4. ทำให้ตกใจ(Dismay) – ใช้สมมติฐานที่น่ากลัวและน่าสะพรึงกลัว ทำให้กลุ่มเป้าหมายหวาดกลัว

ในการวิเคราะห์ปฏิบัติการโครเมียของ David Kilcullen ระบุว่ารัสเซียใช้เครื่องวัด “เวลาตอบสนอง” เพื่อดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่

1. เวลาในการตรวจจับ – ใช้เวลานานเท่าใดที่ระบบสอดแนมข่าวกรองระหว่างประเทศและระบบลาดตระเวนเพื่อหาว่าเกิดอะไรขึ้น
2. เวลาในการระบุแหล่งที่มา (Attribution time) ใช้เวลานานเท่าใดสำหรับนักวิเคราะห์ในการตัดสินใจใครเป็นผู้รับผิดชอบในการเข้าครอบครอง
3. เวลาในการตัดสินใจ – ผู้ตัดสินใจกำลังหาว่าจะทำอย่างไรกับมันประเทศต่าง ๆ กำลังหาวิธีที่จะตอบสนอง
4. เวลาในการติดตั้งและปล่อย – ใช้เวลานานเท่าใดในการดำเนินการกับผู้รุกราน

David Kilcullen กล่าวว่าในโครเมีย ฝ่ายรัสเซียไม่สามารถปฏิเสธเวลา “ตรวจจับ” หรือ “ค้นหาที่มา” ที่เหนือกว่าของชาติตะวันตกได้ ดังนั้นรัสเซียจึงมุ่งความสนใจไปที่พื้นที่ของเวลา ‘ตัดสินใจ’ เพื่อทำให้นักการเมืองและรัฐบาลระหว่างประเทศสับสนและชะลอการดำเนินการ ซึ่งได้ผลดีมาก รัสเซียยังเก่งมากในการสร้างสภาพแวดล้อมลบหลักฐานหรือร่องรอยของพวกเขาในพื้นที่ปฏิบัติการได้อย่างดีเยี่ยม ประกอบกับ

เคลื่อนไหวย่างรวดเร็วเพื่อยึดวัตถุประสงค์หลัก และจากนั้นก็เคลื่อนไหวย่างรวดเร็วอีกครั้งเพื่อดำเนินกลยุทธ์สงครามการเมืองเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผลของการรณรงค์ของกิจกรรมในย่านสีเทาเช่นโครเมีย ในปัจจุบันนี้ประเทศที่เป็นฝ่ายตรงข้ามได้เห็นยุทธวิธีของสีเทาที่พวกเขาสามารถใช้เพื่อสร้างอิทธิพลหรือเข้ายึดครองพื้นที่พิพาทโดยไม่ต้องใช้ความขัดแย้งทางอาวุธหรือกำลังรบตามแบบที่มีค่าใช้จ่ายสูง บางประเทศพบว่าสามารถพัฒนาความสนใจในเขตสีเทาได้มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ต้องจ่ายแพง กิจกรรมนี้ใช้ประโยชน์จากจุดอ่อนในตามกฎหมายของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก การรณรงค์ในโซนสีเทาจึงเป็นเรื่องยากที่จะตอบโต้หรือแก้ไข

กรณีตัวอย่างอีกกรณีคือ ความแตกแยกของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยประเทศขนาดใหญ่และเล็กจำนวน 10 ประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีสถาบันของชาติที่ยังมีความอ่อนแอ (weak institute) ทำให้ถูกแทรกแซงจากจีน ซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจใหม่ได้ง่าย ตลอดทศวรรษที่ผ่านมาจีนได้เข้าแทรกซึมและแทรกแซงหลายประเทศในอาเซียน เช่น ลาว กัมพูชา และพม่า เป็นต้น โดยเริ่มจากการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เหมือนจะช่วยให้ประเทศเหล่านี้เกิดการพัฒนา แต่ในทางตรงกันข้าม การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจนี้ทำให้เกิดภาวะพึ่งพิงมากเกินไป (over rely)

สรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษากิจกรรมย่านสีเทา

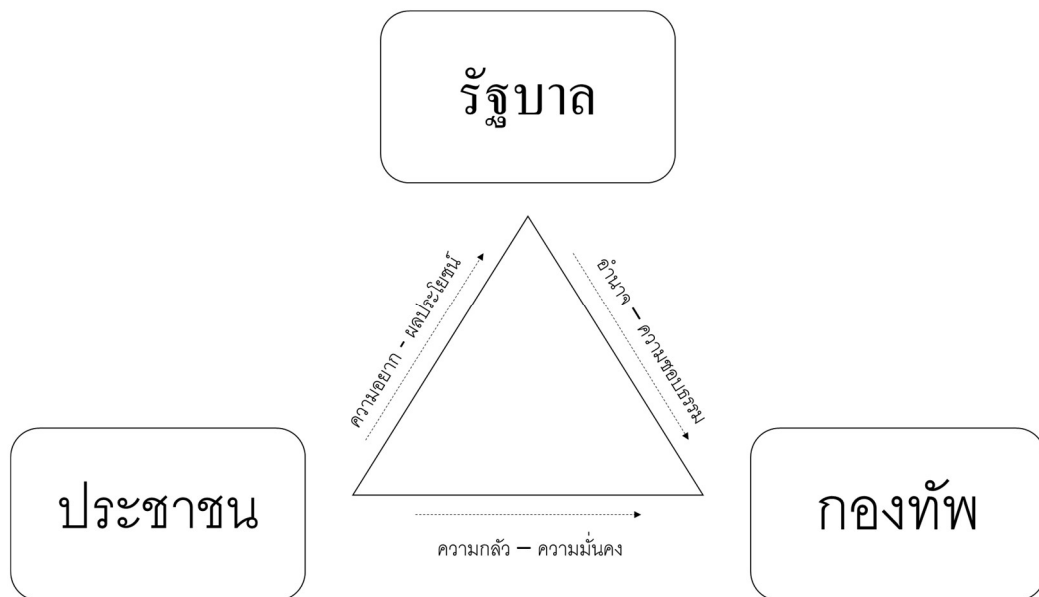
แนวทางปฏิบัติต่อไป ทั้งในฐานะทหารหน่วยรบตามแบบและทหารหน่วยรบพิเศษ การทำความเข้าใจและตอบโต้ยุทธวิธีของโซนสีเทาเป็นเรื่องยาก อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าความไม่ใส่ใจแล้วจะแก้ไขปัญหานี้ได้ ตรงกันข้าม มันมีแต่จะแย่งลงในอนาคตอันใกล้ เราจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงใหม่นี้และร่วมกันกำหนดว่าทหารและพลเรือน สามารถช่วยต่อต้านภัยคุกคามได้อย่างไร ส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาควรเพิ่มความตระหนักรู้ถึงการเผชิญหน้าและความขัดแย้งของโซนสีเทาพัฒนาและปรับแต่งกลยุทธ์และหลักการในพื้นที่ รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับเรื่องนี้และนำกลยุทธ์ของฝ่ายตรงข้ามในโซนสีเทามาใช้ในการฝึกภาคสนามของเราในทุกโอกาส กล่าวโดยสรุป เราควรพยายามระบุหา ทำความเข้าใจ และตอบโต้ภัยคุกคามย่านสีเทาได้อย่างทันท่วงที

ผนวก ฉ

ทฤษฎีสงครามและทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ

ทฤษฎีสงคราม

เคล้า เซวิทซ์ (Clausewitz) ได้เสนอทฤษฎีที่น่าสนใจที่อาจเกี่ยวข้องกับการทำสงครามไว้ คือ Trinity of war อาจแปลเป็นไทยว่า ไตรภาคีแห่งสงคราม ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวว่า การทำสงคราม จะมี 3 องค์ประกอบหลักคือ รัฐบาลหรือการเมือง การทหาร/กองทัพ และประชาชน (the government, the army, and the people) นอกจากนั้นเคล้า เซวิทซ์ ยังได้กล่าวถึง "สงครามประชาชน (People's War)" ในหนังสือ “On War” ว่า สงครามประชาชนเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของโลกที่เริ่มเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงอาจกล่าวได้ว่า เคล้า เซวิทซ์ เป็นคนแรกที่พยายามประยุกต์เอาลักษณะของสงครามกองโจรกับสงครามก่อความไม่สงบ (Guerrilla warfare and insurgent war) มาเชื่อมโยงผสมเข้าด้วยกัน

ภาพที่ ฉ-1 ไตรภาคีแห่งสงคราม (ที่มา คู่มือราชการสนาม ว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบของกองทัพบก รส. 3-31.202 หน้า 36)

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบหลักของ ไตรภาคีแห่งสงครามหรือ Trinity of war นั้นประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 คือ ประชาชน ความเห็นชอบของประชาชนในประเทศ โดยการใช้ความอยาก (Passion) ความกลัว ความเกลียดชัง หรือนำความเป็นศัตรูต่อกัน

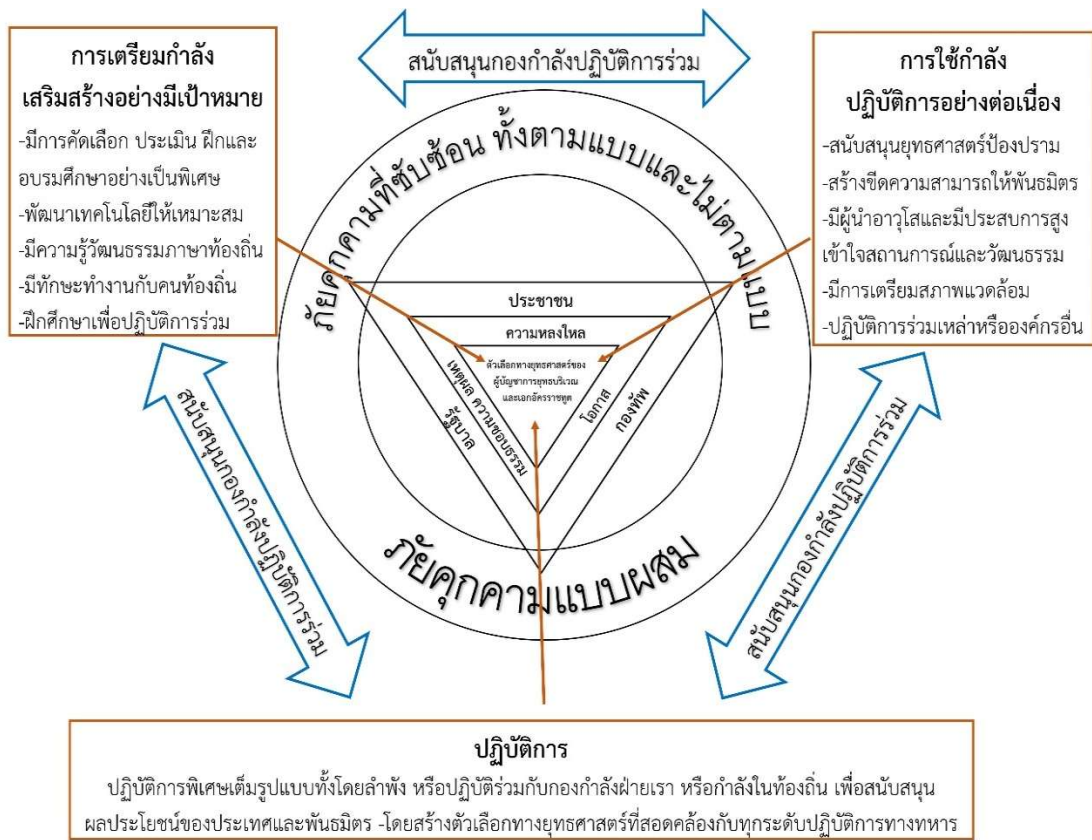
มาสร้างให้เกิดการยอมรับหรือสร้าง “ความชอบธรรม” ที่จะทำสงคราม เคล้า เซวิทซ์ ใช้คำว่า “Blind Instinct” แปลเป็นไทยว่า “สัญชาตญาณที่ขาดการไตร่ตรอง”

องค์ประกอบที่ 2 คือ กองทัพ หรือกำลังรบทางทหาร พลังอำนาจกำลังรบทางทหารต้องสัมพันธ์กับขีดความสามารถ, ความกล้าหาญ, โอกาส และความน่าจะเป็น

องค์ประกอบที่ 3 คือ รัฐบาล (ผู้นำทางการเมือง) ด้วยนโยบายจากรัฐบาล หรือผู้นำประเทศที่ต้องใช้พลังอำนาจหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อพิทักษ์รักษาสถาปัตยกรรมชาติหรือเป้าหมายที่ต้องการ อาจด้วยวิธีการทางการเมือง การเจรจา และเครื่องมือสุดท้ายที่ผู้นำรัฐบาลมักนำมาใช้ เมื่อวิธีการต่าง ๆ ใช้ไม่ได้ผล คือการทำสงคราม

แม้เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ข้อเขียนส่วนใหญ่ของ เคล้า เซวิทซ์ แต่เดิมนั้น มักเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารในสภาพการรบของ สงครามตามแบบ (Conventional warfare) แต่หลังจากที่เขาได้ศึกษาบทเรียนจากการบที่ใช้กลยุทธ์นำทหาร และประชาชนมาใช้ร่วมกัน เขาจึงเห็นถึงคุณประโยชน์ของกลยุทธ์เหล่านั้น ตามเนื้อหาในงานเขียนของ เคล้า เซวิทซ์ เขาได้ชี้ให้เห็นว่า สงครามประชาชนมีลักษณะอันสำคัญ 2 ประการ คือ เกี่ยวกับการเมืองและเกี่ยวกับการทหาร

เคล้า เซวิทซ์ ยังให้ข้อสรุปที่น่าสนใจอีกประการว่า “สงครามเป็นกิจกรรมทางการเมืองประเภทหนึ่งเท่านั้น” และมีเป้าหมายหลัก คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง นั่นเอง ทั้งนี้เราอาจจะสังเกตเห็นได้ว่า “กลุ่มคน” ที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในทฤษฎีสงครามของเคล้า เซวิทซ์ และ คนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพิเศษนั้น แทบจะเป็นกลุ่มเดียวกัน คือ ประกอบด้วย ทหาร ประชาชน และนักการเมืองนั่นเอง ซึ่งในภายหลัง มีนักปฏิวัติ และนักการทหาร หลายคนได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีไตรภาคีแห่งสงครามของเขา จนทำให้สงครามประชาชนได้มี “วิวัฒนาการ” มากขึ้น จนเกิดคำที่ใช้เรียกชื่อตามลักษณะของสงครามแบบต่าง ๆ หลายคำ อาทิเช่น สงครามไม่ตามแบบ (irregular warfare), สงครามพิเศษ (Special warfare) และสงครามกองโจร (guerrilla warfare) เป็นต้น

ภาพที่ ฉ-2 ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสงคราม Trinity of War ของ เคล้า เซวิทซ์ ในหลักนิยามการปฏิบัติการพิเศษของกองทัพบกสหรัฐ (ที่มา ADP 3-05 Army Special Operations, 2019)

ทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ

การปฏิบัติการพิเศษ มีนิยามว่า เป็นการปฏิบัติการที่กระทำโดยกองกำลังที่ได้รับ การฝึกเป็นพิเศษ ใช้อาวุธ ยุทธโปกรณ์ที่เป็นพิเศษ และได้รับการสนับสนุนที่เป็นพิเศษ มุ่งกระทำต่อเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งหากเป้าหมายนั้นได้ถูกทำลายลง หรือถูกกำจัด หรือถูกเข้าจับกุม จะมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อทางการเมืองหรือการทหาร

ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติการพิเศษ (The theory of Special Operations) ถูกเสนอ โดย นาวาโท (ยศในขณะนั้น) วิลเลียม แม็คเรเวน (William H. McRaven) อดีตผู้บัญชาการ หน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐฯ (USSOCOM) ได้นำเสนอแนวความคิดนี้เป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2536 โดยเขาได้เสนอว่า หลักในการปฏิบัติการพิเศษในทุกๆ การกิจที่ประสบความสำเร็จนั้น เป็นผลที่ได้จากการนำหลักในการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ คือ ความง่าย (Simplicity), การรักษาความปลอดภัย

(Security), การซ้ำซ้อน (Repetition), การจู่โจม (Surprise), ความเร็ว (Speed) และการดำรงความมุ่งหมาย (Purpose) มาใช้ในลักษณะบูรณาการซึ่งกันและกัน

ขอบเขตของการปฏิบัติการพิเศษในทฤษฎี

ขอบเขตของคำว่า การปฏิบัติการพิเศษ (Special operations) ซึ่งได้นิยามไว้ในที่กล่าวมาแล้วนั้น หากพิจารณาแล้วจะพบว่าคำนิยามนี้ ใกล้เคียงกับการปฏิบัติการปฏิบัติโดยตรง (Direct Action) ที่ให้ไว้ใน หลักนิยมปฏิบัติการพิเศษร่วมของหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือในคู่มือราชการสนามว่าด้วย หลักนิยมการปฏิบัติการของหน่วยรบพิเศษ ทบ. ไทย รส. 31-81 พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความของการปฏิบัติการพิเศษ ในทฤษฎีนี้มีความแตกต่างจากการปฏิบัติตรง ที่การปฏิบัติการพิเศษนั้นจะหวังผลในระดับสูง คือ ยุทธศาสตร์หรือยุทธการ โดยไม่เน้นที่การหวังผลในระดับยุทธวิธีเหมือนในการปฏิบัติตรงตามปกติ ทำให้ระดับของการสนับสนุนในการปฏิบัติการ หรือการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนในการปฏิบัติการพิเศษนั้นมีแทบไม่จำกัด นอกจากนี้การปฏิบัติการพิเศษ ยังอาจรวมถึงกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่กระทำเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพิเศษหลักด้วย

1. ความได้เปรียบสัมพัทธ์ (Relative Superiority)

ความได้เปรียบสัมพัทธ์เป็นแนวความคิดที่นำมาใช้ในทฤษฎีการปฏิบัติการพิเศษ โดยเป็นสถานะที่เกิดขึ้นเมื่อกองกำลังที่เข้าโจมตี ซึ่งปกติจะมีจำนวนกำลังพลน้อยกว่า ฝ่ายตรงข้ามมาก สามารถสร้างความได้เปรียบชี้ขาด (Decisive Advantage) ต่อฝ่ายตรงข้าม ซึ่งทำให้อำนาจกำลังรบเปรียบเทียบ (Relative Combat Power - Force Ratio) นั้นไม่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจแพ้ชนะ ความได้เปรียบสัมพัทธ์นี้ ทำให้องค์กำลังขนาดเล็กสามารถที่จะครองความริเริ่ม สร้างอิทธิพลต่อภารกิจและนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติการได้อย่างไรก็ตาม การพิจารณาใช้แนวความคิดเรื่องความได้เปรียบสัมพัทธ์นี้ให้ได้ผลนั้น จะต้องเข้าใจในลักษณะพื้นฐาน หรือข้อจำกัดของความได้เปรียบสัมพัทธ์ ซึ่งมีอยู่ 3 ประการ คือ

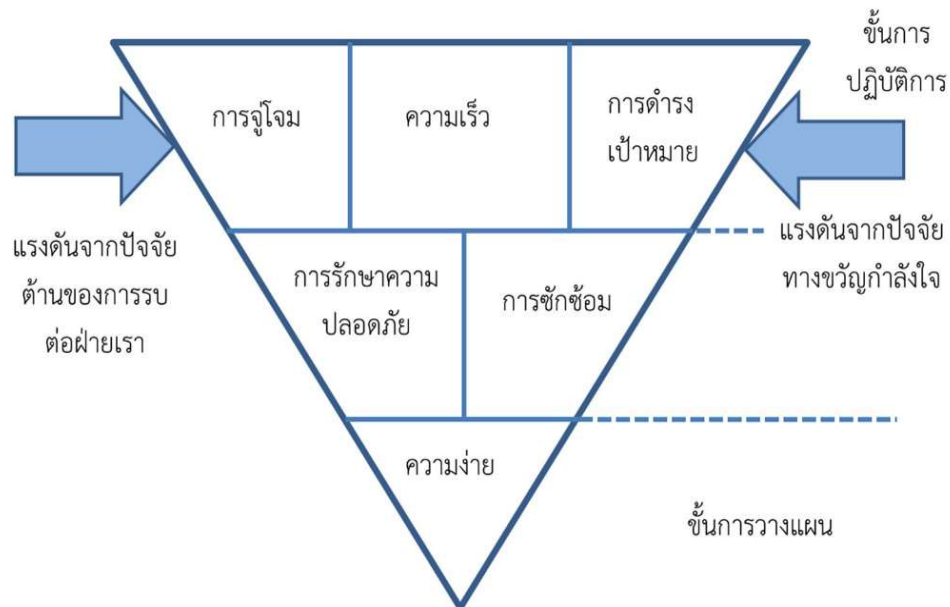
ประการที่ 1 การได้มาซึ่งความได้เปรียบสัมพัทธ์นั้นจะเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเหตุการณ์หลักของการเข้าต่อสู้ (Engagement) ความได้เปรียบสัมพัทธ์มักจะเกิดขึ้นภายในไม่กี่นาทีแรกของการเข้าต่อสู้ ซึ่งจะเป็นช่วงเวลาที่เราใช้การจู่โจมและความเร็วในการพิชิตฝ่ายตรงข้าม การครองครองความริเริ่มของฝ่ายเรา จะทำให้สามารถจู่โจมฝ่ายตรงข้าม จนทำให้สูญเสียความสามารถในการตอบโต้ไปช่วงระยะเวลาสำคัญที่เปิดให้ฝ่ายเราสามารถแสวงประโยชน์เพื่อนำไปสู่ชัยชนะ ซึ่งฝ่ายเราจะต้องทุ่มเทความพยายามหลัก (Main Effort) ไปที่ช่วงเวลานี้เพื่อประกันความสำเร็จการปฏิบัติการพิเศษ

ประการที่ 2 เมื่อสร้างความได้เปรียบสัมพัทธ์ให้เกิดขึ้นแล้ว จะต้องรักษาไว้ให้นานพอที่จะประกันชัยชนะในบางภารกิจ เช่น การช่วยเหลือตัวประกัน ความได้เปรียบสัมพัทธ์อาจเกิดขึ้นหลังจากที่เข้าต่อสู้และชิงตัวประกันได้แล้ว แต่ภารกิจจะสำเร็จเสร็จสิ้นได้ก็ต่อเมื่อได้พาตัวประกันเข้าสู่พื้นที่ที่ปลอดภัย ซึ่งในห้วงเวลาที่ถอนตัวออกนี้ จะต้องมีการรักษาความได้เปรียบสัมพัทธ์นั้นไว้ด้วย นั่นหมายความว่า ฝ่ายเราจะต้องดำรงการสร้างควมได้เปรียบให้เหนือกว่าฝ่ายตรงข้าม ซึ่งบ่อยครั้งจะต้อง ได้รับการแทรกเสริมโดย ปัจจัยทางขวัญกำลังใจ (Moral factor) ซึ่งประกอบไปด้วยความกล้า ความเฉลียวฉลาด ความห้าวหาญ และความมานะบากบั่นของกำลังพลที่ปฏิบัติการ

ประการที่ 3 หากสูญเสียความได้เปรียบสัมพัทธ์ไปแล้ว จะเป็นการยากที่จะสร้างกลับมาอีก โดยปกติแล้ว กองกำลังปฏิบัติการพิเศษจะมีจำนวนกำลังพลและอำนาจการยิงน้อย ซึ่งถ้าหากสูญเสียความได้เปรียบสัมพัทธ์ไปแล้ว จะเป็นการยากในการที่สร้างมันขึ้นมาอีก และจะทำให้พ่ายแพ้ต่อฝ่ายตรงข้ามที่มีกำลังพล และอำนาจการยิงที่เหนือกว่าไปในที่สุด

2. หลักในการปฏิบัติการพิเศษ

จากการวิเคราะห์ในหลายกรณีศึกษาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการพิเศษ พบว่าในทุกภารกิจที่ประสบความสำเร็จนั้น ได้นำหลักในการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ คือ ความง่าย (Simplicity), การรักษาความปลอดภัย (Security), การซ้ำซ้อน (Repetition), การจับใจ (Surprise), ความเร็ว (Speed) และ การดำรงความมุ่งหมาย (Purpose) มาใช้ ในลักษณะบูรณาการซึ่งกันและกัน ซึ่งหลักการทั้ง 6 นี้ สามารถนำมาใช้ได้ในทุก ๆ ขั้นตอนของภารกิจ ซึ่งโดยปกติ แล้วมักจะแบ่งขั้นตอนของภารกิจไว้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการเตรียมตัว และขั้นตอนการปฏิบัติการ หลักการทั้ง 6 หากเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในแต่ละขั้นตอนของภารกิจปฏิบัติการพิเศษ จะมีน้ำหนักในแต่ละขั้นตอนแตกต่างกัน และเมื่อนำมารวมกันสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังในภาพประกอบ

ภาพที่ ฉ-3 หลักการปฏิบัติการพิเศษ 6 ประการ (ที่มา McRaven, William H., The Theory of Special Operations, หน้า 16)

ในการนำหลักการมาใช้ในชั้นต่าง ๆ ของการปฏิบัติการกิจ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ชั้น หลักการทั้ง 6 ประการได้ถูกนำมาใช้ในทุกชั้น โดยมีน้ำหนักในแต่ละชั้นแตกต่างกันไป หลักการทั้ง 6 จะสร้างตัวเองเป็นพีระมิดของการปฏิบัติการพิเศษแบบกลับหัวขึ้นซึ่งการปฏิบัติการพิเศษจะประสบความสำเร็จได้ ถ้าพีระมิดยังทรงตัวตั้งอยู่จากการสร้างสมดุลระหว่างแรงจากปัจจัยทางขวัญกำลังใจกับแรงจากปัจจัยด้านการรบต่อฝ่ายเราที่พยายามจะคว่ำพีระมิดลง

จากภาพประกอบ แสดงให้เห็นถึง โมเดลของ การปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปพีระมิดกลับหัว โดยแต่ละส่วนของพีระมิดจะต้องถูกสร้างขึ้นและนำมาประกอบกันเป็นพีระมิดของการปฏิบัติการพิเศษและจะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้ เมื่อได้โครงสร้างของการปฏิบัติการพิเศษแล้ว ความสำเร็จของภารกิจ คือ การสร้างสมดุลให้กับพีระมิดกลับหัวนี้ให้สามารถตั้งอยู่ได้ (การปฏิบัติการพิเศษดำรงอยู่ได้) โดยไม่เสียสมดุลจากปัจจัยด้านการรบ (Friction of war) ต่อฝ่ายเรา (ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้) ที่พยายามจะดันให้พีระมิดเอียงไปทางขวา (ตามลูกศรที่ชี้ไปทางขวา) ในทางปฏิบัติการ จะคงต้านแรงดันจากปัจจัยด้านการรบ (Friction of war) ต่อฝ่ายเราได้นั้น จะต้องใช้ปัจจัยทางด้านขวัญกำลังใจ (ตามลูกศรที่ชี้ไปทางซ้าย) เข้าไปช่วยใน

การสนับสนุนในการสร้างสมดุลของพีระมิดด้วยความล้มเหลวของภารกิจ คือ การล้มลงของพีระมิด ซึ่งหมายความว่าปัจจัยด้านการรบต่อฝ่ายเราสามารถที่จะคว้าพีระมิด (คือ การปฏิบัติการพิเศษ) ลงและทำให้แต่ละส่วนประกอบของพีระมิดแตกกระจัดกระจายไป

จากแบบของการปฏิบัติการพิเศษในภาพประกอบที่ 3 ความได้เปรียบสัมพัทธ์เกิดขึ้นได้เมื่อพีระมิดเกิดความสมดุล สำหรับหลักการทั้ง 6 ที่นำมาใช้บูรณาการในการปฏิบัติการพิเศษนั้นสามารถอธิบายโดยสังเขปได้ ดังต่อไปนี้

2.1 ความง่าย ความง่ายนี้เป็นหลักที่สำคัญที่สุด และบางครั้งทำได้ยากที่สุดในการปฏิบัติการพิเศษ แผนการปฏิบัติที่มีความง่ายนั้นมักจะไปด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ คือ

2.1.1 การจำกัดจำนวนเป้าหมาย จะต้องจำกัดจำนวนไว้เพียงเป้าหมายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดเท่านั้น ทำให้สามารถที่จะทุ่มเทการฝึกไปที่เป้าหมายนั้น อีกทั้งทำให้ลดจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้อง และลดเวลาที่อยู่บนที่หมายลง

2.1.2 การข่าวกรองที่ดี ทำให้แผนง่ายขึ้น ทำให้ลดปัจจัยและตัวแปรที่ฝ่ายเราไม่ทราบลง ทำให้สามารถพิจารณาลดจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องลงไว้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น เป็นผลให้ง่ายต่อการรักษาความปลอดภัย การซักซ้อมและ การควบคุมบังคับบัญชาในระหว่างการปฏิบัติการ

2.1.3 การคิดค้นใหม่ ๆ ช่วยให้แผนง่ายขึ้นโดยการ กำจัดอุปสรรคที่อาจจะทำให้สูญเสียการจู่โจม และ/หรือ ทำให้การปฏิบัติการนั้นมีความซับซ้อนยุ่งยาก ซึ่งการคิดค้นใหม่ ๆ นี้มักจะได้มาผ่านการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการประยุกต์ใช้วิธีนอกแบบ

2.2 การรักษาความปลอดภัย หรือการรักษาความลับ เพื่อป้องกันฝ่ายตรงข้ามที่จะแสวงประโยชน์จากการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการโจมตีของฝ่ายเรา แม้บางครั้งอาจไม่สามารถจะปกปิดฝ่ายตรงข้ามในการรับรู้เรื่องการเตรียมการของฝ่ายเราได้ แต่ก็สามารถที่จะปกป้องฝ่ายตรงข้ามในการรับรู้ถึงเวลา และวิธีในการปฏิบัติของฝ่ายเรา ซึ่งก็ยังเอื้อให้ฝ่ายเรามีโอกาสที่จะสร้างการจู่โจมและความเร็วในการปฏิบัติได้ นอกจากนี้การรักษาความปลอดภัยยังเป็นการป้องกันฝ่ายเราจากการจู่โจมของฝ่ายตรงข้ามต่อฝ่ายเราด้วย

2.3 การซักซ้อม ในขั้นการเตรียมการ การซักซ้อม เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้เลย แม้ว่าแผนการปฏิบัติที่ดูเหมือนจะง่ายในกระดาษ อาจจะยากในทางปฏิบัติ การซักซ้อมเสมือนจริงเต็มรูปแบบ (Full-Dress Rehearsal) เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อค้นหาจุดอ่อนของแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ การซักซ้อมหลาย ๆ ครั้ง ยังทำให้สิ่งที่ดูเหมือนจะยาก

ในการปฏิบัติครั้งแรกนั้น เกิดความง่ายขึ้นและยังอำนวยความสะดวกให้เกิดการควบคุม บังคับบัญชาที่รวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย

2.4 การจูงใจ ถึงแม้ว่าฝ่ายตรงข้ามจะได้มีการเตรียมพร้อมอย่างดี ในการตั้งรับการโจมตี ฝ่ายเราก็ก็น่าจะสามารถที่จะสร้างการจูงใจได้ เมื่อฝ่ายตรงข้ามเปิดเผย จุดอ่อน ทั้งนี้ การจูงใจนั้นสามารถสร้างได้ผ่านทาง

2.4.1 การลวง โดยการเบี่ยงเบนความสนใจของฝ่ายตรงข้ามจาก กองกำลังโจมตี หรือความพยายามหลักของฝ่ายเรา หรือถ่วงเวลานานพอที่จะสร้าง การจูงใจในช่วงขณะ

2.4.2 เวลาในการปฏิบัติการพิเศษ เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง การจูงใจ โดยจะต้องทำการปฏิบัติการในเวลาที่ยุทธศาสตร์นั้น มีการเตรียมการน้อยที่สุด และเป็นเวลาที่เอื้อต่อการโจมตีของฝ่ายเรามากที่สุด

2.4.3 การแสวงประโยชน์จากจุดอ่อนของฝ่ายตรงข้าม การตั้งรับ ของฝ่ายตรงข้ามมักจะมีจุดอ่อนเสมอ ซึ่งหากฝ่ายเราได้แสวงประโยชน์จากจุดนี้ จะสนับสนุนทำให้ได้มาซึ่งการจูงใจ

2.5 ความเร็ว ความเร็วในที่นี้ไม่ได้เพียงจำกัด เพียงการเข้าถึงเป้าหมายให้เร็ว ที่สุดเท่านั้น แต่รวมไปถึงการสำเร็จภารกิจ ซึ่งเวลาที่ใช้ไปในการปฏิบัติการจะทำให้พื้นที่ ของความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นและทำให้ความน่าจะเป็นในการสร้างความได้เปรียบสัมพัทธ์นั้น ลดลงด้วย (อธิบายไว้แล้วข้างต้น) เวลาเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จ ในการปฏิบัติการ ซึ่งถึงแม้ว่าฝ่ายตรงข้ามจะไม่สร้างอิทธิพลใด ๆ ต่อความสำเร็จของฝ่ายเรา แต่เมื่อเวลาผ่านไปนานขึ้น ปัจจัยด้านการรบต่อฝ่ายเราที่ อาจไม่เกี่ยวข้องกับ ฝ่ายตรงข้าม เช่น โอกาสและความไม่แน่นอนก็ยังคงมีผลกระทบต่อฝ่ายเราอยู่และแปรผัน ตามเวลาไปด้วย ทั้งนี้จากกรณีศึกษาในทฤษฎีพบว่า การสร้างความได้เปรียบสัมพัทธ์นั้น สำเร็จภายใน 5 นาทีแรกและ ภารกิจนั้นสำเร็จภายใน 30 นาทีเป็นส่วนใหญ่

2.6 การดำรงความมุ่งหมาย คือ การเข้าใจและสามารถปฏิบัติการกิจ ต่อเป้าหมายหลักโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคหรือสิ่งใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะต้องปฏิบัติดังนี้

2.6.1 การกำหนดในคำสั่งปฏิบัติการกิจ (Mission statement) ที่ชัดเจน ทำให้ผู้ปฏิบัติทุกคนรู้ถึงจุดมุ่งหมายหลักของภารกิจ และทำให้สามารถทุ่มเท ความพยายามไปยังเป้าหมายนั้น ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ในระหว่างปฏิบัติการก็ตาม

2.6.2 การอุทิศและทุ่มเทส่วนบุคคล (Personal Commitment) ซึ่งมักจะเกิดขึ้นผ่านทางการสร้างความผูกพัน และการให้เหตุผลถึงเกียรติยศสูงสุดของการเสี่ยงชีวิตในการปฏิบัติการของตน

การนำหลักการทั้ง 6 ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะในการปฏิบัติการพิเศษมาบูรณาการในการปฏิบัติการ จะเอื้อต่อการสร้างความได้เปรียบสัมพัทธ์และลดพื้นที่ของความเสี่ยงลง ซึ่งจากกราฟในภาพประกอบที่ 1 จุดของความเสียนั้นแปรผันตามความง่ายและการรักษาความลับ รวมทั้งการจู่โจม เวลาที่ใช้ในการบรรลุภารกิจนั้น แปรผันตามความเร็ว การซุกซุ่ม การจู่โจมและการดำรงความมุ่งหมาย และจุดเกิดของการบรรลุภารกิจนั้น เกี่ยวเนื่องกับการดำรงความมุ่งหมาย ความง่าย (การจำกัดเป้าหมาย) และขวัญกำลังใจของกำลังพล ซึ่งส่วนประกอบทั้งหมดนี้มีผลโดยตรงต่อความน่าจะเป็น ในการสำเร็จภารกิจในการปฏิบัติการพิเศษ

ผนวก ข

การเตรียมกำลัง การใช้กำลังและการควบคุมบังคับบัญชา การปฏิบัติการพิเศษของสหรัฐ

กล่าวนำ

การปฏิบัติการพิเศษ โดยทั่วไปมีการเตรียมกำลัง และใช้กำลังอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากต้องรองรับต่อภัยคุกคามของชาติ ทั้งที่อยู่ในภาวะปกติ ภาวะขัดแย้ง และภาวะสงคราม ทำให้การเตรียมกำลัง การใช้กำลัง และการควบคุมบังคับบัญชา การปฏิบัติการพิเศษ เป็นเรื่องที่ทำหายอย่างยิ่ง เพราะความหลากหลายของระดับปฏิบัติการ ระดับภัยคุกคาม และประเภทของกิจกรรมในการปฏิบัติการพิเศษต่างๆ ดังนั้น ข้อมูลในผนวก ข นี้ จึงจะให้ความรู้เกี่ยวกับ การเตรียมกำลัง การใช้กำลัง และการควบคุมบังคับบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของกองทัพบกสหรัฐ เพื่อให้ “รู้เขา” หรือพันธมิตรของไทย ว่ามีการเตรียมกำลัง-ใช้กำลัง และควบคุมบังคับบัญชาหน่วยปฏิบัติการพิเศษอย่างไร นอกจากนั้น ผนวกนี้ยังจะทำให้ “รู้เรา” ว่าหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทย ควรจะมีการเตรียมกำลัง และใช้กำลังปฏิบัติการพิเศษอย่างไร ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับบริบทของประเทศ และสุดท้ายคือสามารถป้องกันและต่อสู้ภัยคุกคาม รักษาเอกราชอธิปไตยของประเทศไทยให้มีความมั่นคงและสงบสุขอย่างยั่งยืน

การเตรียมกำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ

หน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (United States Special Operations Command หรือ USSOCOM) เป็นหน่วยสูงสุด ที่ทำหน้าที่ เตรียมกำลัง หน่วยปฏิบัติการพิเศษของทุกเหล่าทัพ โดยมีความเป็นมา โครงสร้างการจัด บทบาทหน้าที่ และลักษณะเฉพาะที่สำคัญ ดังนี้

1.ความเป็นมา

อาจกล่าวได้ว่า “ความล้มเหลว” ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาไปสู่สิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม เช่นเดียวกับ Joint Special Operations ที่มีแรงผลักดันมาจากความล้มเหลวของปฏิบัติการกรงเล็บอินทรี (Operation Eagle Claw) ของสหรัฐอเมริกา ในภารกิจชิงตัวประกันชาวอเมริกันจำนวน 52 คนที่ถูกผู้ก่อการร้ายชาวอิหร่านจับเป็นตัวประกัน ณ กรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน เพื่อต่อรองทางการเมืองเมื่อ 4 พ.ย. พ.ศ. 2522 แม้ฝ่ายสหรัฐจะส่งสุดยอดฝีมือเหล่านักรบพิเศษทั้ง Delta Forces, Ranger, Navy Seal

ในห้วง 24-25 เมษายน พ.ศ. 2523 เพื่อช่วยเหลือตัวประกันชาวอเมริกันทั้ง 52 คน แต่ด้วยการที่ไม่มีหน่วยอำนาจการปฏิบัติร่วม ทำให้เหล่ารบพิเศษขาดการวางแผนร่วม นำไปสู่การปฏิบัติที่ล้มเหลว ไม่อาจช่วยเหลือตัวประกันออกมาได้ และที่เลวร้ายคือการสูญเสียกำลังพล และยุทธโศกณณ์อีกด้วย

ภาพที่ ช-1 อากาศยานที่สูญเสียในระหว่างปฏิบัติการกรงเล็บอินทรี สาเหตุเพราะ “ชนกันเอง” ทำให้ทหารสหรัฐฯ เสียชีวิต 8 นาย

Operation Eagle Claw พบเจอแต่กลางร้ายในหลาย ๆ ด้านก่อนที่ภารกิจจะเริ่มขึ้น มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งในการวางแผนและการแบ่งปันข้อมูล ข่าวกองทัพ เพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย มีการเสนอให้มีการซักซ้อมร่วมกันระหว่างชุดปฏิบัติการแต่ถูกปฏิเสธเนื่องจากกลัวดาวเทียมสอดแนมของโซเวียตจะตรวจพบ จึงมีการเผยแพร่ข่าวกรองน้อยมากภายในองค์กรที่ร่วมการปฏิบัติงานของภารกิจ นอกจากนี้ การดำเนินการยังขาดส่วนควบคุมบังคับบัญชาที่มีเอกภาพ ส่งผลให้ ในแต่ละช่วงหรือขั้นตอนของภารกิจนั้น จะมีผู้บัญชาการคนใหม่จะเข้ามารับผิดชอบ เช่น นักบินเป็นผู้ควบคุมภารกิจทางอากาศ และ พันเอก เบ็คควิส ผู้บังคับหน่วย Delta Forces รับผิดชอบส่วนปฏิบัติการโดยตรง อย่างไรก็ตามไม่มีใครควบคุมหน่วยปฏิบัติการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องหรือสามารถให้ทิศทาง และ คำสั่งที่ชัดเจนหรือรัดกุมได้

ความล้มเหลวนี้ชี้ให้เห็นถึง ปัญหาการบูรณาการและความพร้อมของ หน่วยปฏิบัติการพิเศษ ทั้งในด้านงบประมาณ การฝึก และโครงสร้างบัญชาการ สหรัฐอเมริกาได้เรียนรู้จากความผิดพลาดจาก Operation Eagle Claw ส่งผลให้เกิด

การจัดตั้งหน่วยงาน แผนก และยุทธศาสตร์ใหม่ๆ มากมาย ทำให้ต่อมา ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2523 หรือเพียง 8 เดือนหลังจากความล้มเหลวในทะเลทรายอิหร่าน ได้จัดตั้ง กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Special Operations Command หรือ JSOC) และพัฒนาเป็นหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (United States Special Operations Command หรือ USSOCOM) เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของปฏิบัติการในเวลาต่อมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญและเป็นแบบแผนการปฏิบัติให้กองทัพประเทศอื่นทั่วโลก โดยเฉพาะกองทัพของประเทศในกลุ่มนาโต้ หรือกองทัพที่ใช้หลักนิยมของนาโต้ นำมาใช้ในการพัฒนาหรือเตรียมกำลังของกองทัพ

สำหรับหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (United States Special Operations Command หรือ USSOCOM) นั้น ก็เป็นหน่วยที่พัฒนาในลำดับต่อมา โดยหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐกำเนิดขึ้นจากความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความล้มเหลวในการประสานงานและการขาดความพร้อมของหน่วยปฏิบัติการพิเศษของกองทัพสหรัฐฯ ในช่วงปลายสงครามเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีความล้มเหลวของปฏิบัติการช่วยตัวประกันในอิหร่าน ซึ่งส่งผลให้ทหารเสียชีวิตถึง 8 นาย ทำให้เห็นถึงจุดอ่อนสำคัญของกองทัพสหรัฐฯ ในด้านการบูรณาการกำลังหน่วยรบพิเศษที่มาจากเหล่าทัพต่าง ๆ รวมถึงข้อจำกัดด้านการฝึก การควบคุมบัญชาการ และงบประมาณของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ หลังจากเหตุการณ์สูญเสียและล้มเหลวในปฏิบัติการกรงเล็บอินทรีนั้น กระทรวงกลาโหมจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนซึ่งนำโดยพลเรือเอก James Holloway (Holloway Commission) ทำให้ได้ข้อสรุปและได้ข้อเสนอแนะ ให้มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะที่สามารถวางแผนและดำเนินการปฏิบัติการพิเศษได้อย่างเป็นเอกเทศและมีประสิทธิภาพ เพื่อรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในอนาคต

กระบวนการปฏิรูปได้รับแรงผลักดันอย่างสำคัญจากสภาองเกรส โดยเฉพาะจากวุฒิสมาชิก Sam Nunn, William Cohen และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร Dan Daniel ซึ่งมีบทบาทในการผลักดันกฎหมาย Nunn-Cohen Amendment ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Goldwater-Nichols Act ปี 1986 ที่กำหนดให้จัดตั้งกองบัญชาการกำลังรบร่วมสำหรับหน่วยปฏิบัติการพิเศษขึ้นโดยเฉพาะ กฎหมายนี้ไม่เพียงแต่มีการจัดตั้งหน่วยบัญชาการระดับยุทธศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมอบอำนาจให้ควบคุมงบประมาณผ่าน Major Force Program-11 (MFP-11) ซึ่งถือเป็นการให้สิทธิเฉพาะสำคัญในการบริหารจัดการงบประมาณด้วยตนเองของหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษ ต่อมาได้ประกาศจัดตั้ง USSOCOM อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2530 โดยมี พลเอก James J. Lindsay เป็นผู้บัญชาการคนแรก ทำให้ USSOCOM กลายเป็นศูนย์กลางในการฝึก เตรียม จัดหา และวางแผนการใช้กำลัง

หน่วยปฏิบัติการพิเศษจากทุกเหล่าทัพ รวมถึงทำหน้าที่บูรณาการกำลังปฏิบัติการพิเศษ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการในทุกภูมิภาคทั่วโลกอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. โครงสร้างการจัด

หน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (USSOCOM) เป็น กองบัญชาการรบร่วม(Unified Combatant Command) ที่มีโครงสร้างการจัด หน่วยซึ่งออกแบบมาเพื่อรวมศักยภาพของหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากทุกเหล่าทัพ ของสหรัฐฯ เข้าไว้ด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ฐานทัพอากาศ MacDill รัฐฟลอริดา USSOCOM มีหน้าที่หลักในการจัดระเบียบ ผูกอบรวม จัดหาอุปกรณ์ และพัฒนาขีดความสามารถของกำลังรบพิเศษในระดับชาติ รวมถึง บูรณาการการปฏิบัติการร่วมระหว่างหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และนาวิกโยธินสหรัฐ ดังนั้น โครงสร้างของ USSOCOM จึงประกอบด้วยหน่วยขึ้นตรงหลักจากเหล่าทัพซึ่งได้แก่ 1) USASOC (United States Army Special Operations Command), 2) NAVSPECWARCOM (Naval Special Warfare Command), 3) AFSOC (Air Force Special Operations Command), 4) MARSOC (Marine Forces Special Operations Command) และ 5) JSOC (Joint Special Operations Command) ซึ่งเป็นหน่วยเฉพาะกิจระดับสูงที่รับผิดชอบการปฏิบัติการลับและปฏิบัติการพิเศษเฉพาะ

ภาพที่ ข-2 โครงสร้างการจัดของ USSOCOM เส้นทึบเป็นหน่วยขึ้นตรงที่เป็นหน่วยเตรียมกำลัง เส้นปะคือหน่วยใช้กำลัง

ในเชิงการควบคุมบังคับบัญชา USSOCOM ใช้ระบบการบังคับบัญชาแบบสองทาง คือ "ชั้นบังคับบัญชาโดยตรง" (Operational Control) จากรัฐมนตรีกลาโหมสหรัฐฯ และ "ควบคุมยุทธการ" (Operational Control) ต่อหน่วยใต้บังคับบัญชา โดยเฉพาะ Theater Special Operations Commands (TSOCs) ถือว่าเป็นหน่วยปฏิบัติการพิเศษประจำกองบัญชาการภูมิภาค (Geographic Combatant Commands: GCCs) ตัวอย่างเช่น SOCPAC (Pacific), SOCCENT (Central), SOCEUR (Europe) เป็นต้น นอกจากนี้ USSOCOM ยังมีอำนาจควบคุมงบประมาณของตนเองผ่าน Major Force Program-11 (MFP-11) ทำให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรและยุทธโศปกรณ์ได้อย่างอิสระและรวดเร็ว หน่วยบัญชาการแห่งนี้ยังจัดตั้งศูนย์พิเศษต่างๆ เพื่อสนับสนุนภารกิจ เช่น Center for Special Operations (CSO) ที่เป็นศูนย์กลางในการวางแผนและประสานการปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายระดับโลก นอกจากนี้ยังมีหน่วยด้านการศึกษาคือ Joint Special Operations University (JSOU) เพื่อฝึกอบรมและพัฒนาผู้นำหน่วยปฏิบัติการพิเศษในระดับยุทธศาสตร์และยุทธการ โดยเฉพาะ โครงสร้างที่ยืดหยุ่นนี้ทำให้ USSOCOM มีความพร้อมในการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในทุกภูมิภาคของโลก

3. บทบาทหน้าที่

หน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐฯ มีบทบาทหน้าที่ คือการวางแผน อำนวยการ ควบคุม และบริหารจัดการการปฏิบัติการพิเศษ (Special Operations) ของกองทัพอากาศสหรัฐฯ ทั่วโลก ทั้งในภาวะปกติ ภาวะขัดแย้ง และภาวะสงคราม โดยครอบคลุมตั้งแต่การต่อต้านการก่อการร้าย (Counterterrorism), การสงครามนอกแบบ (Unconventional Warfare), การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Assistance), การปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations), ไปจนถึงการสนับสนุนกองกำลังพันธมิตร (Security Force Assistance) นอกจากนี้ USSOCOM ยังมีภารกิจตาม Title 10 ของกฎหมายสหรัฐอเมริกา ให้รับผิดชอบการจัดกำลัง การฝึกอบรม และการพัฒนาอุปกรณ์เฉพาะทางให้กับหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากทั้ง 4 เหล่าทัพ ยิ่งกว่านั้น USSOCOM ยังสามารถวางแผนและดำเนินการปฏิบัติการพิเศษด้วยตนเองได้ เมื่อได้รับคำสั่งจากประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีกลาโหม

ลักษณะเฉพาะที่ทำให้ USSOCOM แตกต่างจากหน่วยบัญชาการอื่น คือการเป็น “Unified Combatant Command” หน่วยเดียวที่ได้รับอำนาจควบคุมงบประมาณของตนเองผ่านระบบ Major Force Program-11 (MFP-11) ซึ่งช่วยให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการกำลังพล ยุทธโศปกรณ์ และโครงการพัฒนาขีดความสามารถพิเศษของ

หน่วยปฏิบัติการพิเศษ นอกจากนี้ USSOCOM ยังมีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางบูรณาการ” ของปฏิบัติการพิเศษทั่วโลก โดยประสานงานกับกองบัญชาการประจำภูมิภาค (GCCs) ผ่าน Theater Special Operations Commands (TSOCs) และยังมี ความสามารถในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั้งด้านการทูต การข่าว และความร่วมมือกับพันธมิตรนานาชาติ จุดแข็งอีกประการคือการมีหน่วยเฉพาะกิจลับ ซึ่งก็คือ JSOC ที่สามารถดำเนินการในภารกิจที่มีความเสี่ยงสูงในเวลาอันสั้น โดยยังรักษาความลับและความแม่นยำของปฏิบัติการไว้ได้อย่างสูงสุด

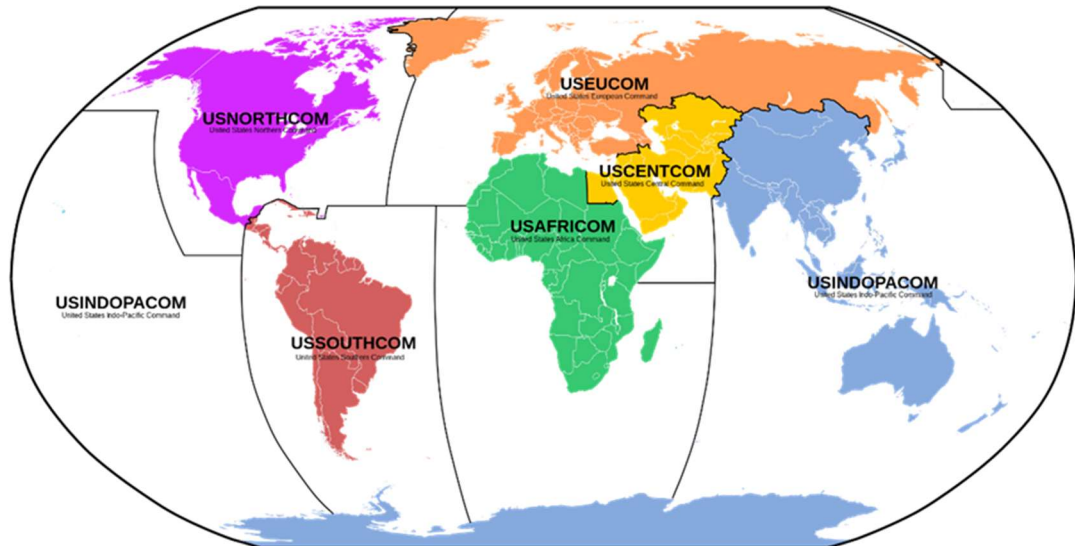
ภายหลังเหตุการณ์ 911 USSOCOM ได้รับมอบหมายจากกระทรวงกลาโหม ให้เป็นหน่วยหลักในการวางแผน ประสาน และปฏิบัติการทั่วโลกเพื่อทำสงครามต่อสู้กับเครือข่ายก่อการร้าย (Global War on Terrorism) สิ่งนี้ได้เสริมสร้างความสามารถของ USSOCOM ในการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับโลกเข้ากับการปฏิบัติในระดับภูมิภาค โดยไม่แทรกแซงอำนาจของ GCCs แต่สามารถชี้แนะ ทบทวน และสนับสนุนการปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ความสำเร็จของ USSOCOM ไม่ได้อยู่ที่การมีเทคโนโลยีล้ำสมัยเพียงอย่างเดียว แต่คือการมีกำลังพลที่มีคุณภาพสูง ผ่านการคัดเลือกและฝึกฝนอย่างเข้มข้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ USSOCOM เป็นหน่วยบัญชาการที่มีบทบาทสำคัญต่อความมั่นคงของสหรัฐในศตวรรษที่ 21

การใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ

เพื่อให้ฝ่ายการเมืองของสหรัฐ สามารถควบคุมกองทัพได้จึงแบ่งแยกการเตรียมกำลัง และการใช้กำลังทหารออกจากกันอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อประกันว่าการใช้กำลังทหารนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของรัฐบาลอย่างแท้จริง

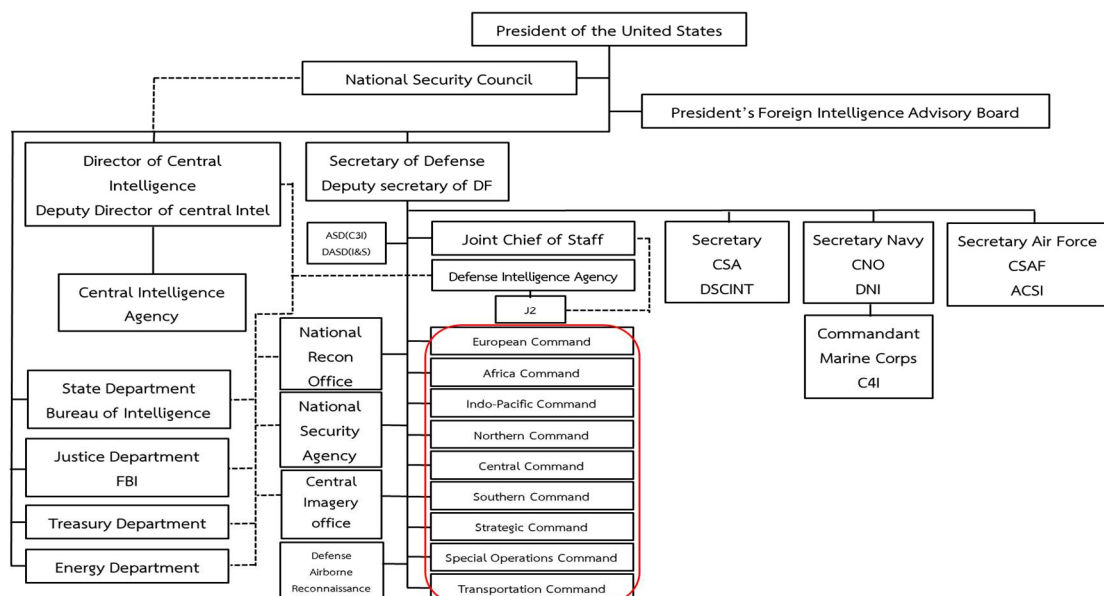
หน่วยใช้กำลังของสหรัฐ จัดตั้งไว้ทั่วโลก โดยเรียกว่า กองบัญชาการประจำภูมิภาค (Geographic Combatant Commands: GCCs) คือ หน่วยบัญชาการระดับยุทธศาสตร์ของกระทรวงกลาโหมสหรัฐ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านความมั่นคง การปฏิบัติการทางทหาร และการดำเนินนโยบายทางยุทธศาสตร์ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายตามภูมิศาสตร์โลก โดยมีอำนาจในการวางแผนและควบคุมการใช้กำลังทหารของสหรัฐ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบนั้น ๆ ปัจจุบัน สหรัฐฯ จัดตั้ง กองบัญชาการประจำภูมิภาค จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) INDO-PACOM (Indo-Pacific Command) รับผิดชอบภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก 2) CENTCOM (Central Command) ครอบคลุมตะวันออกกลาง เอเชียกลาง และอัฟกานิสถาน 3) EUCOM (European Command) ดูแลยุโรป รัสเซีย และส่วนหนึ่งของตะวันออกกลาง 4) AFRICOM (Africa Command) รับผิดชอบทวีปแอฟริกาทั้งหมด

5) SOUTHCOM (Southern Command) ครอบคลุมอเมริกากลางและใต้ 6) NORTHCOM (Northern Command) ดูแลพื้นที่อเมริกาเหนือ รวมถึงภัยคุกคามภายในประเทศสหรัฐ

ภาพที่ ข-3 พื้นที่รับผิดชอบของ กองบัญชาการประจำภูมิภาคของกองทัพสหรัฐ

แต่ละกองบัญชาการประจำภูมินาั้น มีผู้บัญชาการระดับนายพล 4 ดาว หรือพลเอก และมีอำนาจสั่งการกองกำลังจากทุกเหล่าทัพในเขตความรับผิดชอบ ทั้งนี้ GCCs ทำงานร่วมกับหน่วยบัญชาการเฉพาะด้าน เช่น USSOCOM (ปฏิบัติการพิเศษ), TRANSCOM (ขนส่ง), และ STRATCOM (ยุทธศาสตร์นิวเคลียร์) เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกันในระดับโลก โดยเน้นการป้องปราม ป้องกัน และเสริมสร้างเสถียรภาพในภูมิภาคเป้าหมาย

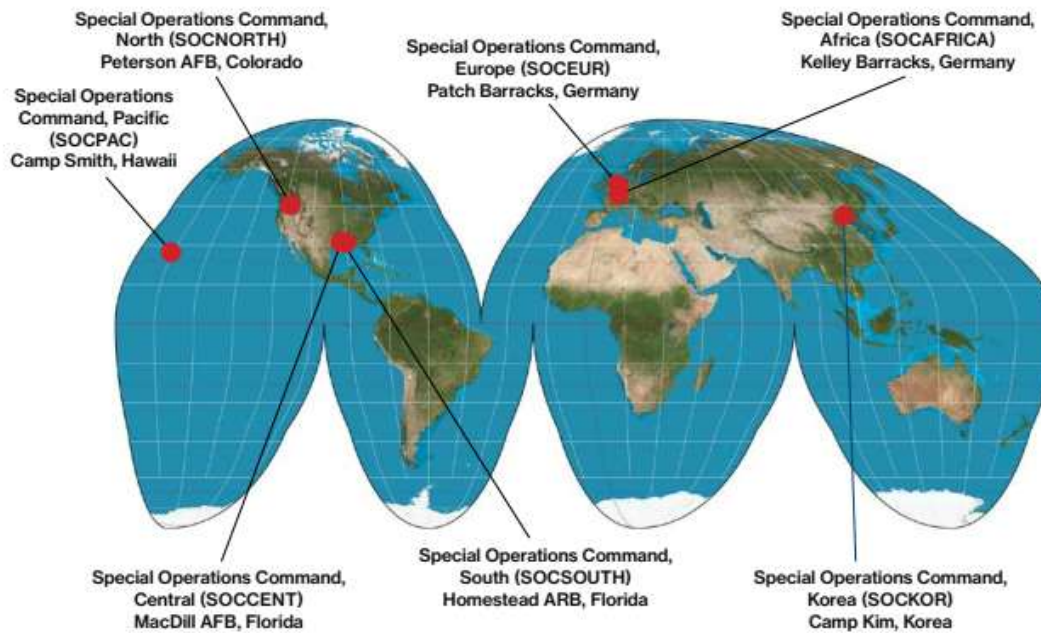

ภาพที่ ข-4 แผนภาพแสดงโครงสร้างการใช้อำนาจทหารของสหรัฐ (ในกรอบสีแดง)

ในภาพรวมจะเห็นว่า กองบัญชาการประจำภูมิภาค รับหน้าที่เป็นหน่วยใช้กำลัง ทั้งหน่วยตามแบบ และหน่วยปฏิบัติการพิเศษ ยกตัวอย่างเช่น กองบัญชาการประจำภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก (United States Indo-Pacific Command: INDO-PACOM) ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่ครอบคลุมกว้างที่สุดในบรรดากองบัญชาการประจำภูมิภาคของสหรัฐฯ โดยมีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมกว่า 50% ของพื้นผิวโลก รวม 36 ประเทศ ตั้งแต่ชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐฯ ไปจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้ ศูนย์บัญชาการของ INDO-PACOM นั้น มีที่ตั้งอยู่ที่ Camp H. M. Smith รัฐฮาวาย และอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายทหารชั้นยศพลเอกจากเหล่าทัพใดเหล่าทัพหนึ่ง โดยมีกำลังทหารกว่า 375,000 นายประจำการอยู่ในภูมิภาค

โครงสร้างหลักของ INDO-PACOM ประกอบด้วยหน่วยขึ้นตรงซึ่งเป็นกองกำลังจากทั้ง 4 เหล่าทัพ ได้แก่ กองบัญชาการกองทัพบกภาคพื้นแปซิฟิก (U.S. Army Pacific: USARPAC), กองบัญชาการกองทัพอากาศแปซิฟิก (U.S. Pacific Fleet: PACFLT), กองบัญชาการกองทัพอากาศแปซิฟิก (Pacific Air Forces: PACAF) และ กองกำลังนาวิกโยธินแปซิฟิก (Marine Forces Pacific: MARFORPAC) รวมถึงหน่วยสนับสนุนเฉพาะทาง เช่น Special Operations Command Pacific (SOC PAC) ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติการพิเศษภาคสนามของ USSOCOM ในภูมิภาคนี้

สำหรับการใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษในแต่ละภูมิภาคนั้นก็จะมีหน่วยที่เรียกว่า Theater Special Operations Commands (TSOCs) คือหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษในระดับภูมิภาค ที่ทำหน้าที่เป็น “ส่วนปฏิบัติการพิเศษ” ของกองบัญชาการประจำภูมิภาค (Geographic Combatant Commands – GCCs) ของสหรัฐอเมริกา โดย TSOCs แต่ละแห่งจะประจำอยู่กับ GCCs ที่ตนรับผิดชอบ และทำหน้าที่ในการวางแผน ประสาน และดำเนินการปฏิบัติการพิเศษภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ GCCs นั้นๆ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับกองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ (USSOCOM)

ภาพที่ ข-5 แสดงที่ตั้งของหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษในระดับภูมิภาคของสหรัฐ (Theater Special Operations Commands: TSOCs) ซึ่งมีอยู่ทั่วโลก

ในปัจจุบัน TSOCs ที่อยู่กับ INDO-PACOM ก็คือ SOCPAC , โดยถือเป็น TSOCs ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติการพิเศษตามกิจกรรมหลัก อาทิเช่น การต่อต้านการก่อการร้าย (CT), การสงครามนอกแบบ (UW), การป้องกันภายในให้มิตรประเทศ (FID) เป็นต้น รวมถึงมีบทบาทเป็นจุดเชื่อมต่อกับหน่วยพันธมิตรในภูมิภาคนั้น ๆ ด้วย ลักษณะเฉพาะของ TSOCs คือมีขีดความสามารถในการวางแผนปฏิบัติการเฉพาะกิจในระดับยุทธการ สามารถสนับสนุน GCCs ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งสอดคล้องประสานกับแผนระดับยุทธศาสตร์ของ USSOCOM ทำให้เกิดการเชื่อมโยงของการปฏิบัติการพิเศษทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับกองบัญชาการภาคพื้นอินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา (INDO-PACOM) และหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษภาคพื้นอินโด-แปซิฟิก (SOCPAC) ทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ ความมั่นคง และความร่วมมือทางทหารในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เนื่องจากประเทศไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของเส้นทางการค้า การเดินเรือ และความเชื่อมโยงระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับแปซิฟิก ทำให้ไทยกลายเป็นพันธมิตรสำคัญ โดยไทยเป็นหนึ่งในชาติพันธมิตรที่มีสนธิสัญญาป้องกันร่วมกับสหรัฐฯ และมีความร่วมมือด้านการฝึก การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง และการดำเนินปฏิบัติการร่วมอย่างต่อเนื่อง

ในระดับยุทธการนั้น SOCPAC มีบทบาทหลักในการประสานงานกับหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทย เช่น หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษของกองทัพบก และหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษทางเรือ ผ่านการฝึกร่วมและการฝึกผสมหลายรายการ เช่น “Cobra Gold” และ “Balance Torch” รวมถึงการส่งครูฝึกชุด SFRE-T (Special Force Rotation Element-Thailand) และการสนับสนุนทางยุทธวิธีในการกิจต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการเสริมสร้างขีดความสามารถให้หน่วยไทยสามารถปฏิบัติการร่วมกับกำลังพันธมิตรในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ ความสัมพันธ์นี้ยังช่วยส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาค และทำให้ไทยสามารถรักษาทบพในฐานะ “พันธมิตรนอกนาโต้ที่สำคัญ” (Major Non-NATO Ally: MNNA) ได้อย่างมั่นคง

การควบคุมบังคับบัญชาหน่วยปฏิบัติการพิเศษสหรัฐ

จากที่กล่าวไปแล้วว่า ลักษณะเฉพาะของ TSOCs คือมีความสามารถในการวางแผนปฏิบัติการเฉพาะกิจในระดับยุทธการ สามารถสนับสนุน GCCs ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งสอดคล้องประสานกับแผนระดับยุทธศาสตร์ของ USSOCOM ทำให้เกิดการเชื่อมโยงของการปฏิบัติการพิเศษทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้แผนที่วางไว้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องจัดตั้ง “หน่วยควบคุมบังคับบัญชา” ให้เหมาะสมตามสถานการณ์ โดยยึดปัจจัย METT-TC เป็นหลักในการพิจารณาจัดตั้งหน่วยบังคับบัญชา โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ จากใหญ่-เล็ก ดังนี้

1. หน่วยเฉพาะกิจร่วมปฏิบัติการพิเศษ (Special Operations Joint Task Force หรือ SOJTF) ผู้บังคับหน่วยชั้นยศ พลตรี-พลโท) เป็นโครงสร้างบัญชาการเฉพาะกิจร่วมที่ก่อตั้งขึ้นโดย ผู้บัญชาการกองบัญชาการร่วม (Combatant Commander), ผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการย่อย หรือผู้บัญชาการกองกำลังเฉพาะกิจ (Joint Task Force Commander) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการพิเศษใน “ระดับยุทธการหรือยุทธศาสตร์” โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและพันธมิตรระหว่างประเทศภายใต้แนวคิด Unified Action เพื่อให้การปฏิบัติการพิเศษสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนยุทธการหรือปฏิบัติการขนาดใหญ่

ดังนั้น SOJTF จึงทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการกลางในการวางแผน ควบคุม และประสานงานการปฏิบัติการพิเศษในยุทธบริเวณระดับยุทธการหรือเขตปฏิบัติการร่วม (Joint Operational Area) โดยมีหน่วยขึ้นตรงเป็นหน่วยปฏิบัติการพิเศษจากหลายเหล่าทัพ และอาจรวมถึงกำลังสนับสนุนจากกองทัพประเทศพันธมิตร นอกจากนี้ยังสามารถบรรจุกำลังของหน่วยรบตามแบบ (Conventional Forces) เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการกิจ

พิเศษในกรณีที่เป็น ทั้งนี้ กำลังพลและทรัพยากรของ SOJTF จะถูกจัดสรรผ่านกระบวนการจัดการกำลังพลระดับโลก (Global Force Management Process)

2. หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษร่วม หรือ จก.ปพ.ร่วม (Joint Special Operations Task Force หรือ JSOTF ผู้บังคับหน่วยชั้นยศ พันเอก-พลตรี) คือ หน่วยเฉพาะกิจร่วมที่ประกอบด้วยหน่วยปฏิบัติการ จากเหล่าทัพต่างๆ เช่น กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และนาวิกโยธิน โดยมีจุดประสงค์เพื่อรวมขีดความสามารถเฉพาะด้านของแต่ละเหล่าทัพเข้าด้วยกันในภารกิจที่ต้องการความเชี่ยวชาญขั้นสูง เช่น การรบระยะสั้นในพื้นที่ที่เป็นอันตราย การบุกยึดหรือทำลายเป้าหมายสำคัญ การช่วยเหลือตัวประกัน หรือการสนับสนุนภารกิจของพันธมิตรในสถานการณ์ที่ซับซ้อน ทั้งนี้ JSOTF อาจมีหลายหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ปฏิบัติการเดียวกัน หรือในพื้นที่รับผิดชอบของผู้บัญชาการหน่วยรอง (Component Commander) มีหน่วยย่อยสนับสนุน เช่น Joint Special Operations Air Component (JSOAC) และหน่วยเฉพาะกิจระดับรอง ที่ขึ้นกับกองบัญชาการหลัก โดยผู้บัญชาการ JSOTF สามารถจัดโครงสร้างบัญชาการแบบอ่อนตัวตามลักษณะของภารกิจ ไม่ว่าจะเป็นตามหน้าที่ (Functions) ตามลักษณะพื้นที่ หรือเป้าหมายเฉพาะ โดยใช้หลัก Operational Art, Operational Design และกระบวนการวางแผนร่วม (Joint Planning Process) ในการกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด

หน่วยที่บรรจุในโครงสร้างบัญชาการ JSOTF นั้น มักได้รับการจัดตั้งขึ้นจากหน่วยบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของกองทัพบก โดยเฉพาะจากหน่วยจู่โจม (75th Ranger Regiment) หรือหน่วยรบพิเศษ (Special Forces) ขึ้นอยู่กับลักษณะของภารกิจ หากภารกิจหลักคือการปฏิบัติการโดยตรง (Direct Action) เช่น การจู่โจมทำลายเป้าหมายหรือการช่วยเหลือตัวประกันในพื้นที่เป็นอันตรายหรืออ่อนไหวทางการทูต หน่วยจู่โจมจะเป็นหน่วยที่เหมาะสมที่สุด อย่างไรก็ตาม หากภารกิจเกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างความมั่นคง การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม หรือการสนับสนุนความร่วมมือกับประเทศพันธมิตร หน่วยรบพิเศษจะเหมาะสมกว่า เนื่องจากมีความชำนาญในด้านการวางแผนระยะยาว การทำงานร่วมกับชนพื้นเมืองหรือหน่วยงานท้องถิ่น และความเข้าใจบริบททางภูมิรัฐศาสตร์ในระดับภูมิภาค โดยทั่วไป JSOTF จึงมีลักษณะอ่อนตัวสูง สามารถผสมผสานกำลังพลจากหลายเหล่าทัพเข้าด้วยกัน และสามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากเหล่าทัพที่มีบทบาทสำคัญในภารกิจให้ดำรงตำแหน่งหลักในกองบัญชาการ เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกภาพในการสั่งการและสนับสนุนภารกิจพิเศษ ใน “ระดับยุทธการ” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ หรือ ฉก.ปป. (Special Operations Task Force : SOTF ผู้บังคับหน่วยชั้นยศ พันโท-พันเอก) คือโครงสร้างบัญชาการระดับยุทธวิธีที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้หน่วยรบพิเศษของกองทัพบกสหรัฐฯ จัดจากหน่วยปฏิบัติการพิเศษต่างๆ เช่น กองพันรบพิเศษ (Special Forces Battalion) หรือกองพันจู่โจม (Ranger Battalion) เป็นแกนหลัก ทั้งในส่วนของการบัญชาการและกำลังรบปฏิบัติการ โดยหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ สามารถขึ้นตรงกับหน่วยบัญชาการระดับสูงหลายรูปแบบเช่น Joint Special Operations Task Force (JSOTF), Theater Special Operations Command (TSOC) หรือแม้แต่หน่วยบัญชาการที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะภารกิจที่เหมาะสมกับลักษณะของปฏิบัติการ ทั้งนี้ อาจมีหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษหลายชุดที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในพื้นที่ยุทธการเดียวกันแต่ภายใต้โครงสร้างการบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เช่น การมีส่วนร่วมในปฏิบัติการหลัก การสร้างเสถียรภาพในพื้นที่ขัดแย้ง หรือการสนับสนุนการทูตและการมีส่วนร่วมทางทหารระดับภูมิภาค หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ แม้จะไม่ใช่กองบัญชาการร่วมอย่างเป็นทางการ แต่สามารถเสริมขีดความสามารถโดยการผนวกหน่วยสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น หน่วยปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operations), หน่วยกิจการพลเรือน (Civil Affairs), หน่วยบินปฏิบัติการพิเศษ, หน่วยข่าวกรอง, สื่อสาร, และหน่วยสนับสนุนการส่งกำลังบำรุง ตลอดจนหน่วยจากพันธมิตรต่างประเทศและหน่วยงานพลเรือนภาครัฐอื่น ๆ

บทบาทสำคัญของ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ คือการบูรณาการขีดความสามารถกำลังรบพิเศษเข้ากับการสนับสนุนจากหน่วยรบตามแบบของกองทัพบก เพื่อสร้างอำนาจกำลังรบที่หลากหลายและอ่อนตัวสูงในการปฏิบัติงานที่ซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยรบตามแบบสามารถเสริมความสามารถของหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ ได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในรูปของบุคลากรรายบุคคลหรือหน่วยระดับหมวดถึงกองร้อย ขีดความสามารถที่หน่วยรบตามแบบสามารถสนับสนุน ได้แก่ ทหารราบปืนใหญ่ ทหารช่าง สารวัตรทหาร หน่วยไซเบอร์ หน่วยส่งกำลัง หน่วยแพทย์ หน่วยปฏิบัติการข่าวสารเพื่อกิจการพลเรือน และข่าวกรองระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงเติมเต็มด้านการดำเนินกลยุทธ์ แต่ยังช่วยให้ หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ สามารถปฏิบัติการในพื้นที่ห่างไกล พื้นที่เสี่ยงสูง หรือในสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะทางได้อย่างมั่นคง มีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้บัญชาการหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ จะต้องมีความสามารถในการบูรณาการทรัพยากรจากหลากหลายหน่วย และใช้เจ้าหน้าที่ประสานงาน (Liaison Officers) และเจ้าหน้าที่เฉพาะด้าน เพื่อให้สามารถวางแผนประสาน และควบคุมภารกิจได้อย่างครบถ้วนในทุกมิติของการปฏิบัติการพิเศษ

4. ฐานปฏิบัติการหน้า (Advanced Operations Base: AOB ผู้บังคับหน่วยชั้นยศพันตรี) คือฐานชั่วคราวขนาดเล็กที่ถูกจัดตั้งขึ้นใกล้หรือภายในเขตพื้นที่ปฏิบัติการร่วม เพื่อสนับสนุนการฝึกและการปฏิบัติการเชิงยุทธวิธีของหน่วยปฏิบัติการพิเศษ โดยฐานนี้มีลักษณะกึ่งถาวรในทำเลที่ได้รับการประเมินว่าเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย แกนหลักของฐานปฏิบัติการหน้า คือ “ชุดบัญชาการทางยุทธวิธี” ของหน่วยรบพิเศษระดับกองร้อย (Operational Detachment-Bravo หรือ ODB) ซึ่งมีความสามารถในการควบคุมหน่วยย่อยระดับชุดปฏิบัติการรบพิเศษ (Operational Detachment-Alpha หรือ ODA) และสามารถประสานการทำงานร่วมกับหน่วยรบพิเศษอื่นๆ หรือแม้แต่หน่วยรบตามแบบที่ถูกมอบหมายมาช่วยภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฐานนี้อาจตั้งอยู่บนฝั่งหรือกลางทะเล และอาจมีลักษณะเรียบง่าย เช่น สนามบินชั่วคราว ท่าเรือ หรือจุดทอดสมอ ขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศและลักษณะภารกิจ โดยฐานปฏิบัติการหน้าเป็นโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นสูงและตอบสนองได้รวดเร็ว โดยมุ่งเน้นการควบคุมและสนับสนุนภารกิจในระดับยุทธวิธีอย่างใกล้ชิด

ฐานปฏิบัติการหน้าได้รับการสนับสนุนด้านยุทธการและส่งกำลังบำรุงจากฐานระดับสูงกว่า เช่น หน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติการพิเศษ หรือฐานปฏิบัติการหลักอื่นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยกว่า ฐานปฏิบัติการหน้ามีหน้าที่สำคัญในการขยายขีดความสามารถของฐานระดับบน โดยเป็นจุดควบคุมและสนับสนุนที่สามารถใช้สำหรับการฝึกเฉพาะภารกิจ การเตรียมกำลังสำหรับการลำเลียงหรือแทรกซึมเข้าสู่พื้นที่เป้าหมาย (infiltration) การควบคุมและสนับสนุนกำลังในระหว่างปฏิบัติการกิจ และการสรุปภารกิจหลังปฏิบัติ (debriefing) รวมถึงการให้การสนับสนุนด้านปฏิบัติการ จุรกิจ และการส่งกำลังบำรุงให้กับหน่วยปฏิบัติการพิเศษที่ยังไม่ได้เข้าสู่พื้นที่ปฏิบัติการโดยตรง นอกจากนี้ ฐานปฏิบัติการหน้ายังมีบทบาทในการฝึก จัดตั้ง จัดหาอุปกรณ์ แนะนำ และควบคุมกองกำลังชนพื้นเมืองหรือพันธมิตรในพื้นที่ เช่น กลุ่มติดอาวุธท้องถิ่นหรือหน่วยงานด้านความมั่นคงของชาติพันธมิตร ด้วยความสามารถในการจัดการแบบกระชับและตอบสนองเร็ว ฐานปฏิบัติการหน้าจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการสนับสนุนการรบพิเศษในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดสูง หรือพื้นที่ที่กองกำลังทั่วไปไม่สามารถเข้าถึงได้ง่าย

การเตรียมกำลัง ใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทย

การเตรียมกำลังของหน่วยปฏิบัติการพิเศษของประเทศไทยถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ผสมผสานทั้งหลักนิยามยุทธศาสตร์ การคัดเลือกกำลังพล การฝึกอบรมเฉพาะทาง และการจัดตั้งโครงสร้างหน่วยที่ยืดหยุ่น พร้อมตอบสนองต่อภารกิจที่มีความซับซ้อนสูง โดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทยส่วนใหญ่สังกัดอยู่ใน

หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ กองทัพบก, หน่วยสงครามพิเศษทางเรือ (SEAL) ของกองทัพเรือ, หน่วยปฏิบัติการพิเศษ-คอมมานโด ของกองทัพอากาศ, และ หน่วยปฏิบัติการพิเศษหรือหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (นเรศวร 261 และอรินทราช 26) ซึ่งแต่ละหน่วยจะมีกระบวนการคัดเลือกที่เข้มงวด ทั้งในด้านสมรรถภาพร่างกาย ความสามารถทางยุทธวิธี จิตวิทยาการรบ และความมุ่งมั่น ต่อภารกิจ หน่วยรบพิเศษของกองทัพบกที่ต้องผ่านหลักสูตรการรบพิเศษและการปฏิบัติการในทุกมิติ เช่น การรบหลังแนวข้าศึก การรบระยะประชิด และการฝึก ร่วมกับหน่วยพันธมิตรต่างประเทศ เพื่อพัฒนาแนวคิดและทักษะระดับสากล หน่วยเหล่านี้ ยังถูกเตรียมไว้เพื่อปฏิบัติการหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การสงครามนอกแบบ, การต่อต้านการก่อการร้าย, การลาดตระเวนพิเศษ, การปฏิบัติการข่าวสาร, และการสนับสนุนรัฐบาลในการตอบโต้หรือแก้ไขสถานการณ์วิกฤต โดยมุ่งเน้นความชำนาญ ในการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก เช่น ป่าภูเขา เมืองใหญ่ หรือพื้นที่ชายแดน

ในด้านการใช้กำลัง หน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทยมักถูกนำมาใช้ ในลักษณะ “หน่วยแนวหน้า” ที่สามารถเข้าปฏิบัติการสำคัญเฉพาะด้านซึ่งกำลังรบ ทั่วไปไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนสูง เช่น ปฏิบัติการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปฏิบัติการต่อขบวนการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย อาชญากรรมข้ามชาติ หรือแม้แต่ภารกิจช่วยเหลือและบรรเทาภัยพิบัติ หน่วยเหล่านี้สามารถแยกกำลังออกเป็นชุดเล็กที่ทำงานได้อย่างอิสระ มีความคล่องตัวสูง และมักปฏิบัติการแบบปิดลับหรือมีความเสี่ยงสูงซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์ข่าวกรองเชิงลึก และความชำนาญในพื้นที่อย่างมาก เน้นการผสมผสานการปฏิบัติทางทหารกับการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อชนะใจประชาชนในพื้นที่ ปฏิบัติการ การใช้กำลังของหน่วยพิเศษจึงไม่ได้มีเพียงด้านการรบเท่านั้น หากยังรวมถึง ภารกิจสนับสนุนความมั่นคงของชาติในเชิงยุทธศาสตร์อย่างรอบด้าน นอกจากนี้ ประเทศไทย ยังมีการพัฒนาความร่วมมือด้านการฝึกซ้อมและแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยรบพิเศษ ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น หน่วยรบพิเศษของสหรัฐฯ ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และจีน ซึ่งส่งผลให้ขีดความสามารถของหน่วยปฏิบัติการพิเศษของไทยมีความพร้อมและมาตรฐาน เทียบเท่าระดับสากล

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก ชاکริต เจริญบุญ
วัน เดือน ปีเกิด	19 พฤศจิกายน 2521
ประวัติสำเร็จการศึกษา	

พ.ศ. 2541	โรงเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 39
พ.ศ. 2545	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ารุ่นที่ 50
พ.ศ. 2554	ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต(การจัดการความขัดแย้ง) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2553	ผู้บังคับกองร้อยลาดตระเวนระยะไกลที่ 4
พ.ศ. 2555	ประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก
พ.ศ. 2556	นายทหารฝ่ายยุทธการกรมรบพิเศษที่ 3
พ.ศ. 2557	รองผู้บังคับกองพันจู่โจม
พ.ศ. 2559	หัวหน้าแผนกกรรมวิธีข้อมูล ศูนย์สงครามพิเศษ
พ.ศ. 2560	รองผู้บังคับกองพันปฏิบัติการพิเศษ
พ.ศ. 2561	ผู้บังคับกองพันจู่โจม รักษาพระองค์
พ.ศ. 2563	ผู้บังคับกองพันปฏิบัติการพิเศษ รักษาพระองค์

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565	เสนาธิการกรมรบพิเศษที่ 3
-----------	--------------------------